

Täysistunto

Keskiviikko 29.4.2026 klo 14.02—20.36

Täysistunto alkoi klo 14.02. Täysistunto päättyi klo 20.36.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.02—16.00 ja 20.00—20.36), ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (16.00—16.57 ja 18.57—20.00) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (16.57—18.57).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan täydennysvaali

Vaali VAA 25/2026 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan varajäseneksi edustaja Jukka Kopran.

3. Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan täydennysvaali

Vaali VAA 26/2026 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan jäseneksi edustaja Aleksi Jäntin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 201/2025 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 5/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 28.4.2026 pidetyssä täysistunnossa.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Keskustelussa edustaja Eerikki Viljanen on edustaja Vesa Kallion kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 158, ei 20; poissa 21 (äänestys 1).

Anne Kalmari (kesk) tarkoitti äänestää ”ei”.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 201/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikuntalain 7 §:n kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 23/2026 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 2/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 28.4.2026 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Markku Siponen on edustaja Hanna Kososen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään.

Keskustelussa edustaja Markku Siponen on edustaja Hanna Kososen kannattamana tehnyt vastalauseen mukaisen lausumaehdotuksen.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 153, ei 26; poissa 20 (äänestys 2).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 23/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Markku Siposen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 135, ei 44; poissa 20 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain ja saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 56/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto. Keskustelu asiasta päättyi 28.4.2026 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Sinuhe Wallinheimo on edustaja Minna Reijosen kannattamana vastoin puhemiesneuvoston ehdotusta ehdottanut, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ehdotuksesta on äänestettävä. Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen asian lähettämistä sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto, äänestää ”jaa”, joka hyväksyy edustaja Sinuhe Wallinheimon ehdotuksen asian lähettämistä hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto, äänestää ”ei”.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Puhemiesneuvoston ehdotus ”jaa”, Sinuhe Wallinheimon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 81, ei 97; poissa 21 (äänestys 4).

Jorma Piisinen (ps) tarkoitti äänestää ”ei”.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ydinenergialain sekä rikoslain 34 luvun 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 72/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, ulkoasiainvaliokunnan ja lakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Puolustusministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.10 Puolustusministeri Antti Häkkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansallinen lainsäädäntömme säätaa ydinräjähteiden täyskiellosta ilman poikkeuksia. Suomen ydinräjähteiden kieltä koskeva ydinenergialain 4 § on säädetty 1980-luvun loppupuolella, lähes 40 vuotta sitten. Maailmanpoliittinen tilanne oli kiellon säätämisen aikaan hyvin toisenlainen kuin mitä se on nykyään. Suomi oli myös sotilaallisesti liittoutumaton ja eikä ydinasesuojan piirissä.

Voimassa oleva lainsäädäntömme ei vastaa niihin tarpeisiin, joita Suomella Naton jäsenenä on. Muutoksilla parannetaan Suomen sotilaallista puolustamista sekä Naton pelotteen ja yhteisen puolustuksen täysimääräistä hyödyntämistä. Esityksellä vahvistetaan pelotetta ja ennaltaehkäistään sotilaallisen voiman käyttöä Suomea ja liittokuntaa kohtaan. Lainsäädäntömuutoksilla Suomen osallistuminen Naton ydinpelotteeseen saatettaisiin vastaavalle tasolle Suomen läheisimpien kumppanimaiden kanssa.

Naton olemassaolon tarkoitus on aina ollut estää ennalta turvallisuusvajeen muodostuminen ja sodan puhkeaminen. Tämä tapahtuu luomalla mahdollisimman vahva ennaltaehkäisevä pelote, jonka viimeinen tae on ydinaseet. Tämä oli merkittävin syy sille, että Suomi päätyi hakemaan Naton jäsenyyttä koko poliittisen kentän voimin neljä vuotta sitten.

Mikäli Naton ennaltaehkäisevä pelote pettää, Nato on varautunut puolustamaan jäseniään. Natolla on siihen tarkoitettu koneisto eli suunnitelmat, rakenteet, prosessit, joukot ja kalustot. Kuitenkin, jos pelote pettää, kovimman hinnan maksavat etulinjan maat, mukaan lukien Suomi. Tämän vuoksi mahdollisimman vahva ennaltaehkäisevä pelote on Suomelle elintärkeä.

Kyse on Suomen, suomalaisten ja liittolaistemme turvallisuuden takaamisesta toimintaympäristössä, joka on vaarallisempi kuin koskaan kylmän sodan jälkeen. Jokainen julkituotu rajoite heikentää pelotteen uskottavuutta ja auttaa vastustajaa suunnittelemaan ja mitoittamaan toimensa liittokunnan heikkoihin kohtiin. Pahimmassa tapauksessa se houkuttelee testaamaan liittokunnan yhtenäisyyttä.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Naton ydinpelotteeseen täysimääräisesti osallistuminen ei ole ristiriidassa Suomen kansainvälisten velvoitteiden kanssa, kuten ei muidenkaan liittolaisten kohdalla. Suomi jatkaa aktiivisesti kansainvälisen asevalvontapolitiikan edistämistä ja joukkotuhoaseiden leviämisen estämistä sekä kansallisesti että osana liittokuntaa.

Arvoisa puhemies! Vastauksena turvallisuusympäristön muutokseen Nato on viimeaikaisissa huippukokouksissaan ilmaissut ryhtyvänsä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen ydinpelotteen uskottavuuden, tehokkuuden ja turvallisuuden. Nato jatkaa ydinpelotekykyjen modernisointia ja suunnittelun päivittämistä lisätäkseen liittokunnan ydinasejoukkojen joustavuutta ja mukautumiskykyä täyden poliittisen kontrollin säilyessä.

Naton peruseriaatteena on, että liittokunnan turvallisuus on jakamaton. Tämä tarkoittaa sitä, että pelotteen ja puolustuksen riskit, vastuut ja hyödyt jakaantuvat kaikkien liittolaisten kesken. Naton ydinpelotteen kannalta on välttämätöntä varmistaa, että liittolaiset, myös ne, jotka eivät suoraan kontribuoi suorituskyvyillä ydinpelotteen taakanjakoon, ovat siinä osallisina. Tällä osoitetaan liittokunnan yhtenäisyyttä ja päättäväisyyttä.

Suomen kansallisen lainsäädännön tulee mahdollistaa liittokunnan yhteisen puolustuksen suunnittelu, ylläpito, kehittäminen ja tarvittaessa täysimääräinen toimeenpano. Naton ydinpelotetta koskevat päätökset kuten muutkin päätökset liittokunnassa tehdään konsensuksella. Suomi muodostaa jatkossakin itsenäisesti kantansa kaikkiin ydinpelotetta koskeviin kysymyksiin.

Arvoisa puhemies! Emme halua helpottaa Venäjän suunnittelua Natoa vastaan sitomalla omat kätemme. Päinvastoin, haluamme mahdollisimman vahvan, Naton jäsenmailleen tuottaman suojan Suomen ja suomalaisten turvallisuuden takaamiseksi. Lainsäädäntömuutos on välttämätön Suomen turvallisuudelle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustajat voivat niin halutessaan pyytää minuutin vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

14.16 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos paljon ministeri Häkkäselle tämän lakiesityksen tuomisesta eduskuntaan. On selvää, että Suomi nauttii sitä turvaa, jonka Naton ydinasesateenvarjo meille voi tuoda täysimääräisesti, mutta niiden reilun kolmen vuoden aikana, jotka olemme olleet liittokunnan jäseniä, olemme oppineet, että omalla toiminnalla voimme myös vahvistaa tuota turvaa entisestään. Siksi on tärkeää, että nämä muutokset nyt tehdään ja ne rajoitteet, joita ministerin kuvaamalla tavalla Suomella aiemmin on omassa ydinenergialaissaan ollut, poistetaan tässä yhteydessä, jotta tuo yhteinen turva tulee mahdollisimman vahvaksi. Siten parhaiten takaamme sen, että rauha Euroopassa säilyy.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

14.17 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille alustuksesta. Tämä lainsäädäntö, mikä meillä nyt on voimassa, on tosiaan lähes 40 vuotta vanhaa, ja maailma on silloin kyllä näyttänyt pikkuisen erilaiselta kuin miltä se näyttää nyt. Venäjän suurhyökkäyksen alettua 2022, siinä vaiheessa, kun he lähtivät Ukrainaan

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

hyökkimään, kyllä viimeistään piti ymmärtää se, että maailma on tosiaan muuttunut rajusti. Meillekin tuli Nato-jäsenyys, ja eiköhän se ole parempi, että puretaan kaikki se lainsäädäntö pois, mikä saattaa estää Naton täysimääräisen suojan kaikissa tilanteissa. Kyllä minä näen, että tämä on ihan välttämätön ja se on tehtävä nyt eikä silloin, kun kaikki voi olla jo liian myöhäistä. Kannatan tätä lämpimästi, eli vauhdilla vaan eteenpäin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

14.18 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies, arvoisa ministeri! Suomi tosiaan liittyi Naton jäseneksi kolmisen vuotta sitten. Tätäkään taustaa vasten ei voi olla pohtimatta sitä, että tässä meni nyt kolme vuotta hallituksella tämän asian tuomiseksi eduskuntaan. Ymmärrän sen kyllä, koska silloin, kun Suomi liittyi Natoon, yhdessä totesimme, että Suomi kuuluu Naton ydinpelotteen piiriin ja lainsäädäntö ei siihen estettä luo. Mielelläni kuulen nyt vielä, ministeri, teiltä hieman tarkemmin siitä, miksi oli tämä kolmen vuoden etsikkoaika hallituksella. Onhan selvää kuitenkin, että Suomella on ollut tämä pohjoismainen linja, johon olemme oman linjamme vetäneet, ja Islannilla on lainsäädännöllisiä esteitä ja rajoitteita ja muilla Pohjoismailla vahvoja julistuksia, valtiosopimuksiin liittyviä julistuksia. Arvoisa ministeri, miksi tähän meni kolme vuotta? Onko tällä asialla tosiasiallisesti niin kiire kuin ehkä on eri yhteyksissä annettu ymmärtää? [Puhemies koputtaa] Ministeri itsekin on sanonut, että asialla ei sinänsä kiirettä ole.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

14.19 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ymmärrän hyvin tämän lakimuutoksen tarpeen — pelote ja puolustus pitää saada täysmääräisenä käyttöön, Natossa ollaan ilman rajoitteita oikeuksineen ja velvollisuuksineen — mutta sitten kyllä pitää sanoa niitä asioita, mitkä eivät sitä päänsilittelyä tuo: Nämä kolme vuotta on ollut aikaa tämä tuoda, ja sitten tämä prosessi meni niin, että käytännössä tämä tuotiin kokoomuksen päätöksellä tänne meille eduskuntaan juurikaan infoamatta siitä tarkemmin muita puolueita. Tämä olisi voitu hoitaa toisin, tämä olisi voitu hoitaa tyylikkäämmin. Meillä puolustusvaliokunnassa puhutaan paljon korsuhengestä, siitä, että asioita valmistellaan yhdessä.

Samalla pitää kyllä antaa kritiikkiä myös sinne vasemmalle laidalle siitä, että varsin nopeasti kanta lyötiin lukkoon myös toiseen suuntaan.

Tiedän sen, että tätä asiaa on valmisteltu hyvin pitkään. Tämä oli jo viime vaalikauden lopulla, ja sain itsekin briiffin tästä, kun olin teidän asemassanne. Miksi tosiaan kesti niin kauan, että tämä tuotiin eduskuntaan? [Puhemies koputtaa] Tämä olisi voitu kyllä hoitaa parlamentarisemmin ja tyylikkäämmin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

14.20 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn kritiikkiin tästä toimintatavasta. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, puolustuspolitiikassa on kuitenkin lähdetty siitä, että tehdään yhdessä, luotetaan siihen, että rakennetaan sitä

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

yhteistyötä. Nyt näin ei toimittu. Nyt toimittiin omin päin ja tavalla, joka syystäkin on herättänyt tuhtumusta ja ihmetystä siitä, miksi näin on haluttu toimia.

Korostan, että kaikki ydinaseisiin liittyvä päätöksentekokeskustelu on aina myös strategista viestintää. Tämä on tematiikka, jossa ei pitäisi häröillä. [Vasemmalta: Kyllä! — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Sen takia haluaisin vielä kuulla puolustusministeriltä selityksen: miksi nämä askelmerkit menivät näin eivätkä tavalla, jolla tässä maassa on totuttu nämä tekemään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

14.21 **Timo Furuholm vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ydinaseet ovat yksi ihmiskunnan tuhoisimmista keksinnöistä. Edustaja Savola, se on se meidän kantamme. Siksi yritykset tämän esityksen pienentämiseksi tekniseksi tai Nato-integraatiota lisääväksi ja edistäväksi toimeksi ovat täysin edesvastuuttomia. Kyseessä on monella tapaa dramaattinen muutos, ja tämä valittu prosessi ei tätä muutosta tunnistanut.

Suomen turvallisuus- ja ulkopoliittinen linja joukkotuhousteiden suhteen on ollut hyvin yksiselitteinen. Me rauhaa rakastavat suomalaiset emme näitä kauhistavia aseita ole Suomeen halunneet. Ydinaseet kieltävä lainsäädäntömme on toiminut tukenamme tässä asiassa, mutta tällä esityksellä se nyt sitten murtuisi.

Itse katson, että ydinaseiden laajentaminen ei lisää turvallisuutta, vaan päinvastoin työtä niiden vähentämiseksi pitäisi tehdä entistä enemmän. Me kaikki tässä salissa olemme sitoutuneet huolehtimaan Suomen turvallisuudesta joka tilanteessa, mutta itse en voi tätä esitystä tukea.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

14.22 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kaiken tekemisen taustalla Suomessa on rauhan säilyttäminen. Se on se ydintavoite, siihen me pyrimme. Ehkä oli väärin sanoa, että ”ydintavoite”, tässä suhteessa huono sanavalinta, mutta kuitenkin.

Keinot ovat sitten eri asia. Tavoite on oma, ja keinot ovat oma asiansa. Meillä on oma puolustus, asevelvollisuus, Nato-jäsenyys, kahdenväliset sopimukset, DCA ja näin pois päin, pohjoismainen yhteistyö, ja sitten on tietysti tämä peloteasia, johon Naton täysivaltaisena jäsenenä kuuluvat myös ydinaseet ja ydinaseiden tuoma pelote. Tavoite on kuitenkin tietenkin se, että niitä ydinaseita ei koskaan käytetä. Siihen päästään yhteisen suunnittelun, yhteisen pelotteen kautta. Pelote on enemmän kuin osiensa summa, ja tässä olemme siirtymässä nähdäkseni pohjoismaiselle linjalle, mikäli tämä hallituksen esitys hyväksytään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

14.23 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies, arvoisa ministeri! Kuten tuossa äsken sanottiin, Suomi on rauhaa rakastava maa. Ymmärrän tämän sanonnan vallan hyvin, mutta jos itäinen naapurimme on kaikkea muuta kuin rauhaa rakastava — eliikkä täysi sota päällä Ukrainan kanssa — kyllä Suomella täytyy olla riittävä pelote myöskin Venäjän suuntaan kertoa se asia, että tänne heillä ei ole mitään asiaa.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Väkisin tulee mieleen se tilanne, kun Neuvostoliitto purkautui ja Ukraina luovutti Venäjälle ydinaseensa. Jos ei olisi luovuttanut, oltaisiinko tässä tilanteessa Ukrainan suhteen? Tällainen ajatus nousee väkisin mieleen. Mutta kyllä Suomella on riittävä pelote oltava kaikissa näissä ajoissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

14.24 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Naton pelote Venäjää vastaan nojaa viime kädessä Yhdysvaltojen joukkotuhoukseen, ja se oli se merkittävin syy, jolla suomalaisten laajalla enemmistöllä, kansalaismielipiteellä ja myös poliittisella tuella liitettiin Naton jäseneksi, jotta pidäke pystytään nostamaan mahdollisimman korkealle.

Tietysti ydinasepolitiikka on vain jäsenille kuuluva etuoikeus, se tiedonsaanti, mikä Natossa on, joten rauhankumppanuusmaana emme tietenkään, vaikka Natoa lähellä olimme, voineet saada kaikkea sitä tietoa, mitä me tiedämme nyt. Mutta jos Suomi liittyi 4.4.2023 Naton täysivaltaiseksi jäseneksi ja jo silloin osa asiantuntijoista totesi, että ydinenergialakiin voidaan joutua tekemään muutoksia liittyen tähän ydinasepelotteeseen, niin kysyisin itsekkin sen, mitä täällä muutama kollega on jo nostanut esille, että jos kolme vuotta sitten Suomi liittyi Naton jäseneksi ja olemme siinä ajassa kerryttäneet jo tietoa tästä asiasta, niin miten me olemme vasta nyt tässä tilanteessa, vaalikauden loppupuolella, että tämä asia nyt tuodaan eduskunnan käsittelyyn ja valitettavan kiireellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

14.25 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi liittyi Naton jäseneksi täysin oikeuksin ja velvollisuuksin, ja lähdimme myös siitä liikkeelle, että otamme kaiken sen turvan ja sen hyödyn, mitä tähän sotilaalliseen liittoutumiseen liittyy. Keskustan kanta onkin, että kun katsotaan kokonaisuutta, niin on perusteltua poistaa rajoitteet ydinenergialaista ja rikoslaista sen pahimman päivän varalta.

Keskusta pitää erittäin tärkeänä sitä, että selkeästi tuodaan esille sitten eduskunnan käsittelyssä, kun ulkopoliittikkaa käsitellään, että rauhan olosuhteissa ja aikana ei Suomeen tule ydinaseita — sama pohjoismainen linja kuin muillakin valtioilla on.

Herra puhemies! Yhdyn kaikilta osin puolustusvaliokunnan varapuheenjohtajan, edustaja Savolan kritiikkiin tästä prosessista. Keskustan mielestä on erittäin valitettavaa, että ollaan ajautettu näin vakavassa asiassa tällaiseen tilanteeseen. Toivomme, että nyt pelastetaan tätä asiaa niin paljon kuin voi pelastaa täällä eduskunnassa ja haetaan yhtenäisyyttä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Toivon, että tämän eteen tehdään töitä niin hallituksessa kuin oppositiossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

14.27 **Oras Tynkkynen vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Hallitus haluaa tosiaan mahdollistaa ydinaseet Suomen maaperälle, ja, ministeri Häkkänen, te perustelitte tätä esitystä sillä, että jokainen julki tuotu rajoite ydinaseille heikentää pelotteen uskottavuutta. Samaan aikaan te kuitenkin esitätte, että ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa me poliittisesti asetamme erinäisiä rajoitteita ja reunaehtoja ydinaseille, mistä

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

ainakin itselleni herää kysymys, että jos näitä rajoitteita todella voi olla ja jopa halutaan, että niitä on, niin minkä takia niitä ei sitten voi olla lain tasolla.

Pidän tätä nyt valittua hallituksen linjaa ristiriitaisena. Itse ajattelen, että Suomen maaperälle ei tule tuoda ydinaseita, ja sen mukaisesti myös rajoitteet tulee säilyttää, ja ne pitää säilyttää nimenomaan lain tasolla, enkä siksi kannata tätä hallituksen esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela taitaa olla poissa. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

14.28 **Johannes Yrttiaho vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisin kuin hallitus ja jälleen ministeri Häkkänen antavat ymmärtää, ydinaseista päättävät vain ydinasevallat itse. Niistä ei päätetä yhdessä esimerkiksi Natossa, eikä niistä päätä Suomi. Toivoisin tässä rehellisyyttä.

Kyse on Suomen täysivaltaisuudesta. Jos täysikielto kumotaan, Yhdysvallat voi niin päättäessään tuoda Suomeen ydinaseita. [Sanna Antikainen: Väärää tietoa, törkeää!] Se tapahtuu kesällä 24 eduskunnassa poikkeuslakina hyväksytyn DCA-sopimuksen nojalla. Sopimus koski Yhdysvaltojen aseiden ja joukkojen vapaata liikuttelua ja tukikohtien sijoittamista. Siinä Yhdysvallat sitoutui kunnioittamaan Suomen lainsäädäntöä, ja eduskunta rakensi silloin Suomen ydinaseettomuuden tämän sitoumuksen ja ydinenergialain 4 §:n ydinasekiellon varaan. Jos pykälä nyt kumotaan, olemme perustuslain vastaisessa oikeustilassa, ja voidaan kysyä, onko Suomi silloin perustuslain 1 §:n mukainen täysivaltainen tasavalta.

Vastustan tätä esitystä, mutta jos hallitus nyt vie esityksensä läpi, kuten se on uhannut, pidän ehdottoman tärkeänä, [Puhemies koputtaa] että esitystä täällä vastustavat puolueet sitoutuvat palauttamaan kiellon voimaan seuraavien eduskuntavaalien jälkeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Linnell, olkaa hyvä.

14.29 **Jarno Linnell kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sitä kun on sodan keskellä ollut ja myöskin upseeriveljen arkun Suomeen viimeistä kertaa saattanut, on oppinut yhden asian: sen, että sota on aivan kamalaa. Sitä me emme kukaan halua. Meidän on kaikin keinoin Suomessa huolehdittava siitä, että rauha säilyy.

Kaikkein tärkein asia puolestaan rauhan puolesta on se, että meillä on riittävän uskottava pelote, että esimerkiksi puolustusvoimia ei tarvitsisi koskaan käyttää. Tämä pelote on nimenomaan idän suuntaan, ja tämä ydinenergialain muutos on juuri tätä varten. Edustaja Furuholm, tämä esitys ei tuo lisää ydinaseita maailmaan, se ei tuo lisää ydinaseita Suomeen, mutta se vahvistaa rauhaa, koska se vahvistaa pelotetta. Siksi tämä muutos on ennen kaikkea rauhanteko. Kannatan lämpimästi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

14.30 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niille, joiden mielestä tämän asian pitäisi olla laissa, sanoisin, että Suomi on sellainen maa, jossa lakeja noudatetaan myöskin poikkeusoloissa ja jopa sotatilanteen aikana. Eli jos lakiin olisi kirjattu, että Suomessa ei näitä aseita voi olla, niin silloin Suomessa ei näitä aseita voi olla, sitä ei harjoitella eikä sitä valmistella. Eli tämä esitys, minkä hallitus on tehnyt, on täysin

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

välttämätön lakimuutos, ja ihmettelen enemmänkin, miksi tämä on tullut vasta näin myöhään. Suomesta ei ydinasevaltiota realistisesti ottaen voi tulla, mutta meidän täytyy kuitenkin parhaamme mukaan pyrkiä varustautumaan tähän tilanteeseen, kun meillä naapurissamme on aggressiivinen ydinasevaltio. Meidän täytyy saada mahdollisimman suuri turva sitä vastaan.

Mitä tulee strategiseen viestintään ja opposition huomioimiseen asiassa, niin muistan, että tästä oli puolueiden ja ryhmien puheenjohtajien kokous, jonka jälkeen kahden tunnin kuluttua siitä kokouksesta Ylellä oli täydet tiedot julkisuudessa näistä esityksistä. Se sitten siitä luottamuksesta ja yhteistyöstä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

14.31 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuus on meille yhteinen asia, ja SDP ei Suomen turvallisuudesta tingi. Kun me liityimme Natoon, oli selvää, että me tulimme Naton ydinasepelotteen piiriin, ja tämä pelote on SDP:n mielestä täysimääräisesti voimassa koko liittokunnan alueella, ja Suomi osallistuu Naton ydinasesuunnittelutyöryhmään, me osallistumme täysimääräisesti Naton ydinasepolitiikan suunnitteluun nykyisen lainsäädäntömme puitteissa. Tämä on ollut Natolla tiedossa. [Jani Mäkelä: Se on väärä tieto!]

Nyt tästä ydinenergialaista hallitus on poistamassa kaikki rajoitteet ydinaseisiin liittyen, [Pekka Aittakumpu: Ei ole kaikkea poistamassa!] ja tämä on kauaskantoinen muutos Suomen ydinasedoktriinissa ja tekee poikkeuksen muista Pohjoismaista, [Sanna Antikainen: Taas väärää tietoa!] joilla kaikilla on ydinaseisiin liittyviä rajoitteita myös lain tasoissa dokumenteissa. [Jani Mäkelä: Totuudenvastaisia väitteitä!] Kun te olette nyt tuomassa ulko- ja turvallisuuspoliittiseen selontekoon julistuksen, jossa asetetaan tiettyjä rajoitteita, niin jos te olette niin tosissanne sen julistuksen kanssa, niin minkä vuoksi näitä julistuksessa mainittavia rajoitteita ei voitaisi laittaa lain tasoiseksi tähän ydinenergialakiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

14.32 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valitettavasti, puolustusministeri, teillä on hiukan korjausvelkaa nyt kertynyt suhteessa eduskuntaan. Erityisesti tässä prosessissa, jos ajatellaan, että toimintanne on heikentänyt toisaalta parlamentarismia mutta toisaalta se on heikentänyt myöskin valtioneuvoston ja eduskunnan luottamussuhdetta näin vakavassa asiassa kuin tämä on. Keskustan linja on täällä kerrottu, ja me olemme muidenkin puolueiden kanssa tätä keskustelua monesti käyneet siitä, että tämä esitys on tarpeellinen, jos mietimme kokonaisturvallisuutta, turvallisuuspolitiikkaa ja kansallisia rajoitteita ja niiden poistamista. Olisi varmasti helpommalla päästy, jos tämä prosessi olisi hoidettu paremmin ja katsottu tätä yhtenä ulko- ja turvallisuuspoliittisena kysymyksenä, johon koko parlamentti yhdessä hakee ratkaisua. Tätä korsuhenkeä ei näköjään ole ollut, niin kuin täällä puolustusvaliokunnan varapuheenjohtaja totesi. Mutta on vielä varmasti mahdollisuuksia, kuten kun kuuntelin edustaja Kokon ja Karin puheenvuoroja, niin näyttää siltä, että he mahdollisesti voisivat jopa tukea tätä esitystä. Tarttukaa tähän ja hakekaa tukea vielä SDP:stäkin.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

14.34 **Milla Lahdenperä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen linja on selkeä: pidämme kiinni rauhan tavoitteesta, kansainvälisistä sopimuksista ja ydinaseettomasta Suomesta, mutta emme heikennä suomalaisten turvallisuutta.

Tämä lakimuutos ei tuo ydinaseita Suomeen, mutta se varmistaa, ettei Suomen oma lainsäädäntö heikennä sitä turvaa, jonka Nato-jäsenyys meille tarjoaa.

Haluamme maailman, jossa ydinaseita on vähemmän, se on selvä. Siksi Suomi toimii aktiivisesti asevalvonnan, ydinsulkusopimuksen ja kansainvälisen turvallisuuden vahvistamiseksi. Lakimuutos ei muuta tätä linjaa eikä vie Suomea pois ydinaseriisunnan tavoitteesta.

Kiitos ministerille esityksen tuomisesta eduskuntaan — hyvin kannatettava esitys. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

14.35 **Sanna Antikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Oppositio otti täällä esille tämän prosessin. Kun asiasta kerrottiin opposition puolueiden puheenjohtajille, vuoto mediaan oli välitön. Aika epäluotettavaa toimintaa, eikö niin? Siinä on selvä syy, miksi teille ei kerrottu. [Timo Harakka: No miksei kerrota sitten mitään?]

Niille vasemmistolaisille, varsinkin SDP:ssä, jotka ovat tätä vastaan ja varsinkin levittävät tästä väärää tietoa: kuunnelkaa entistä pääministeriänne Sanna Marinia, joka sanoi aivan suoraan, että hallitus on oikeassa. [Naurua] — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen ei ole paikalla. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

14.35 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, ministeri, totesitte, että Naton ydinpelotteeseen Suomi tulee osallistumaan täysimääräisesti. Ensinnäkin korjaan kaksi asiaa:

Ensimmäinen asia on se, että Natolla ei ole ydinpelotetta, vaan on nimenomaan Yhdysvaltain ydinaseista kysymys, osittain myöskin Britannian.

Toiseksi kysymys on siitä, että Suomi ei ole päätöksentekijä ydinaseiden käyttöön liittyen. Tasavallan presidentti Niinistö, silloin kun hän oli tasavallan presidentti, totesi hyvin yksikantaisesti, että Suomi ei koskaan ole subjekti, päättäjä, vaan objekti, kohde, jos me puhumme ydinaseiden käytöstä. Tämä on se lähtökohta. Me olemme reuna-alue, ja me olemme riskialttiina juuri tässä.

Kun me liityimme Natoon, oli selkeää, että me eduskunnan päätökseen laitoimme, että Suomessa on voimassa ydinenergialain 4 §, ja samoin DCA-sopimuksen yhteydessä. Norjalla ja Tanskalla on valtiosopimukseen liitetty tämä ydinaseettomuus. Me liitimme sen eduskunnan päätökseen ja hallituksen esitykseen. Te olette tietoisia siitä, että täällä saavutettiin yksimielisyys DCA-sopimuksesta sen vuoksi, että ydinenergialaki on voimassa. [Puhemies koputtaa] Mikä on nyt muuttunut niin, että me tämän yksimielisyyden nyt rikomme?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

14.37 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on poikkeuksellisen suuri muutos. Käytännössä ydinaseita koskevat rajoitteet poistetaan laista ja jäljelle jäisivät vain rikoslain minimisuoja. Tämä on merkittävä turvallisuuspoliittinen linjanmuutos, ja sitä ei olisi pitänyt tehdä ilman parlamentaarista valmistelua. Nyt hallitus on valinnut toisen tien, ja se on mielestäni virhe.

Ydinaseista ei pitäisi keskustella samalla tavalla kuin perinteisestä sotilaallisesta varustautumisesta ja sen riskeistä. Keskustelu vaatisi puolustusnäkökulman lisäksi laajaa analyysiä niin kansainvälisen politiikan vaikutuksista kuin rauhan ja aseistariisunnan näkökulmista.

On valitettavaa, että myös täällä eduskunnan käsittelyssä päädyttiin siihen, että puolustusvaliokunta on mietintövaliokunta eikä ulkoasiainvaliokunta, jossa tämä laajempi näkökulma tulisi paremmin esiin. Mielestäni tämä valinta kuvaa myös sitä meidän yhteiskunnallisen turvallisuuspoliittisen keskustelun muutosta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

14.38 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin hallitus tuhoaa Suomen talouden, työllisyystilanteen ja ihmisten tulevaisuudenuskon, ja mitä sitten tähän päälle? Esitys siitä, että Suomen ydinasekielto puretaan. En luonnollisesti kannata tätä oikeiston esitystä, joka on huonosti perusteltu, huonosti valmisteltu, huonosti johdettu prosessi ja myös sisällöllisesti iso muutos Suomen perusteltuun linjaan, ydinaseettomaan linjaan.

En myöskään ajattele, että tämä ydinasekiellon purkaminen lisääisi Suomen turvallisuutta, vaan päinvastoin. Suomen on oltava jatkossakin ydinaseeton, ja Suomen tulee jatkossakin toimia ydinaseriisunnan ja ydinaseettoman maailman eteen. Nyt kyllä on myös todettava, että vaarana on se, että tällainen ydinaseriisunta heikentyy myös laajemmin. Ministeri, haluaisin kysyä: miten voi olla, että tällainen esitys tuodaan eduskuntaan ilman, että siinä on kunnolla analysoitu niitä riskejä ja ongelmia, jotka tämä muutos aiheuttaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia.— Ledamot Wickström, varsågod.

14.39 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies, värderade talman! Ensiksi kiitos ministerille esittelystä ja tästä esityksestä. Tässä on käyty laajamittaista keskustelua, joka on ollut tässä jo useamman viikon myöskin julkisuudessa. Ehkä se suurin muutos, mikä meidän puolustuspolitiikassa tapahtui, tapahtui siinä yhteydessä, kun me liityttiin Natoon. Silloin myöskin tämä asiakokonaisuus oli mukana siinä keskustelussa, ja itse näen, että tämä esitys, minkä hallitus tekee, on ihan perusteltu.

Värderade talman! När det kommer till det här själva förslaget så understöder jag det personligen, eftersom jag anser att det är nödvändigt med tanke på de förändringar som man sett i säkerhetsmiljön. När det sedan kommer till själva processen så tror jag att det är bra att ta också den feedback som oppositionen har kommit med, att när motsvarande processer görs framöver är det viktigt att de görs parlamentariskt, eftersom vi vet att Finlands säkerhet och trygghet ändå är en gemensam fråga för oss alla i den här salen.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

14.40 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille tästä hyvästä, tarpeellisesta esityksestä. Tässä on käyty pitkään keskustelua näistä prosesseista ja siitä, että tämä olisi jotenkin hoidettu huonosti ja eri tavalla kuin aikaisemmat prosessit. Haluaisin muistuttaa teitä siitä, että silloin kun me liityttiin Natoon, niin menettelytapa oli kutakuinkin samanlainen siinä mielessä, että silloin kutsuttiin tasavallan presidentin johdolla — siis edellisen presidentin johdolla — puolueitten puheenjohtajat, ryhmäpuheenjohtajat, koolle, minkä jälkeen sitten eduskunta rupesi parlamentaarisesti hoitamaan asioita.

Nyt tämä prosessi ei poikkea kovinkaan paljon siitä. Pääministeri oli kutsunut puolueitten puheenjohtajat kaikista eduskuntapuolueista ja myöskin ryhmäpuheenjohtajat koolle, informoi ja keskusteli asiasta, ja nyt sitten valtioneuvosto, siis koko hallitus, yhteisrintamassa on tuomassa esityksen eduskuntakäsittelyyn, ja täällä se hoidetaan sitten parlamentaarisesti eri valiokunnissa, niin kuin aikaisemmatkin prosessit. En ymmärrä tätä kritiikkiä tästä prosessista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.41 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Suomen turvallisuuspolitiikan tärkein tehtävä on estää se, että Suomi koskaan joutuisi sodan kohteeksi. Ennaltaehkäisevä, uskottava pelote on juuri tätä varten. Se suojaa suomalaisia koteja, perheitä ja arkea. Se antaa selkeän viestin siitä, että Suomeen kohdistuva sotilaallinen painostus ei ole hyväksyttävää eikä kannattavaa. Samalla Suomi jatkaa vahvaa työtään asevalvonnan, -riisunnan ja ydinaseiden leviämisen estämisen puolesta. Nämä tavoitteet eivät ole ristiriidassa uskottavan puolustuksen kanssa, vaan ne kulkevat rinnakkain.

Arvoisa puhemies! Kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

14.42 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies ja arvoisa puolustusministeri! Meillä Suomessa ei saa olla mitään tilannetta, missä emme pystyisi täysimääräisesti puolustamaan tätä maata. Esitys muuttaa ydinenergialakia ja rikoslakia siten, että nykyinen kansallinen ydinräjähteiden kieltä poistetaan ydinenergialaista ja sääntely siirretään rikoslakiin. Tietyissä tilanteissa ydinräjähteen tuominen Suomeen, kuljettaminen tai hallussapito voisi täten olla sallittua, silloin kun se liittyy puolustamiseen osana Nato-yhteistyötä, yhteistä puolustusta tai puolustusyhteistyötä.

Meidän on reagoitava tähän muuttuneeseen turvallisuusympäristöön, Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainassa sekä Suomen Nato-jäsenyyden myötä tulleisiin tarpeisiin. Turvallisuustilanne Euroopassa on vakava edelleen, ja Suomen tulee huolehtia puolustuksesta uskottavasti, kun naapurissa on sodanhaluinen ydinasevaltio. Ydinaseisiin liittyvä kansallisen kiellon purkaminen on merkittävä poliittinen ja symbolinen muutos, mutta turvallisuutta ei varmisteta tyyliesteillä vaan sillä, [Puhemies koputtaa] että vastuulliset päättäjät kykenevät kaikissa tilanteissa turvaamaan Suomen täysimittaisen turvallisuuden.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

14.44 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi osa pienen pohjoisen maan selviytymistä on ollut se, että keskeiset, isot ratkaisut on pystytty tässä maassa tekemään yhteisymmärryksellä ja hakemaan laajaa konsensusta.

Kun hallitus kertoi, että se tuo tämän esityksen ydinenergialain kaikkien ydinaseita koskevien rajoitteiden purkamisesta, tein lukuisia esityksiä hallitukselle ja hallituspuolueille neuvotteluista, miten voitaisiin löytää yhteinen tie eteenpäin. Vastaus jokaiseen oli: hallitus on päätöksensä tehnyt, neuvotteluita ei tule.

Edustaja Ronkainen on oikeassa siinä, että maailma muuttui vuonna 22 hyvin perusteellisesti. Vuonna 24 täällä eduskunnassa puolustusvaliokunta ja muun muassa Ronkainen ja kumppanit itse totesivat, että ei ole tarpeita muuttaa ydinenergialakia juuri pohjoismaisen linjan vuoksi, kaksi vuotta sen jälkeen. Esimerkiksi Tanskan ja Norjan sopimuksissa selvästikin todetaan, että mikään ei muuta sitä, että näissä maissa säilyttäminen ja operatiivinen käyttöönotto kielletään. [Puhemies koputtaa] Ministeri, onko mahdollista tämän lain jälkeen, [Puhemies koputtaa] että ilman eduskunnan myötävaikutusta kulloinenkin hallitus voisi muuttaa esimerkiksi hävittäjät DCA-käyttöisiksi ilman eduskunnan myötävaikutusta? Onko se mahdollista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

14.45 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ydinaseet ovat ihmiskunnan tuhoisimpia aseita, eikä niiden käyttöä voi hyväksyä missään olosuhteissa, eikä niiden roolia tule vahvistaa myöskään epäsuorasti lainsäädäntöä höllentämällä. Suomen nykyinen linja on ollut selkeä: ydinräjähteet on alueellamme kielletty, ja tätä linjaa ei tule murentaa.

Suomen Nato-jäsenyys ei edellytä ydinaseiden kauttakulun sallimista. Me voimme olla sitoutunut ja vastuullinen liittolainen samalla kun pidämme kiinni ydinaseettomuuden periaatteesta omalla alueellamme.

Suomen tulee vahvistaa rooliaan ydinaseriisunnan edistäjänä. Meidän tulee toimia aktiivisesti kansainvälisillä foorumeilla ja myös Natossa ydinaseiden roolin pienentämiseksi ja ydinaseettoman maailman rakentamiseksi.

Tämä hallituksen esitys käytännössä avaisi oven ydinaseiden kauttakululle Suomessa, enkä voi sitä kannattaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

14.46 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansallinen turvallisuus on niin vakava asia, että se ei koskaan saisi olla taikakortti, johon turvaudutaan silloin, kun sisäpolitiikassa menee huonosti ja gallupluvut näyttävät matalaa kannatusta. Mutta näin näyttää kokoomuksen värisuoran suhteen olevan, ja tuodaan täysin epädemokraattisesti [Sanna Antikainen: Nyt on jo sen verran älytöntä!] ja ilman parlamentaarista keskustelua näin merkittävä periaatteellinen muutos Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Tämä on aivan ennenkuulumatonta. Mutta kokoomuksellahan on tästä kokemusta myös maamiinojen osalta. Suurin piirtein samanlainen prosessi oli se.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Täällä ihmeteltiin, mikä se vasemmiston linja ydinaseiden suhteen on ollut tai on. Se on ollut vuosikausia sama. Me olemme ajaneet ydinaseetonta Pohjolaa yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa ja ydinaseetonta Suomea.

Tämä päätös on täysin hallituksen oma poliittinen linjaus, jolla ei ole mitään tekemistä Nato-integraation kanssa. [Puhemies koputtaa] Nato ei meiltä tällaista päätöstä vaadi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

14.47 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut, ja Orpon hallituksen linja on tässä tilanteessa hyvin selvä: me haemme Suomelle ja suomalaisille kaiken sen suojan, jonka Nato-liittolaisuus meille mahdollistaa. Etulinjan maana meillä ei ole varaa puolittaiseen turvaan.

Haluan tässä yhteydessä kiittää asianomaista ministeriä siitä, että olemme saaneet myös eduskunnan turvatiiloissa ja muualla erittäin kattavaa ja perusteellista informaatiota tämän päätöksenteon tueksi. Tämä avoimuus ja luottamus on välttämätöntä, kun teemme näin suuria ratkaisuja isänmaan puolesta.

Ydinpelotteen tarkoitus ei ole sodan lietsominen vaan rauhan varmistaminen. Sen perimmäinen tehtävä on nostaa hyökkäyskynnys niin korkealle, ettei sotilaallista painostusta koskaan toteuteta. Me maksimoimme turvallisuutemme, jotta voimme jatkossakin rakentaa vakaata ja vapaata Suomea. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.49 **Pekka Aittakumpu ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tässä siltä nyt alkaa näyttämään, että osa oppositiosta vastustaa tätä esitystä, tätä kansalliselle turvallisuudelle tärkeää esitystä, vain sen takia, että hallitus ei sattuisi jotakin pistettä saamaan siitä, että tämä tärkeä asia nyt viedään läpi. Tämä on kyllä, arvoisa puhemies, aivan käsittämätöntä, että tällaisin perustein vastustetaan, kun kuitenkin tiedämme, että tämä on tärkeää.

On todettava se aivan ensin, että Suomihan ei tavoittele ydinaseita alueilleen eikä sellaisia olla Suomeen tuomassa. Suomi edelleen on sitoutunut kaikkiin kansainvälisiin velvoitteisiin, joilla pyritään edistämään ydinaseetonta maailmaa, mutta kun asia vain on niin, että näillä lakimuutoksilla varmistetaan tämän Naton ennaltaestävän pelotteen uskottavuus. Naton ennaltaestävä pelote perustuu ennen kaikkea ydinaseisiin ja kaikkiin muihinkin aseisiin ja niiden muodostamiin kokonaisuuksiin.

Arvoisa puhemies! Kyllähän se asia näin on, että Naton on oltava mahdollisimman vahva, jotta se toimii siinä tarkoituksessa, jonka vuoksi Suomi Natoon taannoin liittyi. Me emme kannata ydinaseiden käyttämistä, mutta me haluamme Naton täysimääräisen pelotteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari, olkaa hyvä.

14.50 **Ville Skinnari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellisellä hallituksella — sillä hallituksella, joka vei Suomen Natoon — parlamentarismi oli ytimessä, ja siinä kävimme hyvää dialogia silloisen opposition kanssa. Nyt tilanne on ollut toinen, kuten tänään olemme kuulleet.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Mikä on ulkoministeriön rooli ollut tässä valmistelussa? Ulkopoliitikka kuuluu ulkoministeriölle. Itse ehkä vähän kummaksun sitä, miten puolustusministeriövetoinen tämäkin asia on nyky-Suomessa. [Jari Ronkainen: Se on osa puolustuspolitiikkaa!]

Edustaja Linnell, puhuitte Suomen vahvuuksista. Kyllä, Suomi on ollut diplomatian suurvalta, Suomi on ollut rauhanvälityksen suurvalta. Suomella on ollut paljon vahvuuksia, ja toivottavasti näin on myös jatkossakin.

Arvoisa puhemies! Tähän itse ydinenergialakiin: Sillä oli syynsä, että edellinen hallitus ei sitä muuttanut eikä siihen koskenut. Nyt asia on ilmeisesti toinen ja tilanne hyvin erilainen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Häkkänen, neljä minuuttia, olkaa hyvä.

14.51 Puolustusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Totisesti pienen Suomen vahvuus on mahdollisimman laaja yhtenäisyys ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa. Sen eteen teemme jatkuvasti töitä, mutta samaan hengenvetoon on sanottava, että pienen Suomen on tässä turvallisuusympäristössä kaikin keinoin vahvistettava omaa turvallisuuttaan ja puolustustaan. Siihen liittyy tämä lakiesitys.

Edustaja Lindtman, olemme hyvin tarkkaan kuunnelleet SDP:n esitykset muutoksiksi, mutta ne muutokset heikentävät Suomen puolustuskykyä ja Naton yhteistä ennaltaehkäisevää pelotetta. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Sen takia emme ole niihin voineet suostua.

Mitä tulee kaksikäyttökoneisiin, niin tämä laki ei liity kaksikäyttökoneisiin. [Antti Lindtman: Mutta onko se mahdollista?] — Se on nykyisen lainkin mukaan mahdollista, kaksikäyttökoneisiin liittyvät ratkaisut. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ei ole!] — Niihin palataan turvatiloissa, kuten olen aiemminkin sanonut.

Ja miksi kesti kolme vuotta? Suomi pääsi mukaan Naton ydinasepolitiikkaan vasta täysjäsenyyden myötä. Samassa yhteydessä Nato on alkanut kehittämään ydinasepolitiikkaansa aivan uudella tavalla vastaamaan toimintaympäristön uhkia. Sen takia nyt tiiviiseen perehtymiseen, Naton kanssa tehtyyn dialogiin ja Puolustusvoimien suositukseen perustuen — huom. ei ole ideologinen asia, kuten täällä hyvin erikoisesti on väitetty — jotta Suomen puolustus maksimoidaan, on päädytty esittämään, että nämä rajoitukset pitää poistaa, jotta suomalaiset saavat mahdollisimman suuren ennaltaehkäisevän suojan naapurin sotilaallista aggressiota vastaan. Siitä tässä on kyse, ei ideologisista hankkeista, ainakaan hallituspuolueille ei ole kyse ideologisista hankkeista.

Kaikki asialliset argumentit on käyty läpi. Kahdeksan viikkoa on nyt siitä, kun tämä lakiesitys on ollut julki. Sitä ennen viikon verran käytiin parlamentaarisesti tätä läpi. Valitettavasti se vuoti aika nopeasti julkisuuteen, ja tiesimme siinä vaiheessa, että kun tämä asia vuotaa julki, valtionjohdolla pitää olla itsellään kanta, koska Venäjä aloittaa myös vaikuttamaan asiaan. Eli emme voi käynnistää lainvalmisteluhanketta, jos meillä olisi kanta, että lainvalmisteluhanketta ei tarvita. Totta kai hallituksella piti olla perusteellinen kanta, onko välttämätöntä suomalaisten suojaamiseksi tehdä tällainen lainsäädäntöhanke. Heti kun se ilmoitettiin parlamentaarisesti kaikille puolueille [Timo Harakka: Ei se ole parlamentarismia!] ja käytiin tästä palaverit, että hallituksella on tällainen kanta, niin se meni julkiseksi. Siinä vaiheessa jouduimme myös itse perustelevaan julkisesti tätä. Kannan vastuun prosessin johtamisesta, mutta tämä oli pienin paha. Piti olla kanta

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

pohjalla, jotta käytännössä voidaan osoittaa, että valtiolla on mietitty kanta tähän asiaan. Eihän muuten koko hanketta olisi käynnistettykään.

Mitä tulee tähän vasemmistoliiton ja vihreidenkin esittämään, että nyt jotenkin Suomen uhkaympäristö muuttuu, kun lait eivät enää ole tässä jotenkin rajoitteina, niin otetaan nyt esimerkki, miten Venäjä on toiminut naapureitaan kohtaan: Lait eivät ole mikään rajoite Venäjän sotilaalliselle uhalle. Tällä pyritään pikemminkin vahvistamaan Suomen ja liittokunnan turvallisuutta. Se lisää suomalaisten turvallisuutta, ja tämä ajattelu on jaettu liittokunnassa Natossa myös sosiaalidemokraattisten puolueiden toimesta: mitä vahvempi Nato on, sitä paremmin Nato-alueiden maiden kansalaiset ovat suojattuina, ei toisinpäin.

Mitä tulee päätöksentekoon, niin olen tästä ja koko Nato on eri mieltä Kimmo Kiljusen kanssa. [Kimmo Kiljunen: Missä mielessä?] Päätöksenteko tehdään Naton ydinpelotteesta konsensuksella. [Kimmo Kiljunen: Asekäytöstä puhutaan!] Toki ydinasevaltioilla on sen jälkeen oma päätösvalta, mutta Natossa ydinaseoperaatiot eivät käynnisty, jos ei ole konsensuspäättöstä. Tämä on avattu moneen kertaan lukuisissa turvatilabrieffeissä kaikille kansanedustajille viimeisten kahden kuukauden aikana. Tästä ei pitäisi olla minkäänäköistä epäselvyyttä enää tässä vaiheessa. [Kimmo Kiljunen: Niinistö oli toista mieltä!] — En tiedä, mitä on Niinistö lausunut, mutta näin tämä asia menee Natossa. [Puhemies koputtaa]

Rajoitteen asettaminen UTP-selonteossa — miksi ei lakiin voi kirjoittaa? Tässä ydinkysymys on se, että suomalainen lainsäädäntötapa määrittää pilkuntarkkaan kaikki eri tilanteet, toimivaltuudet, kaikki muut ja ydinasepolitiikasta ei haluta kertoa naapurille ihan kaikkea. [Antti Lindtman: Kerrotaan siinä selonteossa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.56.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.43.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohtaa 7 ja sen käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Honkasalo.

18.44 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Siihen nähden, kuinka valtavan isosta ja periaatteellisesti tärkeästä asiasta tässä on kyse, on ehkä hieman sääli, että meitä edustajia on täällä salissa tässä vaiheessa enää näin vähän ja debattikin oli vain 45 minuuttia. Siksi toivon, että tämän asian käsittelylle uhrataan sitten aikaa valiokunnassa ja me todella saadaan kuulla kaikkia niitä asiantuntijoita, joita me toivotaan, että voidaan kuulla.

Arvoisa puhemies! Suomi on tehnyt pitkään tietoisia ja vastuullisia valintoja ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, ja näitä on tehty yli puoluerajojen ja yhdessä. Yksi näistä keskeisistä valinnoista on ollut se, että Suomi on pidetty ydinaseettomana maana. Nykyinen ydinenergialaki kieltää ydinräjähteiden maahantuonnin, valmistamisen,

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

hallussapidon ja käytön, ja tämä ei ole ollut sattumaa vaan tietoinen linjaus suomalaisen turvallisuuden, vakauden ja kansainvälisen vastuun puolesta.

Nyt hallitus esittää tämän kiellon purkamista pikavauhdilla ja vailla parlamentaarista yhteisymmärrystä. On tärkeää sanoa tämä selvästi: ydinaserajoitteiden purkaminen ei ole mikään tekninen tai rutiininomainen muutos, eikä Nato meiltä myöskään tällaista päätöstä vaadi. Tämä on poliittinen päätös, joka merkitsisi dramaattista irtiottoa Suomen pitkästä ulko- ja turvallisuuspoliittisesta linjasta.

Arvoisa puhemies! Hallitus perustelee esitystä Nato-integraatiolla, mutta tämä perustelu ei kestä tarkastelua. Nato-jäsenyyttä hyväksyttäessä todettiin nimenomaisesti, ettei Suomelta edellytetä muutoksia ydinaseisiin liittyvään lainsäädäntöön. Myöskään DCA-sopimuksen käsittelyssä ei nähty tarvetta tällaiselle muutokselle. Kyse ei siis ole Naton vaatimuksesta vaan hallituksen omasta poliittisesta linjauksesta.

Kokoomus on väittänyt, että ydinaserajoitteiden purkaminen olisi Nato-maalle kuuluva rutiiniaasia. Tosiasiassa näin ei ole. Monilla muilla Pohjoismailla on selkeitä poliittisia rajoituksia ydinaseiden suhteen, ja Norjan ja Tanskan DCA-sopimuksissa nämä linjaukset on kirjattu suoraan sopimustekstiin. Pohjoismaissa on ymmärretty, että turvallisuutta rakennetaan myös pidättyvyydellä.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton mielestä Suomen on oltava jatkossakin ydinaseeton maa. Ydinaseet eivät lisää Suomen turvallisuutta, päinvastoin ne lisäävät sotilaallisen eskalaation riskiä ja tekevät Suomesta entistä merkittävemmän ensi-iskun kohteen kriisitilanteessa. Rauhaa ei rakenneta lisäämällä joukkotuhoaseita, rauhaa rakennetaan vähentämällä niitä.

On myös hälyttävää, että hallituksen esityksessä sivuutetaan lähes kokonaan ydinaseisiin liittyvät riskit. Lausuntokierroksella useat tahot — oikeuskansleri, Suomen Punainen Risti, lääkärit, oikeustieteen professorit, rauhanjärjestöt ja kansalaisjärjestöt — kiinnittivät huomiota puutteelliseen vaikutusten arviointiin. Humanitääriset, terveydelliset ja ympäristövaikutukset jäävät lähes kokonaan käsittelemättä. Myös eduskunnan tiedonsaantioikeuteen ja kansalliseen päätöksentekoon liittyvät kysymykset ovat jääneet epäselviksi.

Arvoisa puhemies! Ydinaseet ovat ihmiskunnan tuhoisimpia keksintöjä. Niiden käyttö tai edes onnettomuus aiheuttaisi katastrofaaliset seuraukset siviiliväestölle, ympäristölle ja tuleville sukupolville. Juuri siksi Suomi on ydinaseettomana maana sitoutunut ydinsulkusopimukseen ja sen tavoitteisiin, ydinaseiden leviämisen estämiseen ja ydinaseriisunnan edistämiseen. Valitettavasti ydinaseriisunta ei ole edennyt toivotulla tavalla, päinvastoin. Ydinasevaltiot modernisoivat arsenaalejaan, ja ydinasepelote on palannut maailmanpolitiikan keskiöön.

Tässä tilanteessa Suomen tulisi olla osa ratkaisua, ei osa ongelmaa. Siksi vasemmistoliitto katsoo, että Suomen on jatkossakin toimittava aktiivisesti ydinaseriisunnan edistämiseksi, pidettävä kiinni ydinenergialain ydinkieltoja koskevasta sääntelystä ja varmistettava, ettei Suomeen tuoda ydinaseita, ei pysyvästi eikä väliaikaisesti. Meidän tulee myös liittyä YK:n ydinasekieltosopimukseen ja toimia Naton sisällä sen puolesta, että Pohjola, koko Pohjola, pysyy ydinaseettomana alueena.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus ei synny siitä, että avaamme oven ydinaseille. Todellinen turvallisuus syntyy ennakoitavuudesta, luottamuksesta ja kansainvälisen oikeuden kunnioittamisesta ja siitä, että pidämme kiinni linjauksista, jotka vähentävät

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

jännitteitä, eivät lisää niitä. Suomen paikka on ydinaseettomien maiden joukossa, ja siitä linjasta meidän ei pidä luopua.

Lopuksi, arvoisa puhemies, tästä itse prosessista, joka ei siis ole kunnioittanut näitä parlamentaarisia perinteitä. Nimenomaan kun keväällä 2022 käytiin keskustelua tästä Nato-jäsenyydestä ja siinä se käsittely oli perusteellinen, niin monille edustajille itse asiassa, arvoisa puhemies, oli erittäin tärkeää se, että Suomi pitää kiinni tästä ydinenergialaista. Se oli monille kansanedustajille silloin myös ehto, että he pystyivät äänestämään tämän Nato-jäsenyyden puolesta. Sama tilanne oli myös silloin, kun tästä DCA-sopimuksesta sovittiin, eli oli nimenomaan todella tärkeätä, että se Suomen linjaus pysyy, että Suomi pitää omasta lainsäädännöstään kiinni. Kyllä minusta on erittäin häpeällistä nimenomaan näitä edustajia kohtaan nyt, että kokoomuksen värisuora tuo pikavauhtia ja epädemokraattisesti tällaisen näin radikaalin esityksen eduskuntaan, ja se on ihan aidosti myös erittäin julmaa näitä edustajia kohtaan, joille Nato-jäsenyyden puolesta äänestäminen ei ollut mitenkään hirveän helppoa ja joille nimenomaan tärkeätä tässä päätöksessä oli se, että Suomi pitää kiinni omasta ydinenergialaistaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Yrttiaho.

18.51 Johannes Yrttiaho vas: Puhemies! Ydinaseet ovat maailmanlopun aseita. Siksi Suomi on pidettävä ydinaseettomana ja Suomen tulisi päinvastoin kaikkiin voimin pyrkiä edistämään ydinaserajoituksia.

Ydinaseettomuus on maamme politiikan pitkä linja. Se on vielä paljon pidempi kuin nyt kumottavaksi esitetyn lain voimassaoloajasta voisi päätellä. Orpon hallitus ei ydinaserajoitukset poistavassa lakiesityksessään ole lainkaan kertonut Suomen ydinaseettomuuden taustaa. On toki ymmärrettävää, että maamme ydinaseettomuuden kunniaakasta historiaa ei enää haluta lakiesityksen perusteluissa kerrata. Sehän tekisi häpeän vain suuremmaksi.

Suomi oli aikanaan yksi ensimmäisistä ydinsulkusopimuksen allekirjoittaneista ja ratifioineista valtioista. Sopimus tuli voimaan vuonna 1970, ja Suomi on pitänyt sitä keskeisenä kansainvälisen turvallisuuden tukipilarina ja ydinaseiden leviämisen estäjänä. Kun Suomi liittyi sopimukseen, saimme muiden ydinaseettomien valtioiden tavoin kaikilta ydinasevalloilta negatiiviset turvallisuustakeet eli lupaukset olla määrätyn ehdon käyttämättä ydinaseita Suomea vastaan. Sopimus velvoittaa Suomea olemaan hankkimatta ydinaseita ja muun muassa edistämään ydinmateriaalin valvontaa. Ydinsulkusopimukseen ovat sittemmin liittyneet lähes kaikki maailman valtiot. Poikkeuksen muodostavat vain Israel, Pohjois-Korea, Intia ja Pakistan.

Vaikka ydinsulkusopimus ei kiellä ydinasevaltion valvonnassa olevien ydinaseiden sijoittamista toisten valtioiden alueelle, niin Suomen hallitus kuitenkin teki sen itse jo ennen ydinsulkusopimuksen syntyä. Vastasimme maaliskuussa 1962 YK:n pääsihteerin tiedusteluun toteamalla: ”Suomi on liittoutuneiden valtojen kanssa vuonna 1947 solmimassaan rauhansopimuksessa omasta puolestaan sitoutunut olemaan pitämättä, valmistamatta tai kokeilematta mitään ydinasetta.” Hallituksen vastauksessa todetaan myös: ”Suomen noudattamasta puolueettomuuspolitiikasta seuraa, ettei se myöskään suostu vastaanottamaan alueellaan ydinaseita enempää kuin muitakaan sotilaallisia laitteita minkään muun valtion lukuun.” Tämä siis vuonna 62. Myöhemmin Suomi täydensi näitä kannanottojaan vielä juridisella esteellä, kun vuonna 1987 voimaan tullessa

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

ydinenergialaissa todetaan yksiselitteisesti, että kaikkien ydinräjäteiden tuonti Suomen alueelle on kielletty. [Jari Ronkainen: Siitä on melkein 40 vuotta aikaa!]

Tästä sopimuksen ydinosa Orpon hallitus haluaa nyt päästä eroon ja sallia muiden valtioiden ydinaseet omalla alueellamme. Presidentti Alexander Stubb ja Orpon hallitus esiintyvät mielellään sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän esitaistelijoina, vaikka Suomi on samaan aikaan vähä vähältä irtautumassa useista kansainvälisistä sitoumuksistaan.

Puhemies! Tässä on kyse myös Suomen täysivaltaisuudesta. Suomen ydinaseettomuus voidaan taata vain täyskiellolla Suomen lainsäädännössä. Ydinaseista päättävät aina vain ydinasevallat itse. Niistä ei päätetä yhdessä esimerkiksi Natossa, eikä niistä päätä Suomi. Asia on siis aivan toisin kuin hallitus on jatkuvasti antanut ymmärtää ja aiemmin tässä keskustelussa puolustusministeri Häkkinen jälleen väitti. Toivoisin tässä asiassa ainakin rehellisyyttä. Ydinaseet eivät ole Naton kollektiivisen päätöksenteon vaan kunkin ydinasevallan kansallisen päätöksenteon asia.

Jos täyskielto Suomen lainsäädännöstä kumotaan, Yhdysvallat voi omalla päätöksellään, siis niin päättäessään, tuoda Suomeen ydinaseita. [Jari Ronkainen: Ei voi!] Se tapahtuu kesällä 2024 eduskunnassa poikkeuslakina hyväksytyn DCA-sopimuksen nojalla. Sopimus koski Yhdysvaltojen aseiden ja joukkojen vapaata liikuttelua ja sille luovutettavia tukikohtia. Sopimus yksiselitteisesti ja merkittävästi rajasi Suomen täysivaltaisuutta, mutta eduskunta katsoi rajauksen olevan hyväksyttävissä supistetussa perustuslain säätämisyjärjestyksessä. Se katsottiin mahdolliseksi, koska sopimuksessa Yhdysvallat sitoutui kunnioittamaan Suomen lainsäädäntöä. Yhdysvallat ei siis sitoutunut noudattamaan vaan kunnioittamaan, mutta yhtä kaikki eduskunta rakensi silloin Suomen ydinaseettomuuden tämän sitoumuksen ja ydinenergialain 4 §:n ydinasekiellon varaan. Jos tämä kieltä laista nyt kumottaisiin, aiempi ehto tehtäisiin tyhjäksi ja olisimme perustuslain vastaisessa oikeustilassa, kuten professori Martin Scheinin on lakiluonnoksesta antamassaan lausunnossa kiteyttänyt. Voidaan kysyä, onko Suomi silloin perustuslain 1 §:n 1 momentin mukainen täysivaltainen tasavalta.

Arvoisa puhemies! Vastustan tietenkin tätä esitystä, mutta jos hallitus nyt vie esityksensä läpi yksinkertaisella äänten enemmistöllä, kuten se on uhannut, pidän ehdottoman tärkeänä, että esitystä täällä nyt vastustavat puolueet sitoutuvat palauttamaan ydinasekiellon voimaan seuraavien eduskuntavaalien jälkeen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Ronkainen.

18.57 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Niin kuin tässä aiemmin kerrottiin, tämä on melkein 40 vuotta vanhaa lainsäädäntöä, mitä nyt ollaan muuttamassa, ja käsittääkseni tämä maailma on tässä 40 vuodessa aika paljon muuttunut. Me ollaan liitytty Natoon sen takia, että me täällä taataan läpeensä se meidän viimekätinen turvallisuus. Tässä edustaja Honkasalo aikaisemmin sanoi, että Nato ei velvoita lainsäädäntömuutoksia. [Veronika Honkasalo pyytää vastauspuheenvuoroa] Kyllä se näin on, että Nato ei niitä velvoita, mutta siinä saattaa tulla meille rajoitteita sen ydinasesuojan kokonaiselle toteutumiselle, ja minun mielestäni sitä riskiä ei missään tapauksessa kannata ottaa.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Minä haluaisin oikeastaan kysyä sieltä vasemmalta laidalta: Kertokaa nyt minulle, kun minä olen kymmenen vuotta ollut puolustusvaliokunnassa ja minä en ole vielä löytänyt sitä, minkä ihmeen takia Suomeen haluttaisiin sijoittaa ydinaseita, tähän sen valtion naapuriin, missä se turvallisuusuhka on. Minä en löydä sitä syytä, miksi niitä tuotaisiin tänne. [Pia Lohikoski: Eikö teidän pitäisi siihen vastata, kun te haluatte lakia muuttaa?] Kertokaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten vielä edustaja Honkasalo, vastauspuheenvuoro.

18.58 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan tämä hallituksen esitys, joka tänne on tuotu, ei ole mikään vaatimus, mikä Naton osalta olisi tuotu esille. Silloin kun Nato-jäsenyys eduskunnassa hyväksyttiin vahvalla enemmistöllä, vakuutettiin, että ydinasepelote on erittäin vahva ja että se on se keskeinen syy, miksi halutaan liittyä Naton jäseneksi. Nyt herää epäily siitä, ajattelevatko hallituspuolueiden edustajat, ettei se pelote olekaan sitten niin vahva. Herää myös kysymys siitä, että jos kerran näitä ydinaseita ei tänne olla tuomassa, ei olla täällä liikuttelemassa, ei olla harjoitustoimintaan tuomassa, ei olla kauttakulkua mahdollistamassa, miksi ihmeessä tätä ydinenergialakia sitten pitää avata.

Kyllähän on myös täysin selvää, jos me katsotaan Suomen geopoliittista tilannetta, että tällainen hallituksen esitys, joka tuodaan näin pikavauhdilla ja ilman parlamentaarista ennakovalmistelua, nimenomaan ei ole Suomen turvallisuuden kannalta millään tavalla hyvä asia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään taas puhujalistaan. Edustaja Kiuru, Pauli, poissa. — Edustaja Hänninen paikalla. Olkaa hyvä.

19.00 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tänään käsittelemme yhtä vakavimmista ja herkimmin ymmärretyistä turvallisuuspoliittisista kysymyksistä. Keskustelemme ydinaseista. Siksi tästä asiasta on puhuttava täsmällisesti ja tosiasioihin nojaten. Tällä esityksellä ei päätetä ydinaseiden sijoittamisesta Suomeen, eikä Suomi ole ryhtymässä ydinasevaltioksi. Suomi on ydinaseeton maa, eikä tämä lakimuutos muuta sitä. Se on tärkeää muistaa, kun käymme keskustelua.

Arvoisa puhemies! Se, mitä tässä esityksessä tehdään, on Suomen lainsäädännön päivittäminen vastaamaan sitä turvallisuuspoliittista todellisuutta, jossa Suomi nyt elää. Voimassa oleva ydinenergialain kielto on peräisin 1980-luvulta, siis ajalta, jolloin Suomi oli sotilaallisesti liittoutumaton ja Euroopan turvallisuustilanne oli perustavanlaatuisesti toisenlainen. Nyt Suomi on Naton jäsen. Nato on puolustusliitto, jonka pelote ja yhteinen puolustus perustuvat useiden tekijöiden kokonaisuuteen. Ydinpelote on osa tätä kokonaisuutta, ei siksi, että sitä haluttaisiin käyttää, vaan juuri siksi, että sitä ei tarvitsisi koskaan käyttää. Pelotteen perimmäinen tarkoitus on estää sota.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen ydin on siinä, että Suomen oma lainsäädäntö ei saa muodostua esteeksi liittokunnan yhteisen puolustuksen suunnittelulle, uskottavuudelle tai toimeenpanolle. Muutos on tarkkarajainen. Ydinräjähteiden hankkiminen, valmistaminen, kehittäminen ja räjäyttäminen säilyvät Suomessa kaikissa tilanteissa rikoksina.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Terroristinen toiminta pysyy raskaasti kriminalisoituna. Kansainväliset velvoitteemme, kuten ydinsulkusopimus ja ydinkoekieltosopimus, sitovat Suomea aivan kuten ennenkin.

Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuuspolitiikan tärkein tehtävä on estää se, ettei Suomi koskaan joudu sodan kohteeksi. Ennaltaehkäisevä uskottava pelote on juuri tätä varten. Se suojaa suomalaisia koteja, perheitä ja arkea. Se antaa selkeän viestin siitä, että Suomeen kohdistuva sotilaallinen painostus ei ole hyväksyttävää eikä kannattavaa. Samalla Suomi jatkaa vahvaa työtään asevalvonnan, -riisunnan ja ydinaseiden leviämisen estämisen puolesta. Nämä tavoitteet eivät ole ristiriidassa uskottavan puolustuksen kanssa, vaan ne kulkevat rinnakkain.

Arvoisa puhemies! Pidän hallituksen esitystä harkittuna, tarkkaan rajattuna ja turvallisuusympäristön muutoksen hyvin huomioivana. Se ei lisää ydinaseita Suomeen tai maailmaan, mutta se vahvistaa Suomen turvallisuutta ja asemaa luotettavana liittolaisena. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko poissa, edustaja Harjanne poissa. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

19.04 **Mira Nieminen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys koskee muutosta, joka on sekä oikeudellisesti että turvallisuuspoliittisesti merkittävä. Ydinenergialain nykyinen sääntely on syntynyt toisenlaisessa ajassa, ja sitä tarkastellaan nyt tilanteessa, jossa Suomi toimii osana puolustusliittoa. Tässä lainsäädäntömuutoksessa ei ole kyse siitä, että Suomi olisi hankkimassa ydinaseita tai haluamassa niitä tänne sijoitettavaksi. Suomi ei tavoittele ydinaseita alueelleen, eikä sellaista ole myöskään Natossa suunnitteilla. Naton ydinpelotteen tarkoitus ei ole sodan käyminen vaan sodan estäminen, rauhan säilyttäminen ja riittävän korkean kynnyksen luominen mahdolliselle aggressiolle. Suomen nykyinen lainsäädäntö on tehty aikana, jolloin emme kuuluneet sotilasliittoon ja liikkumatilamme oli toisenlainen. Samaan aikaan naapurissamme oli ja on tälläkin hetkellä ydinasevalta. Maailma ei ole tältä osin muuttunut, mutta Suomen asema on. Muut Pohjoismaat ratkaisivat asian toisin: Ydinaseiden tuontia kyllä vastustettiin, mutta siitä linjattiin poliittisin sopimuksin, ei sitovalla lainsäädännöllä. Näin säilytettiin liikkumattomuus kriisitilanteita varten. Nyt Suomi tekee käytännössä saman päivittämällä sääntelynsä vastaamaan nykytilannetta.

Arvoisa puhemies! Suomen puolustuksen perusta ei ole muuttumassa. Se nojaa edelleen yleiseen asevelvollisuuteen, laajaan ja koulutettuun reserviin sekä koko maan puolustamiseen. Tämä alueellisen puolustuksen malli on meidän kivijalkamme edelleen. Naton jäsenenä Suomi tuo yhteiseen puolustukseen vahvan maavoimien reservin, korkean mobilisaatiokyvyn ja kyvyn toimia koko maan alueella, erityisesti liittokunnan pohjoisella sivustalla. Keskeinen osa kokonaisuutta on myös tiivis yhteistyö Ruotsin kanssa, ja laajemmassa kuvassa Suomi osallistuu Naton itäisen sivustan puolustukseen yhdessä Puolan ja Baltian maiden kanssa.

Tämä esitys ei siis muuta puolustuksemme perustaa, vaan varmistaa, että lainsäädäntö vastaa sitä todellisuutta, jossa elämme ja toimimme. Samalla pidämme kiinni Suomelle tärkeästä linjasta. Olemme uskottava ja täysivaltainen osa yhteistä puolustusta sekä edelleen sitoutuneita kansainvälisiin sopimuksiin ja tavoitteeseen edistää ydinaseetonta maailmaa. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, poissa. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

19.07 **Pia Lohikoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Aloitan puheeni Oppenheimerista. Oppenheimerin suhde ydinaseisiin oli syvän ristiriitainen. Hän oli niiden keskeinen kehittäjä mutta nousi myöhemmin vastustamaan asevarustelua ja entistä tuhoisampien aseiden kehittämistä.

Oppenheimerin johtama Yhdysvaltojen Manhattan-projekti kehitti ensimmäiset ydinpommit toisessa maailmansodassa, ja ne räjäytettiin Japanissa 1945. Kylmän sodan aikana USA ja Neuvostoliitto kasvattivat arsenaalejaan luoden kauhun tasapainon, jossa ydinaseiden pelote perustuu molemminpuolisen tuhon uhkaan. Oppenheimerin loppuelämän työn voi tiivistää näin: hän koki moraalista tuskaa luomansa aseiden tuhoivoimasta ja uskoi, että ilman kansainvälistä valvontaa ydinaseet johtaisivat väistämättä maailmanloppuun.

Toisen maailmansodan välittömässä jälkimainingissa 1940-luvun loppupuoliskolla Oppenheimer oli keskeinen hahmo yrityksissä luoda ylikansallista sääntelyä ja hallintoa ydinenergialle. Ydinaseiden valvonta ja rajoittaminen perustuvat muun muassa useisiin kansainvälisiin sopimuksiin, jotka jakautuvat Oppenheimerin alkuperäisiin tavoitteisiin ja myöhempiin, toteutuneisiin järjestelyihin. Ydinsulkusopimus saatiin aikaan lopulta vasta 1968 alkaen, ja se on maailman tärkein ydinasosopimus, jossa on lähes 200 jäsenvaltiota.

Arvoisa puhemies! Tästä kaikesta, mistä äsken puhuin, on aikaa. Maailma on muuttunut, ja myös Suomi on Naton jäsen. Naton jäsenyys ei kuitenkaan edellytä Suomelta muutoksia ydinenergialakiin, ja siksi Suomen ydinaserajoitteita ei pidä purkaa. Tämä oli täysin selvää ja myös todella tärkeä näkökulma monille meistä silloin, kun viime kaudella äänestimme Nato-jäsenyyden puolesta.

Ydinaserajoitteiden purkaminen on täysin nykyisen hallituksen oma poliittinen linjaus. Sillä ei ole mitään todellisia Nato-integraation edellyttämiä lainsäädännön uudistamisen perusteita. Kokoomus esittää ydinaserajoitteiden purkamisen olevan Nato-maalle kuuluva rutiiniaasia, johon ei liity mitään dramatiikkaa. Tosiasiassa ydinaserajoitteiden purkaminen on merkittävä muutos Suomen pitkään ulko- ja turvallisuuspoliittiseen linjaan.

Ydinaserajoitusten purkaminen ei lisää Suomen turvallisuutta vaan ehkä jopa päinvastoin, ja se antaa aivan väärän signaalin tässä maailmantilanteessa. Se vain kasvattaa jännitteitä entisestään, ja vaarana on, että ydinaseriisunta heikentyy myös globaalisti. Rauhaa ei edistetä lisäämällä ydinaseita vaan vähentämällä niitä. Suomeen ei pidä jatkossakaan tuoda ydinaseita. Ydinaseet eivät lisää Suomen turvallisuutta, vaan päinvastoin ne lisäävät sotatilanteessa pahimmillaan eskalaation riskiä. On hälyttävää, että hallituksen esityksessä ei lainkaan pohdita näitä riskejä ja ongelmia, joita ydinaseisiin ja niiden levittämiseen liittyy.

Arvoisa puhemies! Ruotsin, Norjan ja Tanskan lainsäädännössä ei toki ole Suomen ydinenergialain 4 §:n vastaavaa nimenomaista kieltoa, mutta kyseisillä mailla on kuitenkin sääntelyä liittyen kansainvälisiin sopimusvelvoitteisiin, ja lisäksi Norja, Tanska, Ruotsi ja myös Islanti on jokainen tehnyt kansallisen poliittisen linjauksen ydinaseita koskien.

Ydinaseet ja ydinasepelote ovat tehneet paluun maailmanpolitiikan keskiöön viime vuosina, ja näistähän kuulemma Iraniakin tässä lähiaikoina on epäilty. Ydinaseet ovat ihmiskunnan tuhoisimpia keksintöjä, joiden käytöllä olisi katastrofaalisia humanitaarisia seurauksia, ja vaikka ydinaseista on tullut Nato-jäsenyyden kautta osa myös Suomen

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

turvallisuuspolitiikkaa, on Suomen huomioitava myös ydinasevalvontaan liittyvät näkökohdat. Suomi on ydinaseettomana maana sitoutunut ydinsulkusopimukseen ja on velvollinen edistämään sen päämääriä eli edistämään ydinaseriisuntaa ja estämään ydinaseiden leviämistä. Siksi vasemmistoliitto ei voi kannattaa tätä hallituksen esitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.13 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Ydinaselain 4 §:n mukaan ydinräjähteiden maahantuonti samoin kuin niiden valmistaminen, hallussapito ja säilyttäminen Suomessa on kielletty. Tämä on nykytila ja hyvä lainsäädäntö taustalla. Myönnän, että tämä on 40 vuotta vanhaa lainsäädäntöä, mutta tosiasia on, että ydinase on sellainen joukkotuhoase, joka on erittäin merkittävä ja ansaitsee säädöspohjaisen rakenteen, kun siitä puhutaan. Mielestäni täällä salissa on päätetty paljon pienempiäkin asioita lailla, niin kyllä tämä on semmoinen asia, joka vaatii lakipohjaa.

Emme ole tämän muutoksen kannalla. Tätä muutosta ei ole pystytty riittävästi perustelemaan, ja meidän täytyy pitää siitä linjasta kiinni, että Suomeen ei sijoiteta ydinaseita, ja niiden rajoitusten pitää olla lakiin kirjoitettuna. Me kannetaan huolta suomalaisten turvallisuudesta, ja se on selkeä linja. Suomen sijainti on sellainen, että esityksen vaikutuksia turvallisuuteemme emme tiedä, ja tulisi arvioida kriittisesti sitä, mitä hallitus tässä nyt esittää.

Suomi tekisi muutoksella eroa yhteispuhjoismaiseen linjaan, olisi poikkeus Pohjoismaiden joukossa. Pohjoismaissa on vahvoja poliittisia sitoumuksia ja parlamentaarisia päätöksiä tai lakiin kirjattuja rajoituksia. Esimerkiksi Tanskalla ja Norjalla on DCA-sopimuksissa kirjaukset, joiden myötä näihin maihin ei sijoiteta ydinaseita. Ruotsi on linjannut asiasta DCA-sopimusta koskevassa hallituksen esityksessä. Islannissa on vastaava lainsäädäntö kuin Suomessa nyt on voimassa.

Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on Venäjän Ukrainan hyökkäyssodan jälkeen hyväksytty Nato-sopimus vuonna 2023, DCA-sopimus vuonna 2024, ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko vuonna 2024 sekä puolustuselonteko 2025. Niiden yhteydessä on laajasti käsitelty turvallisuusympäristön muutosta ja siihen vastaamista, mutta ydinenergiain muutokselle ei ole katsottu olevan tarvetta. Näitä asioita on juuri käsitelty monessa yhteydessä. Nyt hallituksen esityksestä ei käy ilmi mitään sellaista uutta, joka vaatisi äkillistä muutosta turvallisuustilanteessa, mikä aiheuttaisi tarpeen ydinenergiain muutokselle ja näitten säädösten poistamiselle. Tämä on erittäin iso huomio.

Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä on monta puheenvuoroa pidetty siitä, että tännehan ei tuoda rauhanaikana ydinaseita ja niitä ei sijoiteta tänne, niin miksi se on niin vaikea kysymys määritellä lain tasolla? Miksi se on niin vaikea kysymys määritellä lain tasolla?

Sitten, arvoisa rouva puhemies, tulee totta kai toisaalta mieleen se, että kun Norjalla ja Tanskalla on kirjaukset DCA-sopimuksessa, niin onko meillä sitten samalla lailla tarve ja aikooko hallitus avata Suomen ja Yhdysvaltojen välisen DCA-sopimuksen ja kirjata sopimukseen rajoituksen, että Suomeen ei sijoiteta ydinaseita rauhanaikana. Nämä kysymykset vääjäämättä tulevat tässä mieleen, kun tästä asiasta keskustellaan.

Me joudumme tätä täällä käsittelemään hyvin perusteellisesti, ja näen sillä tavalla, että tätä parlamentaarista yhteistyötä, mitä meillä on tehty ulko- ja turvallisuuspolitiikassa,

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

pitäisi jaksaa jatkaa ja viedä niitä asioita yhdessä eteenpäin. Siinä mielessä ei pitäisi tehdä yksipuolisia päätöksiä, jotka jakavat meitä ulko- ja turvallisuuspoliittisesti tällä tavalla.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen pitää lainsäädännössä määritellä ydinaseista, miten niitä käytetään ja miten pystymme estämään niiden tulon tänne rauhanaikana. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen poissa, edustaja Jantti poissa. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

19.18 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuus perustuu siihen, että puolustuksemme on uskottava kaikissa tilanteissa. Naton jäsenenä Suomi on osa liittokunnan yhteistä puolustusta ja samalla myös osa sen pelotetta. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että meidän on huolehdittava siitä, ettei kansallinen lainsäädäntömme estä tai vaikeuta liittokunnan yhteisen puolustuksen toteuttamista.

Tänään käsittelyssä oleva hallituksen esitys koskee ydinenergialain ja rikoslain muuttamista. Eesityksen ydin on selkeä: ydinenergialaista poistetaan kansallinen ydinräjähteiden maahantuonnin, hallussapidon ja kuljettamisen kieltö niissä tilanteissa, jotka liittyvät Suomen puolustamiseen osana Naton yhteistä puolustusta tai puolustusyhteistyötä. Muissa tilanteissa toiminta säilyy edelleen rikoksena.

Arvoisa puhemies! Nykytilanteessa ydinenergialain sääntely on peräisin ajalta, jolloin Suomi oli sotilaallisesti liittoutumaton. Laki on säädetty lähes 40 vuotta sitten täysin erilaisessa turvallisuusympäristössä. Tuolloin ei ollut Nato-jäsenyyttä eikä Suomen puolustusta tarkasteltu osana liittokunnan yhteistä pelotetta ja puolustusta. Nyt tilanne on kyllä toinen. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on muuttanut Euroopan turvallisuusympäristöä perustavanlaatuisesti, ja Nato-jäsenyys on Suomen kansallisen puolustuksen ohella maamme keskeinen turvallisuusratkaisu. Naton pelote perustuu tavanomaisten joukkojen lisäksi viimesijaisesti ydinasepelotteeseen, jonka tarkoitus on ennen kaikkea rauhan säilyttäminen ja aggression ennalta ehkäisy.

Tässä esityksessä ei ole kyse siitä, että Suomi hankkisi ydinaseita tai luopuisi ydinaseiden leviämisen estämisestä, päinvastoin. Ydinräjähteiden hankkiminen, valmistaminen, kehittäminen ja räjäyttämisen säilyvät edelleen kriminalisoituina. Myös terroristisessa tarkoituksessa tehty ydinräjähdერიкос pysyy ennallaan rangaistavana. Lisäksi Suomi on jatkossakin sitoutunut kaikkiin kansainvälisiin ydinaseita koskeviin sopimusvelvoitteisiinsa. Kyse on siitä, että esimerkiksi liittolaisten kaluston liikkuminen, kauttakulku tai Suomen puolustamisen kannalta välttämättömät järjestelyt eivät kaadu vanhentuneeseen kansalliseen sääntelyyn.

Puolustusvaliokunta on aivan oikein korostanut, että Suomi ei ole asettanut Nato-jäsenyydelle kansallisia rajoitteita. Jos olemme sitoutuneet yhteiseen puolustukseen, tämän on näyttävä myös lainsäädännössämme. Jos liittokunnan puolustusta varten tarvittavat järjestelyt estyvät oman lainsäädäntömme vuoksi, heikennämme paitsi Naton uskottavuutta myös omaa turvallisuuttamme.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen myötä Suomi toimii johdonmukaisesti Naton jäsenenä ja varmistaa, ettei kansallinen lainsäädäntömme jää jälkeen turvallisuusympäristön muutoksista. Puolustuksen lähtökohta on yksinkertainen: järjestelmän on toimittava silloin, kun sitä ennen kaikkea tarvitaan. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savola poissa, edustaja Antikainen poissa, edustaja Kiljunen poissa, edustaja Koskinen poissa. — Edustaja Razmyar, olkaa hyvä.

19.22 **Nasima Razmyar sd:** Arvoisa rouva puhemies! Erittäin tärkeä ja periaatteellinen asia, ja on tärkeätä, että me käydään täällä tätä keskustelua, ja tämä on parlamentarismin kannalta tietenkin merkittävää. Mutta palaan tähän prosessiin ja sen heikkouteen hetken päästä.

Arvoisa puhemies! Kun seurataan tällä hetkellä maailmanpoliittista tilannetta, niin varmasti monien suomalaisten mieltä varjostavat kaikenlaiset uhat ja pelot, ja se on tietenkin hyvin, hyvin ymmärrettävää. Suomalaisten turvallisuus on meille kaikki kaikessa, ja toivon, että tässä emme jaa toisiamme hyviin ja pahoihin. Kysymys on siitä, miten sitä turvallisuutta luodaan. Lähdän itse siitä, että nimenomaan se, että Suomeen ei sijoiteta ydinaseita, luo myöskin kansalaisille turvallisuutta.

Pidän myös hyvin tärkeänä, että näin merkittävässä ja isossa kysymyksessä olemme myöskin linjassa muiden Pohjoismaiden kanssa, ja nyt hallitus on lähtenyt purkamaan tätä lainsäädäntöä ja vieläpä kiireellä.

On hyvä todeta, niin kuin täällä ollaan monesti tänäänkin todettu, että Suomi kuuluu jo nyt Naton ydinasepelotteen suojaan. Mielestäni on hyvä korostaa tätä ja olla unohtamatta tätä tosiasiaa.

Sitten, arvoisa puhemies, tähän prosessiin, koska pidän erittäin tärkeänä, että näin merkittävässä ja isossa kysymyksessä, joka koskettaa meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, luodaan myöskin luottamusta keskenämme. Tämän prosessin valmistelu on ollut hyvin salaista, pienellä porukalla, ja nyt sitten sitä viedään hyvin kiireellisesti eteenpäin.

On tärkeää muistuttaa, minkä takia Nato-prosessi oli aikanaan onnistunut eduskunnalta. Se oli onnistunut sen vuoksi, että se tehtiin yhdessä. Se loi meille vakautta, mutta, arvoisat hallituspuolueiden edustajat, se tuo myöskin sitoutumista näin merkittäviin ja tärkeisiin päätöksiin.

Ydinaseet ovat todellakin joukkotuhoaseita, ja se on sellainen uhka, jota ei voi koskaan missään maailmantilanteessa aliarvioida. Se koskettaa ihmisiä, mutta se koskettaa myöskin ympäristöä. Jo nyt huomataan, että tätä hallituksen esitystä ja sen valmistelua on kritisoitu myös vaikutusten arvioinnin puutteesta. Toivon, että kun tätä valiokuntakäsittelyä nyt aloitetaan, niin kaikki nämä seikat otetaan huomioon. Ja kun tämä prosessi on muuten ollut hyvin vajavainen, vähintäänkin tämän valiokuntaprosessin on oltava hyvä, avoin ja laadukas.

On tärkeää, että tänä iltana tätä keskustelua ollaan käyty, mutta hyvinkin pienellä porukalla. Se tuntuu tietenkin hieman erikoiselta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho.

19.25 **Johannes Yrttiaho vas:** Arvoisa puhemies! Nato on ryhtynyt viime vuosien aikana kehittämään suunnitelmaa, jossa Euroopassa olevia ydinaseita hajasijoitettaisiin myös sotilasliiton jäsenmaihin, jotka ovat Venäjän rajanaapureita. Muodollisena perusteluna on käytetty väitettä, että Venäjän olisi helppo iskeä ennaltaehkäisevästi niihin eurooppalaisiin tukikohtiin, joissa Yhdysvallat nyt säilyttää taktisia ydinaseitaan. Ongelman ratkaisuna on

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Natossa nähty taktisten ydinaseiden liikuttelu aiempaa laajemmalla alueella. Tämän uskotaan vaikeuttavan niiden maalittamista. Aiemmin samaa tavoiteltiin sijoittamalla ydinaseita sukellusveneisiin. Naton ja Yhdysvaltojen edun mukaista tämä kaikki saattaa olla, mutta Suomelle tämä on mittaamattoman suuri riski.

Puhemies! Suomen voimassa olevan ydinenergialain 4 §:n ydinräjähdekiello on luottamusta herättävän yksiselitteinen. Ydinräjähteiden maahantuonti, samoin kuin niiden valmistaminen, hallussapito ja räjäyttäminen, Suomessa on kielletty. Rikoslaisissa on lisäksi tätä koskeva kattava kriminalisointi, joka nyt myös muutetaan lisäämällä siihen poikkeusperusteita.

Vain ydinaseiden täyskiello laissa voi taata Suomen täysivaltaisuuden toteutumisen ja estää ydinaseiden tuomisen Suomeen, ja vain näin ulkovalloilla säilyy varmuus Suomen ydinaseettomuudesta. Ydinasevallan naapurissa ja vain parinsadan kilometrin päässä sen strategisista ydinasetukikohdista tämä on erityisen tärkeää. Kaikki kiellon heikentäminen hämärtää varmuutta Suomen ydinaseettomuudesta ja aikaansaa varautumisen Suomen kautta tulevaan ydiniskuun. Suomen alue maalitetaan, eikä maan kohtalo kiinnosta tosipaikassa ketään. Etulinjan maa uhrataan varmasti.

Puhemies! Amerikkalaisia ydinaseita on tätä nykyä sijoitettuna viiteen Yhdysvaltain sotilastukikohtaan Euroopassa. Kyse on amerikkalaistukikohdista Belgiassa, Hollannissa, Italiassa, Saksassa ja Turkissa. Yhdysvallat on lisäksi sopinut myös amerikkalaisten ydinaseiden sijoittamisesta uudelleen Britanniassa sijaitseviin Yhdysvaltain tukikohtiin, joista ne siirrettiin kylmän sodan jälkeen pois. Myös tämän sopimuksen toteutus on jo alkanut.

Presidentti Alexander Stubbin, pääministeri Petteri Orpon ja puolustusministeri Antti Häkkäsen ulostulot kertovat yksiselitteisesti sen, että Suomi aiotaan nyt liittää osaksi sotilasliitto Naton ydinasepelotteen hajauttamissuunnitelmia. Tämä on myös syy siihen, miksi ydinenergialaista halutaan poistaa kaikki ydinaseita koskevat rajoitukset ja määrittellä rikoslaisista sitten ne perusteet, joiden täytyessä ydinräjähteiden tuominen, kuljettaminen ja hallussapito Suomessa olisivat sallittuja.

Ydinaserajoitusten poiston tarkoituksena on mahdollistaa ydinaseiden sijoittaminen ja kauttakulku myös Suomessa ainakin sodan aikana. Sotatilan määrittely ja luonne on kuitenkin nekin jätetty tarkoituksella tässä nyt täsmentämättä. Presidentti Stubb on evästännyt ydinaserajoitusten poistoa Suomen lainsäädännöstä toivomuksella, että ”meillä ei ole minkäänlaisia rajoitteita meidän ydinasesuunnitteluun”. Puhemies, tässä on jälleen lausunto, jossa kaiken muun ohella hämärretään sitä, että tosiasiaissa Suomella ei ole mitään päätösvaltaa ydinaseiden käyttöön.

Puhemies! Orpon hallitus on ilmoittanut, että se aikoo viedä ydinaserajoituksen poistoa koskevan uuden lainsäädännön lävitse eduskunnassa muutoksitta, ja tavoitteena ilmeisesti on pyrkiä tekemään se yksinkertaisella enemmistöllä. Aiemmin viittaamieni perustuslaillisten ongelmien vuoksi se ei suinkaan välttämättä onnistu. On valitettavaa, että hallitus on saanut tuekseen oppositiossa olevan Antti Kaikkosen johtaman keskusta, joka kannattaa ydinaseiden tuomista Suomeen. Se on sääli, sillä keskusta oli aikaisemmin Paasikiven—Kekkonen ulkopoliittisen linjan vankkumaton tukija, [Jari Ronkainen: Siitäkin on monta vuotta aikaa!] mutta Kaikkosen johdolla keskusta nyt karistaa viimeisetkin rippeet presidentti Kekkonen ulkopoliitiikan tukemisesta.

Odotan mielenkiinnolla, ilmoittavatko lainmuutosta nyt vastustavat sosiaalidemokraatit ja vihreät, että he ovat valmiit ensi vuoden eduskuntavaalien jälkeen, kun Suomessa on

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

uusi hallitus, palauttamaan lakiin siellä nyt olevat rajoitukset ydinaseille. Jos puolueet eivät ole valmiit tähän nyt sitoutumaan, osoittaako se täällä pidettyjen ydinaseita vastustavien puheiden olevan vain sanahelinää?

Kun lakia nyt aiotaan muuttaa yksinkertaisella enemmistöllä, on uusien, vaalien jälkeisten eduskunnan ja hallituksen ilmoitettava, että ne palauttavat ydinaserajoitukset takaisin Suomen lainsäädäntöön. Odotan tietenkin, että myös oma puolueeni Vasemmistoliitto näyttää tässä esimerkkiä ja tekee omalta osaltaan tätä koskevan ilmoituksen. — Kiitos, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen.

19.31 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Olisin tässä halunnut vastata edustaja Razmyarille siitä, kun hän kritisoi tätä prosessia. Itse asiassa prosessiahan voi aina lainsäädännössä kritisoida erilaisista syistä, mutta minusta on tärkeää, että tämä lakimuutos on nyt vihdoinkin ja viimein täällä salissa.

Se on totta, että Nato ei velvoita Suomea lainsäädäntömuutoksiin. Nato kunnioittaa kunkin liittolaisen lainsäädäntöä, mutta tämän tietää myös Venäjä. Ja kun me katsotaan karttapalloa ja sitä, missä Suomi siellä sijaitsee, niin on mielestäni ihan päivänselvää, että kaikki ydinaserajoitukset on kansallisesta lainsäädännöstä syytä purkaa. Jos muuten tämä asia ei aukea, niin kannattaa kääntää karttaa niin, että katsoo Moskovasta länteen päin, miltä se maailma silloin näyttää, ja pohtia sitä asiaa, miten Venäjä pohtii näitä ja mitä se tarkoittaa, jos meillä on rajoitteita tai ei ole rajoitteita.

Suomesta ei tule jatkossakaan ydinasevaltiota. Jos jollain on parempaa tietoa, niin olisi kiva kuulla, mihin se perustuu. Minä olen täällä jo useampaan kertaan kysynyt, voisiko joku minua viisaampi kertoa, mikä olisi se syy, miksi ydinaseita olisi järkevää sijoittaa Suomeen, kun kuitenkin Venäjällä on sellaiset ohjusjärjestelmät, joilla olisi helppo tuhota ne kaikki, ovatpa ne sitten missä päin Suomea tahansa. Ei siis ole minkäänkään järjeä sijoittaa yhtä ainutta ydinasetta pysyvästi tänne Suomen maankamaralle.

Mitä tulee sitten tähän DCA-sopimukseen ja väitteeseen siitä, että Yhdysvallat voisi ikään kuin salakuljettaa Suomeen ydinaseita: Ensinnäkään se ei ole millään lailla Yhdysvaltojen puolelta heidän intressissään, eikä se ole edes järkevää, mutta ei se DCA-sopimus nyt ihan kaikkea kuitenkaan avaa. Kannattaa vähän perehtyä siihen lakiin.

Tässä edustaja Yrttiaho luetteli maat, mihin ydinaseet on sijoitettu, ja niistä ei ole Turkkiä lukuun ottamatta mikään maa lähelläkään Venäjän rajaa. Minun mielestäni kannattaa edustaja Yrttiahonkin tulla 2020-luvulle, kun te viittaatte tapahtuneisiin 60-, 70- ja 80-luvuilla. Kun maailma on muuttunut tässä vuosikymmenten saatossa aika paljon, niin minun mielestäni meidän pitää elää siinä ajassa, missä me oikeasti eletään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

19.34 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä siitä, kuten täällä oli aiemmin käytettyjä puheenvuoroja, joissa todettiin, että Natoon liittyessä ydinenergialain voimassaolo oli tietoinen osa sitä päätöksentekoa ja sitä keskustelua käytiin. Samoin kun DCA-sopimusta hyväksyttiin, meillä oli ymmärrys siitä, että ydinenergialaki pidetään voimassa. Tämän on täällä useampi muun muassa SDP:n riveistä todennut. Myöskään, kun meillä on ollut käsittelyssä ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko ja puolustuspoliittinen

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

selonteko, näiden selontekojen käsittelyssä ei ole todettu tai otettu kantaa ydinenergiain avaamista varten eikä avaamistarpeesta siinä yhteydessä ole keskusteltu. Eli kyllä on ollut varsin tietoinen valinta Suomelta pitää ydinenergialaki tällaisenaan olemassa.

Nyt kun eduskunnassa tämä prosessi alkaa ja meillä ei ole tätä parlamentaarista työstöä ollut täällä taustalla, niin kysymyksiä tästä esityksestä on paljon.

Yksi, joka mielessäni on ja johon en ole saanut vastausta, liittyy tähän rauhanajan linjaukseen. Suomen maaperälle ei tuoda ydinaseita rauhanaikaan. Täällä jo käytettiin puheenvuoro siitä, miten tämä rauhan ja sodan määrittely tässä kohtaa tapahtuu, mutta toinen kysymys on tämä maaperä. Mitä se tarkoittaa ilmatilan tai merialueen osalta, ja olisiko sitä syytä määritellä sinne myös, jos ajatus on se, että se rauhanaikana koskee näitä kaikkia?

No, entä sitten, kun siellä puhutaan myös ydinaseiden suunnittelun tarpeesta puolustusyhteistyön osalta ja sotatilassa myös maa-alueen, ilman, meren käytön osalta nimenomaan puolustusyhteistyön suhteen, eli tarkoittaako se silloin vain Suomen ja liittolaisten puolustukseen käytettävää tai olevaa tarvetta, vai onko mahdollista, että tämä puolustusyhteistyö on myös jotain muuta puolustusyhteistyötä kuin Suomen ja liittolaisten puolustustarvetta? — Otan ehkä toisen puheenvuoron, niin että voin tulla sinne eteen jatkamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Antikainen poissa. [Sanna Antikainen: Täällä on!] — Ai, Antikainen on siellä, anteeksi. Olitte siellä niin piilossa. Olkaa hyvä.

19.37 Sanna Antikainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Keskustelu ylipäätään tästä laista täällä tänään ja myös mediassa opposition puolelta on ollut uskomatonta seurattavaa.

Aluksi oppositio aloitti valituksen siitä, ettei heille kerrottu ajoissa. No, miksi ei kerrottu? Siksi, että heti, kun heille kerrottiin, vuodettiin se medialle. Vasemmistopuolueiden kannanotoista on selvää, mistäpäin näköjään nämä vuodot ovat tulleet. Jos siis, SDP ja vasemmistoliitto, ihmettelette, miksi esimerkiksi teitä ei ole informoitu aiemmin, niin ehkä peiliin olisi hyvä katsoa. Nimittäin valmisteluvaiheessa tämänkaltaiset vuodot olisivat olleet oikeastaan turvallisuusriski Suomelle. Toivottavasti ymmärrätte, kuinka vakavasta asiasta on kyse.

Seuraavaksi sitten oli sarja totuudenvastaisia väitteitä. Kaikista alimmas vajosi europarlamentaarikko, SDP:n entinen puheenjohtaja ja eduskunnan entinen puhemies Eero Heinäluoma, joka kirjoitti Maaseudun Tulevaisuudessa: ”Kauttakulku tarkoittaa, että Suomen kautta isketään ydinaseilla Venäjälle.” Uskomaton väite, koska Suomi ei todellakaan ole hyökkäämässä yhtään mihinkään. Suomen puolustusvoimat on rakennettu Suomen puolustamiseksi, ei hyökkäämiseksi. Se, että näin kokenut poliitikko ja entinen puhemies väittää tällaista, on käsittämätöntä ja häikäilemätöntä. [Jari Ronkainen: Ja Nato on puolustusliitto, ei hyökkäysliitto!] — Sekin myös, että Nato on puolustusliitto eikä hyökkäysliitto. Kiitos edustaja Ronkaiselle vielä tästä lisäyksestä. — On huolestuttavaa huomata, kuinka samankaltaisia argumentteja tätä lakia vastaan meitä uhkaava Venäjä ja vasemmisto-oppositio käyttävät. Olkaa vain lakia vastaan, jos haluatte, mutta pyydän, että pitäytykää nyt isänmaan edunkin kannalta totuudessa älkääkä heitelkö suoranaisia totuudenvastaisia asioita ilmaan, koska ne eivät tee hyvää tälle maalle.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Arvoisa rouva puhemies! Laki on tehty Suomen aseellisen pelotteen vahvistamiseksi. Miksi? Pitääksemme meitä uhkaavan tahon loitolla. Se on lain tarkoitus, suojella Suomea ja suomalaisia. Jos uhkaa ei olisi, hallituksen ei olisi tarvinnut tuoda tätä lakia tänne. Voisi luulla, että jokainen tässä salissa ymmärtäisi, millainen Venäjä on ja mikä pitää Venäjän uhan loitolla. No, se on riittävä pelote. Keskustelua kuunnellessani on selvää, etteivät kaikki tätä ymmärrä, ja nykyisessä turvallisuustilanteessa se on erittäin huolestuttavaa. Olemme kuulleet kauniita sanoja. Ydinaseeton maailma on ihana ajatus, mutta Venäjän naapurimaana se ei ole täyttä todellisuutta. Toivoisin sydämestäni, että olisi, mutta kun ei ole. Siksi on poistettava ne lainsäädännölliset esteet, jotka rajoittavat Naton viimesijaista pelotetta. Rauhaa pitää suojella, ja joskus, ikävä kyllä, sitä suojellaan valmistautumalla voimankäyttöön meitä uhkaavaa tahoa vastaan, jos se päättää hyökätä meitä vastaan.

Arvoisa rouva puhemies! Täällä on viitattu myös ydinaseettomaan Pohjolaan. Aikoinaan aloitteen ydinaseettomasta Pohjolasta teki ensimmäisenä Neuvostoliiton ministeri Nikolai Bulganin, ja myöhemmin kylmän sodan keskellä Neuvostoliitto oli painostanut Suomea edistämään ydinaseetonta Pohjolaa. Kyse oli kylmän sodan välineestä, jolla Moskova yritti hajottaa Natoa ja sitoa Pohjoismaita itään. Tämä on se historiallinen perintö, jonka varjolla täällä tänään yritetään estää Suomen pelotteen vahvistaminen. Nyt Naton jäsenenä Venäjän naapurimaana meidän on tehtävä päätöksemme oman turvallisuutemme, ei Moskovan toiveiden, pohjalta.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi: Tämä laki asettaa Suomen samaan asemaan verrokkimaiden kanssa. Muilla pohjoisilla Nato-mailla ei ole tämänkaltaista lakiin kirjattua rajausta kuten meillä. On nostettu esimerkiksi Islanti. No, Islannilla ei ole edes omaa armeijaa. Liettua on niin ikään mainittu, mutta Liettuan kieltä ei eksplisiittisesti koske kauttakulkua tai tilapäistä hallussapitoa, kuten Suomessa. Lisäksi Liettuan puolustusministeri ilmoitti maaliskuussa 2025, että Liettua on valmis muuttamaan perustuslakiaan tämän osalta. Historia on täynnä esimerkkejä siitä, että sotilaallinen valmius on ollut ratkaiseva tekijä nimenomaan rauhan säilyttämisessä, ja tämä laki vahvistaa rauhan säilymistä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt sitten edustaja Hopsu.

19.43 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Näen merkittäviä riskejä globaalille turvallisuudelle, jos ydinsulkusopimusta heikennetään ja ydinaseiden leviämistä sallitaan myös ei-ydinasevaltioiden kautta. Tätä kehitystä tulisi kyllä ehkäistä. Tavoitteemme tulisi olla selvä: maailma ilman ydinaseita. Siksi on tärkeää edistää ydinaseiden kieltosopimusta ja vahvistaa kansainvälisiä aserajoitussopimuksia. Esimerkiksi kemiallisten aseiden kieltosopimus osoittaa, että tällaiset sopimukset voivat toimia, ja sen myötä ilmoitetut kemiallisten aseiden varastot on saatu hävitettyä. Asekieltosopimuksilla suojellaan erityisesti siviiliväestöä aseilta, joiden vaikutukset ovat laajamittaisia ja tuhoisia. Humanitäärinen oikeus kieltää jo siviileihin kohdistuvat hyökkäykset, ja siksi on johdonmukaista kieltää myös aseet, jotka väistämättä kohdistuvat siviileihin. Meidän ei tulisi avata ovia yhtään enempää tällaisten aseiden käytölle. Suomen turvallisuus ei perustu pelkästään sotilaalliseen pelotteeseen, vaan myös sääntöihin perustuvaan kansainväliseen järjestelmään.

Ajattelin lukea teille tiedoksi vihreiden ulko- ja turvallisuuspoliittisen ohjelman linjauksen ydinaseita koskien. Tämä linjaus on tehty Natoon liittymisen jälkeen, niin että

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

ymmärrätte myös position, ja hallituksella on tämä linjaus ollut toki luettavissakin etukäteen:

”Ydinpelotteen idea on, että vastaiskun pelko estää ydinaseiden käytön. Teknisten virheiden tai väärinkäsitysten seurauksena tämä kauhun tasapaino voi kuitenkin pettää, ja läheltä piti -tilanteita on ollut useita. Ydinaseet muodostavat eksistentiaalisen uhan ihmiskunnalle, ja siksi niiden hävittäminen maailmasta on välttämätöntä.

Natoon liittyessään Suomi on hyväksynyt liittouman ydinaseleuonteen. Tämä ei kuitenkaan ole este ydinaseriisunnan edistämiseksi esimerkiksi yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa. Suomella ei ole velvollisuutta osallistua sotaharjoituksiin, joissa harjoitellaan ydinhyökkäystä, eikä ottaa ydinaseita Suomen maaperälle. Naton jäsenenä Suomi osallistuu kuitenkin ydinaseiden käytön suunnitteluun.

Epävaka poliittinen kehitys on lisännyt riskiä ydinaseiden käytön kynnyksen madaltumisesta ja lisännyt huolta ydinaseiden joutumisesta väriin käsiin.

Ydinenergialain mukaan ydinräjähteiden maahantuonti samoin kuin niiden valmistaminen, hallussapito ja räjäyttäminen Suomessa on kielletty. Laki tulee tältä osin pitää voimassa muuttumattomana.

Edistetään aktiivisesti kaikkien osapuolten turvallisuushuolet huomioivaa tasapuolista ydinaseriisuntaa Natossa ja muilla kansainvälisillä foorumeilla.

Suomi edistää osaltaan pyrkimystä kokonaan ydinaseettomaan maailmaan. Vihreiden pitkäaikainen kanta on selkeä: ajamme ydinaseetonta Suomea ja Pohjolaa.”

Tästä linjauksesta on edelleen hyvät perusteet pitää kiinni. Siksi emme voi kannattaa hallituksen esitystä sellaisenaan. Ydinaserajoitukset tulisi jatkossakin kirjata lakiin. Tässä on aika pitkä perustelu, ja tiedätte, miten poliittiset ohjelmat koostuvat, että siellä on tällaisia erilaisia kappaleita ja näkökulmia sovitettu yhteen, mutta hyvin selvä kanta.

Arvoisa puhemies! On siis varsin selvää, että vihreät toivovat laintasoista linjausta, eikä hallituksen esitystä tällaisenaan voi kannattaa. Tämän lakiesityksen valmistelussa olisi voitu varmistaa myös se, että Suomen linja on ankkuroitu lähelle muiden Pohjoismaiden linjaa. Islannissa on tiukka lainsäädäntökielto ydinaseiden käytölle ja sijoittamiselle maahan. Se muistuttaa Suomen nykytilaa. Norjassa, Tanskassa ja Ruotsissa on joko suoraan Nato-sopimukseen asetettu rajoitusehto tai sitten kansallisiin parlamentin kannanottoihin tehty rajoitusehto siitä, että ydinaseita ei voi sijoittaa maahan rauhan aikana. Tässä arvioinnissa olisi ollut syytä arvioida, että olemassa olevan lainsäädännön muuttaminen ydinasekäytön helpottamiseksi on jo itsessään riskialtis ja strateginen toimi, ja sen vuoksi tämä prosessi on myös oleellinen.

Toivon, että tätä ulko- ja turvallisuuspoliittista laajempaa harkintaa pystytään täällä eduskunnan käsittelyssä vielä laajentamaan. Pelkkä hallituksen selonteko ei meille riitä turvaksi. Tarvitsemme selkeän ja sitovan lainsäädännön, emme vain poliittisia linjauksia, jotka voivat nopeasti myös muuttua ja jäädä ajan saatossa tyhjiksi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, ulkoasiainvaliokunnan ja lakivaliokunnan on annettava lausunto.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen perustuslain 10 §:n muuttamisesta Hallituksen esitys HE 50/2026 vp

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan ja puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.57 Oikeusministeri Leena Meri (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on jatkuvasti heikentynyt nopeasti ja monialaisesti. Muun muassa Venäjän hyökkäyksellä Ukrainaan on ollut perustavanlaatuisia vaikutuksia Suomen ja lähialueen turvallisuuteen. Globaalin turvallisuusympäristön viimeaikaiset nopeat ja ennakoimattomat muutokset heikentävät turvallisuusympäristöä pitkäaikaisesti tavalla, joka korostaa kansallisen varautumisen ja toimintakyvyn merkitystä.

Vastaavasti kuin yleinen turvallisuustilanne myös rikollisuustilanne on järjestäytyneen ja muun vakavimman rikollisuuden osalta kehittynyt ja kehittymässä nopeasti huonompaan suuntaan. Muutoksen taustalla ovat olleet erityisesti vakavan rikollisuuden kansainvälistymisestä seurannut järjestäytyneen rikollisuuden kasvu ja väkivaltaisten toimintamallien yleistymisen. Arvioiden mukaan järjestäytyneen rikollisuus on tulevaisuudessa entistä vaikeammin tunnistettavaa, verkostomaista, monikansallista ja ammattimaista. Suojelupoliisin arvion mukaan Suomen terrorismin uhkataso on tasolla kolme eli kohonnut.

Hallintovaliokunta on viime hallituskaudella vuonna 21 sisäisen turvallisuuden selonteosta antamassaan mietinnössä todennut järjestäytyneen rikollisuuden suunnitelmallisen ja tietojohdoisen torjunnan perustuvan erityisesti rikostiedusteluun ja analyysitoimintaan. Valiokunnan mukaan poliisin toiminnan tueksi tarvitaan nykyistä selkeämpää lainsäädäntöä, joka mahdollistaa vakavampiin rikoksiin ja turvallisuusuhkiin puuttumisen jo aikaisessa vaiheessa. Tuolloin eduskunta hyväksyikin selonteon johdosta kannanoton, jossa edellytetään, että hallitus tehostaa vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa ja tässä tarkoituksessa arvioi lainsäädännön kehittämistarpeet ja sen pohjalta valmistelee tarvittavat lainsäädäntöesitykset.

Vuoden 2025 sisäisen turvallisuuden selonteossa mainitaan yhtenä lainsäädännön kehittämisen toimenpiteenä rikostiedustelulainsäädäntö, joka mahdollistaa nykyistä tehokkaamman puuttumisen uhkaperusteisesti muun muassa vakavaan jengi- ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

Arvoisa puhemies! Myös perustuslakivaliokunta on useissa lausunnoissaan vuosien saatossa kehottanut valtioneuvostoa selvittämään kotirauhan suojan ja luottamuksellisen viestin suojan uudistamistarpeita. Taustalla ovat esiin nousseet ristiriidat perustuslain kotirauhan suojaa koskevan sääntelyn ja EU-lainsäädännön välillä. Lisäksi valiokunta on pitänyt tarpeellisena perustuslain arvioimista muun muassa vakavan rikollisuuden uudet muodot ja teknologinen kehitys huomioiden.

Myös hallitus pitää järjestäytyneitä rikollisuutta vakavana uhkana Suomen turvallisuudelle ja lailliselle yhteiskuntajärjestykselle ja torjuu sitä voimakkaasti.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Hallitusohjelmassa yhtenä tavoitteena on rikostorjunnan vahvistaminen kansalaisten turvallisuuden ja viranomaisia kohtaan koetun luottamuksen lisäämiseksi. Lisäksi poliisitoimintaa ja sisäisen turvallisuuden suojaamista vahvistetaan ottamalla käyttöön rikostiedustelua koskeva lainsäädäntö, joka mahdollistaisi nykyistä tehokkaammin puuttumisen uhkaperusteisesti muun muassa vakavaan jengi- ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

Arvoisa puhemies! Käsillä oleva esitys on valmisteltu oikeusministeriön asettamassa työryhmässä, jonka työtä on ohjannut parlamentaarinen ohjausryhmä. Työryhmän mietinnön lausuntopalautteen johdosta esityksen perusteluita on täydennetty.

Parlamentaarinen ohjausryhmä on valmistelun aikana järjestänyt eduskuntaryhmille asiassa useita kuulemistilaisuuksia, joissa on ollut mahdollisuus saada tietoa lakihankkeesta. Parlamentaarinen ohjausryhmä on katsonut, että esitys voi edetä eduskuntaan hallituksen esitykseksi. Vihreiden ja vasemmistoliiton edustajat jättivät asiassa eriävät mielipiteet.

Nyt käsitellyssä oleva esitys koskee perustuslain muutosta. Esityksellä itsessään ei laajenneta turvallisuusviranomaisten toimivaltuuksia, vaan perustuslain muuttaminen mahdollistaa uusista toimivaltuuksista säätämisen tavallisella lailla. Esityksessä edellytetään, että uusista toimivaltuuksista säädettäessä tavallisella lailla se tehdään tarkkarajaisesti. Säädettävien keinojen on oltava välttämättömiä ja oikeasuhtaisia, ja niihin tulee liittää asianmukaiset oikeusturvatakeet ja valvontajärjestelyt. Ja korostan tätä: esitettyjä muutoksia ei ole tarkoitettu esimerkiksi laajamittaiseen massavalvontaan, eivätkä ne mahdollista sitä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksellä on siis tarkoitus lisätä yksityiselämän suojaa koskevaan perustuslain 10 §:ään uusia luottamuksellisen viestin salaisuuden ja kotirauhan suojan rajoitusperusteita. Näitä ehdotuksia on yhteensä neljä.

Ensimmäisenä pykälän 2 momentin sääntelyä luottamuksellisen viestin salaisuudesta ajantasaistettaisiin poistamalla nimenomaiset viittaukset kirjeeseen ja puheluun.

Toisena pykälän 3 ja 4 momentin rikosten selvittämistä ja tutkintaa koskevia sanamuotoja uudistettaisiin vastaamaan perustuslain tulkintakäytännössä tapahtunutta muutosta. Molemmissa momenteissa käytettäisiin jatkossa ilmaisua ”rikosten estäminen ja selvittäminen”.

Kolmantena pykälän 3 ja 4 momenttiin lisättäisiin rikostiedustelua koskeva uusi rajoitusperuste. Lailla voitaisiin säätää niistä välttämättömistä toimenpiteistä, jotka sallisivat kotirauhan ja luottamuksellisen viestin salaisuuden suojan rajoittamisen tiedon hankkimiseksi yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vakavasti uhkaavan vakavan rikollisuuden torjumista varten. Rikostiedustelua koskevat muutokset mahdollistaisivat jatkossa lainsäädännön, jolla esimerkiksi poliisilain mukaisia salaisia tiedonhankintakeinoja käytettäisiin uhkaperusteisesti vakavien rikosten torjumiseksi ennen konkreettista ja yksilöityä rikosepäilyä. Tietoa voitaisiin hankkia muun muassa järjestäytyneistä rikollisryhmistä ja rikollisverkostoista. Toimivaltuuksia voisivat olla esimerkiksi peitet toiminta, valeosto asunnossa, tekninen kuuntelu tai tekninen katselu asunnossa sekä televalvonta ja telekuuntelu. Mahdollisessa rikostiedustelulainsäädännössä tulee säätää riippumattomasta valvonnasta ja tuomioistuinkontrollista. Valvonnalle on varmistettava riittävät resurssit.

Neljäs muutos on, että pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että lailla voitaisiin säätää välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä myös tiedon

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

hankkimiseksi sotilaallisesta toiminnasta taikka sellaisesta muusta toiminnasta, joka vakavasti uhkaa kansallista turvallisuutta. Kyseisellä siviili- ja sotilastiedustelua koskevalla muutoksella mahdollistettaisiin lainsäädäntö, joka sallii tiedustelun toimivaltuuksien käyttämisen myös kotirauhan suojan piirissä, kun ne nyt ovat mahdollisia vain luottamuksellisen viestin salaisuuteen liittyen. Näitä toimivaltuuksia käytännössä käyttävät suojelupoliisi ja Puolustusvoimat. Toimivaltuuksia voivat olla esimerkiksi pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa tapahtuva peitetoiminta, paikkatiedustelu, tekninen kuuntelu tai tekninen katselu.

Tällä hetkellä lainsäädännössä on aukko, joka mahdollistaa pysyväisluonteisessa asumiseen käytettävässä tilassa tapahtuvan kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavan toiminnan suunnittelun ja valmistelun sekä teon toteuttamiseen tarvittavien välineiden ja materiaalien säilyttämisen näissä yksityisissä tiloissa.

Arvoisa puhemies! Perustuslain muutos on käsiteltävä perustuslain säätämisyjärjestyksessä. Suomen turvallisuustilanteen merkittävä heikentyminen ja tarve varautua Suomen kansallista turvallisuutta uhkaavaan toimintaan muodostavat hallituksen näkemyksen mukaan sellaisen poikkeuksellisen tilanteen, jossa perustuslain kiireelliselle muuttamiselle on osoitettavissa välttämätön tarve. Vastaavasti edellä kuvatut jo tapahtuneet ja ennakoitavat muutokset rikollisuustilanteessa muodostavat sellaisen uhkan yksilöiden ja yhteiskunnan turvallisuudelle, että perustuslain muuttaminen esitetyllä tavalla on välttämätöntä tehdä kiireellisenä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustajat voivat pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

15.06 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Parlamentaarisesti valmistellulla perustuslain 10 §:n muutosehdotuksella vastataan siis osaltaan Venäjän ja myös järjestäytyneen rikollisuuden uhkaan. Kyse on yksinkertaisesti tästä: hyväksyykö Suomen eduskunta, perustuslainsäätäjä, todella yhä sen, että vihamielisen valtion agentti tai rikollinen sabotööri voi pitää asuntoa turvapaikkanaan ja väärinkäyttää perustuslain kotirauhan suojaa ja sen suojasta vaarantaa Suomen ja suomalaisten turvallisuuden? Ei, tätä ei voida hyväksyä. Kokoomus haluaa suojata Suomea ja suomalaisia.

Perustuslain muutoksesta on levitetty väärää tietoa. Muutosehdotus ei salli tavallisen lainkuuliaisen suomalaisen kotirauhan suojan tai luottamuksellisen viestin salaisuuden murtamista. Se ei salli massavalvontaa eikä mielivaltaista tiedustelua viranomaisen oman mielen mukaan. Perustuslaissa olisi jatkossakin lukot tavallisen suomalaisen kotirauhan suojan ja luottamuksellisen viestinnän salaisuuden turvaamiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

15.08 **Sanna Antikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen linja, nykyinen linja ilman tätä muutosta, poikkeaa meidän verrokkimaistamme. Tällä hetkellä, kun Venäjä on Suomen merkittävin turvallisuusuhka ja kun terrorismin uhkataso on asteikolla kolme/viisi, on selvää, että lakia on muutettava.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Tämä perustuslain muutos antaa mahdollisuuden lisätä tiedusteluviranomaisille lisää toimivaltuuksia. Tässä juuri äsken perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja kertoi, mihin tilanne johtaa, jos me emme tee näitä muutoksia. Tosiaan, jos me emme saa näitä muutoksia aikaan, niin sabotööri, venäläinen vakoja tai terroristi voi jatkossakin aivan vapaasti ja rauhassa kotirauhan piirissä valmistella sellaisia tekoja, jotka ovat Suomea, suomalaisia ja meidän kansallista turvallisuuttamme vastaan, joten vetoan demareihin, [Puhemies koputtaa] että te tulette kannattamaan tätä lakia, koska on kyse Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

15.09 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me joudumme kohtaamaan uusia turvallisuusuhkia. Ne liittyvät esimerkiksi järjestäytyneeseen rikollisuuteen tai Venäjän vakoiluun ja tiedustelutoimintaan, ja kyllä SDP:n mielestä turvallisuusviranomaisilla on oltava riittävät toimivaltuudet ja keinot torjua näitä rikollisuuden muotoja. Tätä taustaa vasten SDP näkee perustuslain 10 §:ssä kehittämistarpeita, ja meillä on valmius työskennellä yhdessä tämän pykälän uudistamiseksi. Pidämme kuitenkin hyvänä vuoden 2018 tiedustelulakien yhteydessä muodostunutta toimintatapaa, jossa varsinaiset lait, joissa substanssitoimivaltuuksista säädetään, käsiteltäisiin yhdessä perustuslain muutoksen kanssa. Emme näe mahdollisena tehdä muutosta perustuslakiin ilman, että nämä varsinaiset poliisilakien ja muiden lakien substanssisäällöt käsiteltäisiin samanaikaisesti.

Puhemies! Kun nyt on enää alle vuosi eduskuntavaaleihin ja uuden eduskunnan aloittamiseen, emme pidä perusteltuna viedä perustuslain muutosta kiireellisenä lävitse.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

15.10 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perustuslakiahan kuuluu muuttaa aina hyvin loivakaarteisesti ja harkiten, ja sille on oltava todella kovat ja vakavat perustelut. Keskustan osalta katsomme, että tämän ehdotuksen yhteydessä esitetyt perustelut ovat sellaisia, ja me tätä ehdotusta kannatamme ja pidämme sitä tarpeellisena.

Tässähän on oikeastaan kolmesta eri asiasta kyse: siitä, että perustuslain 10 §:n tiettyjä sanamuotoja muokataan vastaamaan nykykäytäntöä, sitten tuodaan näitä kansalliseen turvallisuuteen liittyviä uusia toimivaltuuksia ja sitten tämä rikostiedusteluhan on uusi asia. Haluan sanoa tästä kotirauhan suojasta sen, että esimerkiksi hotellihuone, josta joku Suomen turvallisuutta uhkaava rikollinen toimii, on nauttinut kotirauhan suojaa. Tämä on todella tiukka, eurooppalaisessakin mittakaavassa todella tiukka tulkinta, ja näinhän ei voi olla, että me tämän takia altistetaan Suomi ja suomalaiset turvallisuusuhkille.

Todellakin, niin kuin sanoin, me tätä kannatamme ja huolellista käsittelyä odotamme. Vielä lopuksi esitän toiveen, ettei näin vakavalla asialla käytäisi eduskuntavaalikamppailua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

15.11 **Oras Tynkkynen vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Perustuslain muuttaminen hallituksen esittämällä tavalla olisi osin hyvin ongelmallista kansalaisvapauksien kannalta, mutta hyvin ongelmallinen on myös se tapa, jolla hallitus yrittää ajaa näin isoa ja periaatteellista muutosta läpi. Hallitus haluaisi tosiaan muuttaa perustuslakia kiireellisessä menettelyssä, niin kuin ministeri Meri edellä kuvasi, vaikka perustuslakivaliokunta on todennut, että kiireellistä menettelyä ei tule käyttää, ellei muutokselle ole poikkeuksellisesti välttämätöntä tarvetta, ja vaikka perustuslakivaliokunta on todennut, että kiireellistä menettelyä voi käyttää vain pakottavissa tilanteissa.

On tärkeää huomata, että perustuslain kiireelliselle muuttamiselle ei piisaa se, että on perustelut, eikä se, että on hyvät perustelut, eikä edes se, että on erinomaisen hyvät perustelut. Pidän sen takia erittäin ongelmallisena nyt yrittää saada tätä isoa periaatteellista muutosta kiireellisessä menettelyssä läpi. Perustuslaki on lain ja järjestyksen peruskallio, jota kuuluukin muuttaa vain harkiten ja ajan kanssa. Sen takia en voi tätä hallituksen esitystä tukea.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

15.13 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä salissa on käyty valitettavan paljon keskustelua kansallisesta turvallisuudesta, erittäin valitettavista ja ymmärrettävistä syistä. Kansallinen turvallisuus on meille kaikille puolueille täällä erittäin tärkeä prioriteetti. Siitä huolimatta ja sen vuoksi ajattelen myös niin, että kansallisen turvallisuuden nimissä ei tule puuttua yksilön perus- ja ihmisoikeuksiin enempää kuin on välttämätöntä, ja tähän minusta kytkeytyy tämän esityksen pihvi, niin sanotusti. Eli ajatteleminen vasemmistoliitossa niin, että perusoikeuksien heikentämisen sijaan perustuslakia ja sen valvontaa pitäisi vahvistaa eli suomalaisen oikeusvaltion suojamekanismeja on ryhdyttävä vahvistamaan. Kansallista turvallisuutta on toki myös se, että me pidämme tiukasti kiinni niistä periaatteista, jotka tekevät meistä oikeusvaltion. Ajattelen, että tässä suhteessa myös tämä ajatus, että tämä esitys tuotaisiin kiireellisenä, on hieman ristiriitainen, koska jos me annamme tämän kiireellisen menettelyn muodostua pääsäännöksi, niin sitten kyllä rapautetaan sitä järjestelmää, mikä meillä on hyvin toimiva.

Haluan myös kompata tässä edustaja Tuppurasta siinä, että todella on vuosi vaaleihin, [Puhemies koputtaa] niin että tässä ei ole mitään kiirettä tai mitään syytä sille, että tämä tuotaisiin nyt kiireisenä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Löfström, varsågod.

15.14 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme muutosta perustuslain 10 §:ään, joka on yksi keskeisimmistä säännöksistä yksilön yksityiselämän, kotirauhan ja luottamuksellisen viestinnän suojan kannalta. On käynyt selväksi, että lainsäädäntöä on päivitettävä teknologisen kehityksen, turvallisuuspoliittisten riskien ja uusien vakavan rikollisuuden muotojen vuoksi. On myös käynyt ilmi, että perustuslakia on muutettava tämän mahdollistamiseksi, sillä tulkinnan mukaan sitä ei voida tehdä nykyisellä perustuslain sanamuodolla.

Ärade herr talman! Utgångspunkten är mycket tydlig: Skyddet för privatlivet är en grundpelare i vår rättsstat. Hemmet ska vara en trygg plats och förtroliga meddelanden ska

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

vara just förtroliga. Samtidigt lever vi i en tid där hotbilderna har förändrats. Organiserad brottslighet, internationella nätverk, cyberhot och säkerhetspolitiska spänningar ställer nya krav på våra myndigheter. Därför måste samhället göra väl avvägda bestämmelser som tryggar grundrättigheter men som samtidigt säkerställer möjligheter för myndigheter att inom klara och väl avgränsade juridiska ramar samt med demokratisk tillsyn göra ett effektivt arbete med att hålla samhället tryggt och säkert.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

15.15 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos Suomeen tulee, sanokaamme, vaikka Iranin vallankumouskaartin lähettämänä neljä terroristia, jotka vetäytyvät johonkin hotellihuoneeseen suunnittelemaan ja valmistelemaan terrori-iskua vaikka juutalaista lastentarhaa kohtaan, joita maailmassa on nähty, niin Suomen viranomaiset eivät tänä päivänä pysty sitä hotellihuonetta kuuntelemaan, jotta voisivat pyrkiä estämään tätä terrori-iskua.

Kun kuuntelin edustaja Tuppuraisen puheenvuoroa, niin alusta tuossa puheenvuorossa päättelin, että hän on valmis tätä esitystä kannattamaan, mutta sitten hän ei ollutkaan siihen valmis ryhmänsä puolesta, koska nämä itse substanssilait eivät ole tässä samassa yhteydessä käsillä. Minä kannustaisin edustaja Tuppuraista sen verran luottamaan maamme seuraavaan hallitukseen, että se tuo tänne nämä substanssilait, jotka tähän kokonaisuuteen liittyvät. Se minua ei yllätä, [Puhemies koputtaa] että eduskunnan kaksi vasemmistolaisinta puoluetta eli vasemmistoliitto ja vihreät ovat yksiselitteisesti tätä vastaan. [Välihuutoja — Atte Harjanne: Ei pidä paikkaansa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

15.17 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysymys on perustuslain 10 §:n, jossa säädetään yksityiselämän suojasta, uudistamisesta, ja tästä on hallitusohjelmakirjaus, jota hallitus nyt toteuttaa. Myös hallintovaliokunta on ottanut kantaa, että poliisin toiminnan tueksi tarvitaan nykyistä selkeämpää lainsäädäntöä, joka mahdollistaa vakavampiin rikoksiin ja turvallisuusuhkiin puuttumisen jo aikaisessa vaiheessa. Puolustusvaliokunta pitää tätä tärkeänä, ja perustuslakivaliokunta on vuodesta 2016 alkaen kaikkiaan 14 kertaa huomauttanut, että perustuslain 10 §:n muutostarpeita pitäisi arvioida. Tarve syntyy turvallisuusympäristön ja vakavan rikollisuuden lisääntymisestä sekä teknologian kehityksestä.

Pidän tärkeänä, että tämä esitys on täällä käsiteltävänä ja tämä lakiehdotus kohdistuu vain rajattuun määrään tilanteita, jotka hallituksen esityksessä on määritelty. Näen tärkeäksi, että tämä tänne tuodaan, mutta sitten tästä kiireellisyydestä meillä nyt toistaiseksi on eriävä näkemys, eli nähdään, että sitä ei olisi tarpeen käsitellä kiireellisenä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

15.18 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa ja itse asiassa esityksessäkin menevät nyt vähän puurot ja vellit sekaisin. Tässä on tiettyä ikään kuin teknisluonteista päivitystä. Sitten meidän nykyisille

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

tiedusteluviranomaisille laajennetaan toimivaltaa, mielestäni perustellusti, esimerkiksi tähän kotirauhaan liittyen. Ja sitten on tämä uhkaperustainen rikostiedustelu, periaatteellisesti äärimmäisen merkittävä uusi asia, jolla on omat erilliset kiireellisyysperusteet, kuten ministerikin tuossa totesi, verrattuna tähän siviili- ja sotilastiedustelupuoleen. Mielestäni tässä esityksessä on ilmeinen riski siitä, että meidän poliisitoiminta ja tiedustelutoiminta menevät sekaisin. On epäselvää, miksi tämä lainsäädäntö tehdään ja mitä kaikkea siitä seuraa, ja se pitäisi huolella puida silloin läpi. Kun näitä esitetään pakettina menemään kiireellisenä, niin yhdyn kyllä siihen kritiikkiin siinä kohtaa, että se olisi kyllä mielestäni sellaista hosumista, ja osaltaan on myös ongelma, että on tällä tavalla yhdessä klimpattu tämä koko setti tähän.

Eli haluaisin ensinnäkin herättää tähän, että edelleen parlamentaarisen ohjausryhmätyönkin jälkeen tämä pitää todella huolella käydä tässä talossa läpi. Kyse on periaatteellisesti todella merkittävästä perustuslain muutoksesta, [Puhemies koputtaa] ja joka ikisen edustajan on silloin syytä hyvin tarkkaan miettiä, mistä ollaan päättämässä ja miksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

15.19 **Johannes Yrttiaho vas** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Suomalaisen kotirauhaa voitaisiin nyt esitetyn perustuslain heikennyksen jälkeen loukata sotilas- ja siviilitiedusteluviranomaisten tarpeisiin mutta myös poliisin havittelemien täysin uusien rikostiedustelun toimivaltuuksien muodossa. Nykyisin tarvitaan konkreettinen ja yksilöity rikosepäily, jotta yksityiselämän suojaa voidaan rajoittaa ja luottamuksellisen viestin salaisuuden ja kotirauhan suojaa loukata. Jatkossa perusteet voisivat olla väljemmät, ja ne perustuisivat enemmän oletuksiin ja uhkaan, eivät konkretiaan. Mielivallan vaara tässä on ilmeinen.

Poliisi- ja tiedusteluviranomaiset haluavat tyypillisesti maksimoida valtuutensa, [Sanna Antikainen: Ei pidä paikkaansa!] mutta demokraattisessa oikeusvaltiossa tällaiset pyrkimykset tulee kyetä myös torjumaan. Kotirauhan ja perhe-elämän suoja turvaavat yksilön vapautta julkisen vallan puuttumiselta ja ovat demokraattisen oikeusvaltion kulmakivi. Kotirauhan suojan heikentämisen ja valtuuksien laajentamisen tiellä riskinä on jopa poliittisten mielipiteiden valvonnan mahdollistaminen. [Puhemies koputtaa — Sanna Antikainen: Ei pidä paikkaansa! Lopettakaa tuollainen!] Tällainen on ominaista pikemminkin poliisivaltioille ja totalitaarisille järjestelmille kuin demokraattisille oikeusvaltioille. [Puhemies koputtaa — Ben Zyskowitz: Nehän te tunnette hyvin!] Mielestäni näitä pidäkkeitä ei pidä avata.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru on poissa. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

15.21 **Milla Lahdenperä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nykyinen perustuslain 10 § suojaa vahvasti kotirauhaa ja viestin salaisuutta, joka on demokratian ydin, mutta nyky muodossaan se luo myös katvealueita, joissa vakavaa rikollisuutta ja vieraan valtion vakoilua voidaan valmistella viranomaisen ulottumattomissa. Tiedustelu ja rikostorjunta edellyttävät varhaista uhkaperusteista tiedonhankintaa, ja juuri tähän nykyinen perustuslaki asettaa liian tiukat rajat. Nyt tehtävä muutos ei ole pois kansalaisten

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

oikeuksista, vaan niiden puolesta. Perustuslain 22 § velvoittaa julkista valtaa turvaamaan perusoikeudet. Järjestäytynyt rikollisuus ja vieraan vallan vaikuttaminen uhkaavat äärimmillään ihmisten henkilökohtaista turvallisuutta, vapautta ja koskemattomuutta. Näiden uhkien torjuminen on osa perusoikeuksien suojelua. Tämä perustuslain muutos on keino päivittää oikeusvaltion välineet vastaamaan nykytodellisuutta, ja mielestäni asia on kiireellinen molemmilta kanteilta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen, olkaa hyvä.

15.22 **Anna-Kristiina Mikkonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että niin Euroopan kuin Suomen turvallisuustilanne on perustavanlaatuisesti muuttunut viime vuosina. Entistä vaikeammat ja vakavammat uhkat kohdistuvat myös meille tänne Suomeen. Kotirauha ja luottamuksellisen viestin suoja ovat hyvin keskeisiä perusoikeuksia, perusoikeuksia, joihin puuttuminen voi tapahtua vain tarkoin rajatusti ja vain välttämättömyyteen rajatusti. Perustuslain muutos on hyvä käsitellä yhdessä poliisilain ja muiden niiden lakimuutosten kanssa, joilla nämä perustuslain muutoksella mahdollistettavat lisävaltuudet otettaisiin käyttöön. Samalla tulisi säätää myös niiden valvonnasta ja kontrollista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

15.23 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perustuslain tehtävä on suojata sekä ihmisiä että yhteiskunnan turvallisuutta. On totta, että turvallisuusympäristömme on muuttunut, ja siksi pidän tärkeänä, että uusiin turvallisuusuhkiin haetaan ratkaisuja. Jokainen ehdotus perustuslaissa turvattujen perusoikeuksien rajaamiseksi vaatii kuitenkin erityistä huolellisuutta ja tarkkaa punnintaa.

Edustaja Harjanne tässä edellä kuvasi hyvin tämän lakikokonaisuuden ongelmallisuutta. Suhtaudun myös erittäin kriittisesti esitettyihin muutoksiin uhkaperusteisen rikostiedustelun osalta. On periaatteellisesti todella iso muutos, jos rikostiedustelu ei enää jatkossa edellyttäisi konkreettista rikosepäilyä.

Perustuslakia ei tulisi muuttaa tavallisen lain tarpeista käsin, kuten nyt ollaan tekemässä, ja on todella ongelmallista, että periaatteellisesti näin merkittävä asia pyritään viemään läpi kiireellisenä ilman riittävän painavia perusteita. Sen takia en tätä kokonaisuutta voi kannattaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

15.24 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Osallistuin itse näihin kuulemisiin, joita edustajille järjestettiin. En tullut vakuuttuneeksi siitä, että nimenomaan näin järeitä toimenpiteitä tarvitaan, vaikka on totta samanaikaisesti, että kohtaamme yhä viheliäisempiä turvallisuusuhkia ja turvallisuusongelmia.

On surullista, että olemme tilanteessa, jossa yksityisyydensuojaa koskevaan perustuslain kymppipykälään ollaan kajoamassa jo toistamiseen lyhyen ajan sisällä. Edellisen kerran saman pykälän rajoitusperusteita laajennettiin vuonna 2018 tiedustelulakien säätämiseksi, ja valitettavasti ei voi välttyä siltä, että yksityisyydensuojaa

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

kiirehditään heikentämään aina, kun kokoomus ja perussuomalaiset pääsevät yhdessä hallitukseen.

Yksityisyyden ja kotirauhan rajoittaminen rikostorjunnassa ilman kytkentää yksilöitävissä oleviin rikoksiin tai tekijöihin mahdollistaisi aiempaa huomattavasti heikommin kohdennetut ja väljemmin perustellut viranomaistoimivaltuudet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

15.25 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Merelle tämän hallituksen esityksen esittelemisestä ja tuomisesta eduskuntaan, ja kiitos myös parlamentaariselle ryhmälle ja edustaja Vestmanille siitä, että tätä on hyvin laajassa parlamentaarisessa prosessissa viety eteenpäin. Nämä lait ovat paitsi välttämättömiä myös kiireellisiä Suomen turvallisuuden vahvistamisen kannalta.

Ehkä sellainen näkökulma, jota ei ole vielä keskustelussa nostettu esiin, on se, että nämä siviiliviranomaisten toimivaltuudet liittyvät nykyään aivan olennaisesti myös kovan turvallisuuden tuottamiseen, koska valitettavasti Venäjä käy aggressiivista sotaa Eurooppaa ja länttä vastaan. Tuota sotaa käydään monin eri tavoin. Sitä kutsutaan hybridisodankäynniksi, ja yksi sen ilmenemismuodoista on se, että erilaisia crime as a service, järjestäytyneen rikollisuuden tarjoamia palveluksia saatetaan hyödyntää sitten näitten hybridioperaatioiden toteuttamiseen. Jotta meillä ei ole tällaisia crime as a service -palveluksia tarjolla meidän yhteiskuntamme horjuttamiseen, tarvitaan kyllä [Puhemies koputtaa] kaikkia näitä tässä esitettäviä muutoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

15.26 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esityshän liittyy vähän pidemmässä ajanjaksossa tehtyihin muutoksiin lainsäädännössä, jotka koskevat esimerkiksi terroristista rikollisuutta tai järjestäytyntä rikollisuutta, uusia rikollisuuden muotoja, ja joissa vaaditaan sitten ehkä tasapainoa, että myöskin viranomaisvaltuudet ovat ajan tasalla. Tämä liittyy myös siihen, että näitten vakavimpien rikosten valmistelu on nyt rangaistavaa, ja senkin selvittämiseen tarvitaan ehkä hiukan laveampia toimivaltuuksia kuin tämänhetkinen tilanne on. Eli niin kuin tuossa parlamentaarisen työryhmän valmistelussa todettiin, tämä nykyinen perustuslain säännös on liian rajaava, mutta nämä muutokset pitää tehdä hyvin hallitusti ja tarkoin, että ne kohdistuvat juuri niihin välttämättömiin tarpeisiin, joita tämän tiedustelun ja sitten rikosten selvittämisen ja estämisen osalta tarvitaan. Tätä työtä varten meillä on hyvä olla ne tarkat esitykset, mitä ollaan tekemässä poliisin toimivaltuuksien osalta ja mitä sotilastiedustelun, [Puhemies koputtaa] ja sitten nämä yhdessä käsitellä — perustuslainmuutos normaalissa järjestyksessä, jolloin hyvin pian vaalien jälkeen olisivat sitten saatettavissa voimaan myös nämä eduskuntalakien muutokset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.28 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! On tärkeää sanoa tämä selkeästi: esityksessä ei anneta viranomaisille uusia toimivaltuuksia, eikä sillä säädetä konkreettisista keinoista puuttua kotirauhaan tai viestinnän salaisuuteen. Lakia

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

muutetaan kohti tämän päivän edellytyksiä. Joku voi olla huolissaan, kun puhumme perustuslaista, että avaako tämä esitys tien kansalaisten massavalvonnalle. Selkeä vastaus on: ei, näin ei tule käymään. Esitys rajaa soveltamisalan vain yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vakavasti uhkaavaan vakavaan rikollisuuteen, joka edellyttää jatkossakin konkreettista ja perusteltavissa olevaa yhteyttä uhkaan. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

15.29 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tunnistan tässä keskustelussa paljon niitä elementtejä, joita käytiin läpi melkein kymmenen vuotta sitten, kun tiedustelulait hyväksyttiin — niitä pelkoja, mitenkä kunniallisille kansalaisille, heidän yksilönsuojalleen, käy: onko uhkana massavalvonta, muita asioita yksilönvapaudelle? Ne kaikki pystyttiin julkisessa keskustelussa kumoamaan. Nyt tässäkin keskustelussa tuntuu nousevan ylisuuria pelkoja siitä, mihinkä perustellut viranomaisten valtuuksien lisäämiset ja lainsäädäntömuutokset oikeasti liittyvät.

Mutta samanaikaisesti täytyy yhtyä kyllä muun muassa edustaja Tuppuraisen ja Ojala-Niemelän näkökulmaan siitä, että olisi hyvä se, että myös nämä substanssilait käsiteltäisiin tämän perustuslain muutoksen kanssa samanaikaisesti, ja myös se, että tämä ulotettaisiin ensi vaalikaudelle, sillä näin merkittävä asia perustuslain näkökulmasta ei mielestäni anna mahdollisuutta siihen, että tätä voitaisiin kiireellisesti viedä lävitse.

Sinällään olen kyllä samaa mieltä siitä, että turvallisuusviranomaisella pitää olla riittävät valtuudet ja oikeudet kansallisten uhkien torjumiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.30 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on tullut monia hyviä näkökohtia asian osalta. Kun katsotaan tätä turvallisuustilannetta ja järjestäytyntä rikollisuutta ja teknologista kehitystä, niin me tarvitaan uusia työkaluja ja sen tyyppisiä toimenpiteitä, että me voidaan ennakkoltakin katsoa asioita jo enemmän. Tässä on kyllä niin perustavaa laatua olevasta asiasta kyse, kun mennään kotirauhaan ja sitten luottamuksellisiin viesteihin ja muihin, että sen osalta ihan luonnollista olisi, että pystyttäisiin erillislailla näyttämään, minkä tyyppiset ne rajaukset näissä kysymyksissä on, ennen kuin tätä perustuslain kokonaisuutta avataan. Olisi ollut erittäin tarpeellista, että tämä kokonaisuus olisi viety yhtä matkaa, koska silloin me tiedettäisiin, mikä tilanne tulee olemaan. Kansalaisten huolta esimerkiksi nyt tässä edustaja Kokon hyvin esiin nostamassa tiedustelulain uudistuksessa pystyttiin avaamaan silloin tuolla keskustelulla, ja tässäkin varmasti pitäisi käyttää vähän samanlaista näkökulmaa. Mutta näen, että tämä siirto yli vaalien on paikallaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

15.31 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kansallista turvallisuutta vakavasti vaarantavalle toiminnalle ei saa Suomessa antaa lainsäädännön suojaa. Nimenomaan tiedustelulakien yhteydessä tuli tämä termi ”vakavasti vaarantava” toiminta. Silloin määriteltiin lainsäädännössä hyvin tarkasti tämän vakavimman tason turvallisuusriskit ja niihin riittävät toimivaltuudet. Tämän tiedustelulakien muuttamisen

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

yhteydessä — jossa sain olla myös mukana yhtenä ajopuun juoksuttajana, sanotaan niin — jotta saimme lain kreivin aikaan voimaan, niin piti tuoda myös substanssilait perustuslain muuttamisen yhteydessä, jotta saatiin tarvittava enemmistö ja jotta saatiin riittävä kuva siitä tiedustelutoiminnan kokonaisuudesta, ei pelkästään turvallisuushuolet — jotka me kaikki jaamme — vaan myös yksityiskohdat saatiin käsiteltyä yhtä aikaa. Sen takia on äärimmäisen tärkeää, että nytkin substanssilait perustuslain muutoksen yhteydessä käydään läpi.

Yhden asian haluan vielä nostaa, kun huomaan, että on sekunti aikaa: tämä uhkaperusteinen rikostorjunta. Kuinka monessa eurooppalaisessa maassa uhkaperusteinen rikostorjunta on käytössä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar, olkaa hyvä.

15.32 **Nasima Razmyar sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kotirauha ja luottamuksellisen viestin suoja ovat keskeisiä perusoikeuksia, ja ajattelen, että ne ovat oikeastaan myös koko meidän oikeusvaltion periaatteita ja ennen kaikkea pilareita. Niiden muuttamisessa pitäisi olla erityisen tarkkana, koska se vaatii myös kansalaisten luottamusta ja myös jonkinlaista hyväksyttävyyttä.

Suomalaisten turvallisuus, myöskin kansallinen turvallisuus, on tietenkin meille kaikki kaikessa. Ilman muuta kaikki me ymmärrämme, että ympärillämme olevat uhat ovat muuttuneet myös järjestäytyneen rikollisuuden osalta. Siihen pitäisi pystyä puuttumaan, ja sitä pitäisi pystyä ennen kaikkea myöskin ehkäisemään.

Arvoisa puhemies! Aivan kuten ollaan tässä kuultu, tämä valmistelu nyt ei valitettavasti vakuuta meitä. On mahdotonta antaa avointa valtakirjaa hallitukselle tästä valmistelusta, kun kysymys on tosiaankin myös suomalaisten perusoikeuksia koskevasta asiasta. Aivan kuten tässä ollaan todettu, tämän eteenpäinvieminen kiireellisesti ei tunnu oikealta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Oikeusministeri Meri, noin neljä minuuttia, olkaa hyvä. — Odotatteko, ministeri, hetken? Nyt mikrofoni on päällä.

15.34 **Oikeusministeri Leena Meri:** Kiitos, arvoisa puhemies! Oikein hyvä keskustelua oli kuunnella, mutta nyt pitää muistaa, että meillä on vakava tilanne. Meidän turvallisuustilanne on muuttunut, terrorismin uhka on korkealla, ja vakava rikollisuus on jatkuvasti ilmiönä muuttuva, kansainvälistynyt ja vaikeammin havaittava. Me olemme oikeastaan jo myöhässä. Tilanne on se, että meidän pitäisi saada nämä lait mahdollisimman nopeasti voimaan. Täällä hyvin esimerkiksi edustaja Zyskowicz toi esille, että meillä on tilanteita, että voi käyttää kotia tai hotellihuonetta turvapaikkana ja tehdä erilaista suunnittelua, [Johannes Koskinen: Hotellihuonetta ei voi!] ja arvatkaa vaan, onko se tiedossa — kyllä muun muassa Venäjän tiedustelutoiminta tietää meidän lain aukot. He menevät nykyisin kotiin, ja me emme voi mennä sinne arvioimaan sitä, jos vaikka rikollisjoukko saapuu tänne ja me tiedämme, että siellä on kansainvälinen jengipäällikkö, ja me tiedämme, että hän tulee porukan kanssa, meillä on tiedustelutietoa, mutta me emme voi mennä sinne kuuntelemaan, mitä he tekevät. Voi olla, että me myöhästyttään. Riskeeraammeko me ihmisten turvallisuuden, kansallisen turvallisuuden? Tämä keskustelu oli siinä mielessä monien osalta huolestuttavaa.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Vihreiden ja vasemmistoliiton mielipiteet ja näkemykset eivät sinänsä yllätä, koska he ohjausryhmässä jo jättivät eriävän mielipiteen, ja tämä oli tiedossa. Ohjausryhmähän työskenteli vuoden. Mutta ehkä ovat tulleet yllätyksenä — tuossa virkamiestenkin kanssa keskustelin siitä — sosiaalidemokraattien ulostulot, koska te ette ohjausryhmän aikana ole tuoneet vaatimuksia siitä, että te haluaisitte nyt samaan aikaan nämä substanssilait. Tämä on tullut virkamiehillekin yllätyksenä. [Johannes Koskinen: Sinne nimenomaan haluttiin teksteihin!] Se oli erikoista, koska olisi tietysti hyvä tietää. Mutta huomasin, että teidän kritiikki ei oikeastaan kohdistu tähän lainsäädäntöön. Ehkä edustaja, ryhmäpuheenjohtaja Tuppurainen nosti joitain kehittämistarpeita. En tiedä, toitteko te, edustaja Koskinen — Koskinen oli ainakin mukana tässä ryhmässä — siellä näitä huolia, koska te kuitenkin katsoitte, että tämä laki voi edetä eduskuntaan. [Johannes Koskinen: Kyllä!] Toki teidän ei pitäisi antaa sitten sitä näkemystä, että voi edetä eduskuntaan, jos olettekin eri mieltä. Minulla on pieni pelko, ettei tässä nyt vain ole jotain muuta takana, mutta hätä ei ole tämän näköinen. Nyt kuuntelen tätä, ja yhteinen huoli näytti olevan ainakin SDP:llä se, että kunhan saadaan ne substanssilait, niin tätä voidaan käsitellä, ja jopa kiireellisenä.

No, olen keskustellut tänään sisäministerin kanssa, ja hän sanoi, että poliisilaki on lähdössä pikapuoliin lausunnoille ja se tulee tuossa oliko viikolla 35 eduskuntaan. Perustuslakivaliokuntahan voi tätä käsitellä, ja te voitte ratkoa sitä, ja kun odotetaan sisältölait, niin sitten te saatte ne lait. Mutta todellakin me voimme tuoda ne lait ja sisäministeriö voi tuoda ja puolustusministeriö voi kertoa omista lainsäädäntöhankkeistaan, niin että jos se tästä on kiinni, niin sitten ne tuodaan. Mutta toivon, että se on oikeasti sitten se perustelu, koska tämä on tullut hieman yllätyksenä.

Minun on silti pakko kuulijoita varten sanoa tämä, vaikka eivät ole yllätyksiä nämä vasemmiston kommentit, että luodaan lisää suojamekanismeja ihmisten perusoikeuksille. Totta kai niillä on suojamekanismeja. Totta kai perustuslakivaliokunnalla säätäessään lakeja on tiukat kynnykset, joskus jopa harmillisen tiukat minun mielestäni, [Ben Zyskowitz: Kyllä!] mutta semmoista se elämä on, ja saadaan olla eri mieltä. Mutta siis kun väitetään, että tämä ratkaisisi ongelman, niin eihän se nyt ratkaise sitä ongelmaa, jos meillä on aukkoja niin, että meillä tehdään rikoksia ja suunnitellaan rikoksia jossain kotona ja sinne ei päästä tiedustelemaan.

On hyvä, että tämä keskustelu jatkuu, mutta me tuomme teille tätä substanssilainsäädäntöä, niin että sitten me päästään käsittelemään kiireellisenä, koska näillä asioilla on kiire. Me olemme jo myöhässä. [Sanna Antikainen: Erinomainen vastaus, kiitos!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä puolustusministeri Häkkänen, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

15.38 Puolustusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä Venäjän uhan näkökulmasta vain: Ensinnäkin sotilastiedustelulla on kriittisen tärkeä vaikutus ja merkitys ennaltaehkäistä sotilaallisten uhkien ja hybridiuhkien kohdistuminen Suomeen. Se on kriittisen tärkeää, kuten monille turvatiloissa on huomautettu. On kaikkien tiedossa, myös Venäjän tiedossa, että meidän perustuslaki antaa tällaisen käytännössä suojatun turvapaikan kotirauhan piirissä asunnoissa, lomamökeillä ja muutamissa muissa harjoittaa laitonta vakoilua, tiedustelua, sabotaasitoiminnan valmistelua, muita toimintoja ja käyttää siihen rikollisryhmiä ja muita hyväksi. Eli nämä kietoutuvat yhteen.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Onko tällä hankkeella kiire? [Sanna Antikainen: Edustaja Harjanne, kuunnelkaa nyt!] On. Turvallisuusympäristö voi kehittyä arvaamattoman nopeasti. Emme tiedä, onko tässä kuinka paljon aikaa minkäinkinlaisiin turvallisuusuuhkiin. Sen takia tällaisessa turvallisuusympäristössä ei pitäisi yhtäkkiä ryhtyä viivyttämään asiassa, jolle on näköjään olemassa aika laaja tuki täällä kuitenkin. Sen takia tämä on välttämätön muutos, ja sitä pidetään myös kiireellisenä tarpeena. Turhaa riskinottoa myöskään valtiollisten vihamielisten toimien kohdistumiseksi Suomeen pitäisi välttää, ja nyt se mahdollisuus edelleen on olemassa. Pyydämme myös siihen nyt laajaa yhteisymmärrystä täältä. Jos se edellyttää sitä, että myös substanssilait, esimerkiksi sotilastiedustelun puolelta, tuodaan samassa yhteydessä, siihen on valmius. Aivan kuten kymmenen vuotta sitten, kun tehtiin tämä koko järjestelmä tiedustelulakeihin, se tehtiin aivan vaalikauden lopussa, substanssilait yhdessä ja kiireellisellä muuttamisella, eli nyt on aivan samat edellytykset olemassa tähän.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.40.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.48.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 8 käsittelyä. — Siellä ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Yrttiaho. Olkaapas hyvä.

19.48 **Johannes Yrttiaho vas:** Puhemies! Perustuslain muutos ei voi olla tavallisen lainsäädännön säätämisen tarpeelle alisteinen tai siihen liittyvä sivutuote, joten perustuslain muutoksiakaan ei tulisi arvioida kulloinkin käsillä olevien lainsäädännön tarkistustarpeiden kautta vaan itsenäisesti ja tavallisen lain muutoksille valtiosääntöoikeudellisia edellytyksiä asettavana.

Nyt vaikuttaa ilmeiseltä, että valmistellun perustuslain muutosehdotuksen taustalla ovat tavallisten lakien muutostarpeet, jotka liittyvät rikostiedusteluun sekä siviili- ja sotilastiedusteluviranomaisten toimivaltuuksien lisäämiseen. Perustuslakia ei siis nyt tarkastella ja kirjoiteta omana kokonaisuutenaan omassa kontekstissaan vaan koska edellä mainituilla viranomaisilla on pyrkimys saada läpi lakimuutoksia, jotka perustuslaki nyt estää.

Uhkaperusteisen rikostiedustelun lisääminen perustuslain 10 §:n 3 ja 4 momenttiin kotirauhan suojan ja luottamuksellisen viestin suojan rajoitusperusteeksi ei ole hyväksyttävää. Se antaisi mahdollisuuden rajoittaa näitä perusoikeuksia ilman yksilöityä henkilöön kohdistuvaa rikosepäilyä epämääräisin ja väljin perustein. Voimassa oleva perustuslain 10 § edellyttää, että kotirauhan piiriin tai luottamuksellisen viestin salaisuuteen puuttuvat poliisin toimivaltuudet perustuvat konkreettiseen ja yksilöityyn rikosepäilyyn, vaikka rikos ei olisi vielä ehtinyt toteutetun teon asteelle.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Kuten ylimmät laillisuusvalvojat ovat todenneet, rikostiedustelu on epämääräinen käsite ja sen kohdentaminen hyvin väljää. Rikollisuuden torjunta ei edellytä kajoamista perusoikeuksiin vaan on yleinen yhteiskunnallinen tehtävä. Sitä toteuttavat poliisin ohella lukuisat eri tahot. Kotirauhan loukkaaminen sotilas- ja siviilitiedustelun toimivaltuuksien lisäämiseksi ja tietojen saamiseksi sotilaallisesta ja kansallista turvallisuutta vaarantavasta toiminnasta 3 momenttiin esitetyillä muutoksilla ilman yksilöityä rikosepäilyä ei sekään ole hyväksyttävissä. Sotilaallinen toiminta on nykyisin menetelmin paljastettavissa ilman kotirauhan loukkaamista. Myös jo voimassa oleva 4 momentti antaa tähän riittävät mahdollisuudet. Mikä ylipäänsä voisi olla sellaista sotilaallista toimintaa, jonka havaitsemisen kotirauhan suoja estäisi?

Kansallinen turvallisuus puolestaan on hallintokäytännössä ollut perusteluna varsin erilaisille toimille. Se on epämääräinen käsite ja soveltuu siksi tavattoman huonosti perusoikeuksien rajoittamisperusteeksi. Peruste on aikaisemmin jo lisätty luottamuksellisen viestin suoja koskevaan 4 momenttiin, mutta nyt esityksessä se ehdotetaan laajennettavaksi myös 3 momentin kotirauhan suojan rajoittamisperusteeksi. Kotirauhan suojan kaventaminen rajoittaa yksityiselämän suoja luottamuksellisen viestin suoja merkittävästi syvemmin ja laajemmin käsittäessään myös muun muassa perheenjäsenet. Kotirauhan ja perhe-elämän suoja turvaavat yksilön vapautta julkisen vallan puuttumiselta ja ovat demokraattisen oikeusvaltion kulmakivi.

Kun viranomaiset voivat jo nykyisin rajoittaa kotirauhan suoja rikosepäilyn perusteella, on vaikea nähdä, mitä uutta toisi epämääräisen kansallisen turvallisuuden käsitteen lisääminen 3 momentin rajoitusperusteeksi. Kun lailta edellytetään täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta, on selvää, että silloin kun kyse on rikosten selvittämisestä, lukuisat rikoslain säännökset tulisivat joka tapauksessa sovellettaviksi entiseen tapaan huolimatta perustuslain muutoksesta. Rajoitusperusteen laajentamisen merkittävä riski sitä vastoin on, että se voisi mahdollistaa myös poliittisten mielipiteiden valvonnan. Perustuslain 10 §:n 3 momentti onkin pidettävä näiltä osin ennallaan. Sekä perustuslain 10 §:n 3 momentin käsite ”rikosten selvittäminen” että 4 momentin ”rikosten tutkinta” esitetään tässä esityksessä muutettavaksi muotoon ”rikosten estäminen ja selvittäminen”.

Voimassa olevassa lainsäädännössä on perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella irtauduttu jo melko kauas perustuslain sanamuodosta mahdollistettaessa rikosperusteisten salaisten tiedonhankintakeinojen käyttö jo ennen rikosten tapahtumista tai tietoa siitä. Tämä kehitys ei ole ollut ongelmaton. Perustuslain 10 §:n sanamuoto on voi olla perusteltua muuttaa 3 ja 4 momentissa vastaamaan tätä muuttunutta tulkintakäytäntöä, mutta vain sillä edellytyksellä, että muutos ei johda rajoitusperusteen alan laajentamiseen entisestään. Lakiluonnoksesta annettujen lausuntojenkin perusteella on ilmeinen riski, että rajoitusperusteen ala tosiasiallisesti kuitenkin laajenee esitetyn muutoksen myötä. Muutosesitys perustuslain 10 §:n 2 momenttiin on perusteltu. Viestintäteknologian nopean muutoksen vuoksi on syytä käyttää yleiskäsitettä. Mutta, puhemies, katson, että hallituksen esityksen lakiehdotukselle perustuslain 10 §:n 3 ja 4 momenttien muuttamisesta ei olisi olemassa hyväksyttäviä perusteita. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vestman.

19.54 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on perustavanlaatuisella tavalla ja pysyvästi muuttunut. Muutoksen syypää on ennen muuta

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Venäjä, sen aggressiivisuus ja ennakoimattomuus. Suomesta on viimeisten vuosien aikana karkotettu diplomaattisella peitteellä toimineita venäläisiä tiedustelu-upseereita, kuten nyt käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä on todettu. Venäjän tiedustelu- ja turvallisuuspalvelut ovat reagoineet lisäämällä agentti- ja illegaalitoimintaa, joka tukeutuu yksityisessä käytössä oleviin tiloihin ja kotirauhan piiriin. Venäjä tekee hybridivaikuttamista Suomessa ja julkisuuden tietojen perusteella muissa Euroopan maissa myös sabotaaseja käyttämällä niihin rikollisia.

Samaan aikaan järjestäytyneen rikollisuuden uhka kasvaa. Se kansainvälistyy, ammattimaistuu ja väkivaltaistuu. Digitalisaatio ja tekoäly tuovat rikollisille uusia mahdollisuuksia. Tämä on uhka lailliselle yhteiskuntajärjestykselle ja viime kädessä jokaisen suomalaisen turvallisuudelle.

Parlamentarisesti valmistellulla perustuslain 10 §:n muutosehdotuksella vastataan osaltaan tähän merkittävään turvallisuusympäristön muutokseen ja Venäjän uhkaan. Perustuslain rajoitteen vuoksi vihamielisen valtion vakooja tai terroristi voi tänä päivänä asunnossa suunnitella, valmistella ja kommunikoida Suomen turvallisuutta vakavasti uhkaavaa toimintaa sekä säilyttää tekovälineitä tätä varten ilman huolta turvallisuusviranomaisen tiedustelusta.

Kokoomus ei hyväksy sitä, että vihamielisen valtion agentin, rikollisen, sabotöörin tai terroristin annetaan pitää asuntoa turvapaikkanaan ja väärinkäyttämällä perustuslain kotirauhan suojaa vaarantaa vakavasti Suomen ja suomalaisten turvallisuuden. Emme hyväksy myöskään sitä, että järjestäytyneen rikollisuuden annettaisiin voimistua kotirauhan suojan ja luottamuksellisen viestin salaisuuden turvin.

Perustuslaissa olisi ehdotuksen mukaan jatkossakin lukot tavallisen suomalaisen kotirauhan suojan ja luottamuksellisen viestin salaisuuden turvaamiseksi. Pidän vastuuttomana sitä, että eräät edustajat ovat tänäänkin tässä salissa levittäneet väärää tietoa perustuslain muutosesityksestä. Perustuslain muutosesitys ei salli lainkuuliaisen suomalaisen kotirauhan suojan tai luottamuksellisen viestin salaisuuden murttamista tai puuttumista niihin. Se ei salli massavalvontaa, eikä se salli tiedustelua viranomaisten oman mielen mukaan, siis mielivaltaisesti. Korjaan seuraavassa tarkemmin esitettyjä väärä väitteitä.

Arvoisa puhemies! Ensin on keskeistä ymmärtää, ettei perustuslaki itsessään anna viranomaisille tiedustelutoimivaltuuksia vaan niistä on säädettävä erikseen tavallisella lailla. Perustuslain muutosesityksessä on kyse niistä reunaehdoista, joilla toimivaltuuksia voidaan säätää. Perustuslain 10 §:ssä säädetään tosiaan siis yksityiselämän suojasta ja sen osana kotirauhan suojasta ja luottamuksellisen viestin salaisuudesta. Kotirauha ja luottamuksellisen viestin salaisuus ovat suomalaisille kalliita oikeuksia ja valtiosääntötraditiossamme vahvimmin suojattuja perusoikeuksia. Nämä oikeudet eivät kuitenkaan ole nykyisinkään ehdottomia. Hyväksyttävistä perusteista rajoittaa niitä säädetään pykälän 3 ja 4 momentissa. Momenttien kvalifioidut lakivaraukset tarkoittavat, että perusteet kotirauhan ja luottamuksellisen viestin salaisuuden rajoittamiseksi on säädetty täsmällisesti ja tyhjentävästi perustuslain tekstissä.

Nyt siis momenttien tekstiin ehdotetaan kahta uutta rajoitusperustetta: ensinnäkin sotilas- ja siviilitiedustelun mahdollistamista kotirauhan suojan estämättä sekä toiseksi vakavimman järjestäytyneen rikollisuuden rikostiedustelun mahdollistamista kotirauhan suojan ja luottamuksellisen viestin salaisuuden estämättä. Toisin kuin julkisessa keskustelussa on väitetty, kotirauhan ja luottamuksellisen viestin salaisuuden korotettua

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

perusoikeussuojaa ei poisteta perustuslaista. Toimivaltuuksien säätäminen ja näiden oikeuksien rajoittaminen ei olisi tavallisella lailla jatkossakaan mahdollista millään muilla kuin perustuslain tekstissä säädetyillä perusteilla ja vain välttämättömistä syistä. Lisäksi toimivaltuuden tulee täyttää yleiset rajoitusedellytykset, kuten täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimus.

On selvä, että perustuslain tekstiin nyt esitetyt ilmaisut ”kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaava vaara” ja ”yksilön ja yhteiskunnan turvallisuutta vakavasti uhkaava vakava rikollisuus” eivät mahdollista eikä niiden tule mahdollistaa tiedustelutoimivaltuuksia tavallisten suomalaisten lainkuuliaiseen elämään eivätkä edes vähäisiin rikoksiin.

Arvoisa puhemies! Toiseksi niin sotilas- ja siviilitiedustelulta kuin rikostiedustelulta edellytetään kohdentamista. Perustuslain muutosehdotus ei mahdollista kaiken kattavaa massavalvontaa. Suora sitaatti rikostiedusteluperusteen perusteluista: ”Tietoliikennetiedustelun kaltaisen toimivaltuuden säätäminen ei olisi mahdollista ehdotetun sääntelyn puitteissa. Tavallisessa lainsäädännössä tulisi säätää täsmällisesti ja tarkkarajaisesti perusoikeuksia rajoittavien toimivaltuuksien käyttämisen edellytykset, mukaan lukien niiden henkilöllinen kohdentaminen.” Käytännössä uhkaperusteinen rikostiedustelu edellyttää kohdentamista tietoiseen rikolliseen toimintaan. Suora sitaatti perusteluista: ”Yksittäisen henkilön toiminta kuuluisi lähtökohtaisesti rajoitusperusteen piiriin vain, jos se tapahtuu tietoisesti osana rikollisorganisaatiota.”

Puhemies! Kolmanneksi tämän salin keskustelussa on annettu ymmärtää tarkoituksella väärin, että perustuslain muutos sallisi mielivaltaisen tiedustelun. Se ei sitä salli. Sekä sotilas- ja siviilitiedusteluperuste että rikostiedusteluperuste edellyttävät tiedustelutoimivaltuuksien käytölle riippumattoman tuomioistuimen ennakkovalvontaa eli lupaa. Tämä on todettu yksiselitteisesti esityksen perusteluissa. Perustuslakivaliokunta valvoo ennakkollisesti ja eduskuntaa sitovasti lain säätämisvaiheessa, että lailla säädettävät toimivaltuudet täyttävät perustuslain vaatimukset, mukaan lukien tämän ennakkollisen oikeusturvan vaatimuksen. Lopulta tuomioistuin valvoo tiedustelutoimivaltuuksien käytön lainmukaisuutta ennakkovalvonnalla sekä perus- ja ihmisoikeusvelvoitteiden mukaisuutta viime kädessä perustuslain 106 §:n jälkikontrollimandaatilla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Löfström poissa. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

20.02 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tämä perustuslain 10 §:n muuttaminen koskee yhtä oikeusvaltiojärjestelmämme ydinkysymyksistä. Kyse on yksityiselämän suojasta ja sen suhteesta yhteiskunnan turvallisuuteen. Tämä esitys ei synny kevein perustein. Perustuslain muuttamiseen tulee aina suhtautua pidättyväisesti, mutta pidättyväisyys ei saa merkitä toimettomuutta tilanteessa, jossa perustuslain nykyinen sanamuoto ei enää vastaa tosiasiallista turvallisuusympäristöä eikä edes sitä tulkintakäytäntöä, jota me itse jo noudatamme.

Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut nopeasti. Järjestäytynyt ja kansainvälinen rikollisuus on ammattimaistunut, digitalisoitunut ja muuttunut väkivaltaisemmaksi. Samalla vieraat valtiot hyödyntävät rikollisia verkostoja ja kotirauhan piiriin jääviä tiloja osana tiedustelu- ja vaikuttamistoimintaansa. Nykyinen perustuslain 10 § sitoo viranomaisten toimivaltuudet pitkälti yksilöityyn ja konkreettiseen

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

rikosepäilyyn. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että viranomaiset voivat joutua katsomaan sivusta tilanteita, joissa vakava uhka on tunnistettu, mutta rikos ei ole vielä ehtinyt konkretisoitua eikä siksi ole mahdollista toimia ajoissa. Nyt käsiteltävä esitys vastaa tähän pitkäaikaiseen ja laajasti tunnustettuun ongelmaan huomioiden aiemmat yritykset ratkaista ongelma perustuslaissa.

Arvoisa puhemies! On tärkeää sanoa tämä selkeästi: esityksessä ei anneta viranomaisille uusia toimivaltuuksia eikä sillä säädetä konkreettisia keinoja puuttua kotirauhaan tai viestinnän salaisuuteen. Lakia muutetaan kohti tämän päivän edellytyksiä. Joku voi olla huolissaan, kun puhumme perustuslaista, että avaako tämä esitys tien kansalaisten massavalvonnalle. Selkeä vastaus on: ei avaa. Esitys rajaa soveltamisalan vain yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vakavasti uhkaavaan vakavaan rikollisuuteen ja edellyttää jatkossakin konkreettista ja perusteltavissa olevaa yhteyttä uhkaan.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole perusoikeuksien purkamista vaan niiden ajantasaistamista tilanteessa, jossa perusoikeuksia uhkaavat vakavasti juuri ne ilmiöt, joihin viranomaiset eivät nyt pääse ajoissa puuttumaan. Kun rikollisuus ja vihamielinen valtiollinen toiminta hyödyntävät perustuslaillisia suojia toimintansa kilpenä, meidän velvollisuutemme on varmistaa, ettei perustuslaista tule rikollisuuden turvasatamaa. Siksi pidän tätä esitystä perusteltuna, harkittuna ja välttämättömänä jatkovalmistelun lähtökohtana. —Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko poissa, edustaja Harjanne poissa. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

20.06 **Mira Nieminen ps:** Arvoisa puhemies! Turvallisuus on kaikkien asia. Hallituksen ohjelman yhtenä hyvin keskeisenä tavoitteena on rikostorjunnan vahvistaminen. Tämän ei tule olla mitään abstraktia tavoitteiden tavoittelua vaan hyvin konkreettista työtä kansalaisten turvallisuuden ja viranomaisiin kohdistuvan luottamuksen lisäämiseksi. Hallitusohjelma lähtee mielestäni oikeasta näkökulmasta, missä poliisilain ja viranomaistoimivaltuuksien on aidosti tuettava rikostorjuntaa tämän päivän todellisuudessa, ei eilisessä toimintaympäristössä.

Arvoisa puhemies! Poliisin ja muiden viranomaisten toimintakenttä on muuttunut perustavalla tavalla. Vakava ja järjestäytynyt rikollisuus on entistä ammattimaisempaa, kansainvälisempää ja teknologiaa tehokkaasti hyödyntävää. Rikolliset toimivat verkostoissa, jotka soluttautuvat ja muuttuvat nopeasti, mistä esimerkkinä se, että hyvinkin vakavat rikokset crime as a service -tilauspalveluina ovat lisääntyneet, ja näissä käytetään yhä nuorempia tekijöitä. Ilmiö on rantautunut Suomeen, ja näistä olemme ensimmäiset kokemukset ikävästi myös saaneet. Viestintä tapahtuu salatuilla verkkoalustoilla ja viestintäympäristöissä, jotka usein ovat kotirauhan suojan piirissä ja saavuttamattomissa.

Tosiasiaa ei voida siis sivuuttaa. Rikolliset kulkevat askeleen edellä viranomaisia. Ellemme kykene vastaamaan tähän kehitykseen, jääme jälkeen yhä pysyvämmiin. Rikollisuus ei pysähdy siksi, että meidän lainsäädäntömme on kankea, hidas ja varovainen. Päinvastoin juuri siksi lainsäädännön aukkoja ja rajoitteita hyödynnetään sen itsetarkoitusta vastaan. Valtiolla on velvollisuus varmistaa, että viranomaisilla on keinot pysyä mukana ja tarvittaessa ennakoida uhkia ennen kuin ne konkretisoituvat vakavina rikoksina ja turvallisuusuhkina.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Arvoisa puhemies! Eduskunnan hallintovaliokunta on jo vuoden 21 sisäisen turvallisuuden selonteon yhteydessä nostanut järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan, joka perustuu nimenomaan rikostiedusteluun ja analyysiin. Tavoitteena on puuttua vakavampiin rikoksiin ajoissa ennaltaestävämmin ja ennen kaikkea ennen kun vahinkoa tapahtuu. Sama viesti toistuu painokkaammin sisäisen turvallisuuden selonteissa 25 ja 26 tänä vuonna, joka on valmistunut juuri nytten. Sen mukaan vakavampien rikollisuusilmiöiden tehokas ennaltaestäminen edellyttää nykyistä vaikuttavampaa ja uhkaperusteisempaa sääntelyä. Tämä hallituksen esitys vastaa nyt tähän tarpeeseen.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä on syytä selventää ja painottaa, että tämä tosiaankaan ei ole esitys siitä, että olisi jollain tavalla massavalvontaa. Kyse ei ole yleisestä tai sattumanvaraisesta kansalaisten seuraamisesta, eikä se ole oikeusvaltion periaatteista luopumista. Kyse on harkituista, tarkkarajaisista ja kohdennetuista toimenpiteistä, jotka kohdistuvat vain vakavampaan rikollisuuteen ja todellisiin turvallisuusuhkiin. Toimenpiteet perustuvat uhka-arvioon, ennakkovalvontaan ja tiukkoihin edellytyksiin. Käyttö ei ole viranomaisen mielivallan varassa. Päätösvalta toimenpiteiden aloittamisesta kuuluu tuomioistuimille. Esitykseen liittyy niin riippumaton ennakkokontrolli kuin vahvat oikeussuojakeinot jälkeensä.

Arvoisa puhemies! Korostan vielä, että nykyisessä tilanteessa perustuslain 10 §:n kotirauhan suoja koskeva sääntely ja sen tulkinta ovat johtaneet siihen, että vakavaa ja järjestäytyntä rikollisuutta harjoitetaan suojassa, johon viranomainen ei pääse puuttumaan riittävän ajoissa. Tämä ei voi olla perustuslain tarkoitus, vaan vastapuolella on nähtävä ihmisten oikeus turvallisuuteen. Perustuslakivaliokunnassa olemme toistuvasti ja johdonmukaisesti edellyttäneet näiden säännösten muutostarpeen arviointia nimenomaan vakavan rikollisuuden uusien muotojen ja teknologisen kehityksen vuoksi.

Parlamentaarinen työryhmä on tehnyt tässä perusteellisen ja tarkan työn. Perustuslaki ei saa olla rikollisen turvakilpi. Se on kansalaisten turva. Kun turvallisuusympäristö muuttuu, on myös lainsäädännön muututtava, myös perustuslain.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Hallituksen esitys ei murena perusoikeuksia vaan pyrkii tasapainottamaan ne uudessa todellisuudessa. Se vahvistaa viranomaisten kykyä ennaltaestää vakavia rikoksia, turvata ihmishenkiä ja ylläpitää yhteiskuntajärjestystä, kaikkien turvallisuus edellä. Juuri sitä varten perustuslaki ja sen suoja ovat olemassa. On meidän vastuullamme huolehtia siitä, että laki suojaa kansaa eikä rikollisia. Tässä ajassa se edellyttää rohkeutta päivittää myös perustuslaillista kehikkoa, ja siksi tämä esitys on paitsi perusteltu myös välttämätön. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen poissa, edustaja Holopainen, Mari, poissa. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

20.12 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa puhemies! Suomen perustuslaki turvaa jokaiselle vahvan yksityiselämän suojan. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että koti on suojattu ja viestintä — puhelut, viestit ja muu yhteydenpito — on lähtökohtaisesti loukkaamatonta. Viranomaiset eivät voi puuttua niihin oikeuksiin ilman tarkkaa ja laissa säädettyä perustetta. Viime vuosina toimintaympäristö on kuitenkin muuttunut: vakava ja järjestäytyntä rikollisuus on kehittynyt, ja samalla myös kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvat uhat ovat kärjistyneet. Tällaisiin vakavampiin uhkiin on pystyttävä reagoimaan ennalta.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Tänään käsitellyssä oleva hallituksen esitys koskee perustuslain 10 §:n muuttamista. Kyse on siitä, että lakiin lisätään mahdollisuus rajoittaa kotirauhan suojaa ja luottamuksellisen viestin salaisuutta välttämättömissä tilanteissa, jotta viranomaiset voivat hankkia tietoa vakavasta rikollisuudesta ja kansallista turvallisuutta uhkaavasta toiminnasta.

Arvoisa puhemies! Nykytilanteessa perustuslain suoja on hyvin tiukka. Se on oikeusvaltion kannalta tärkeä, mutta samalla se tarkoittaa, että viranomaiset voivat monessa tapauksessa puuttua tilanteisiin vasta siinä vaiheessa, kun rikos on jo tapahtunut tai uhka on jo konkretisoitunut. Käytännössä tämä näkyy erityisesti rikostiedustelussa. Jos viranomaisilla ei ole riittäviä keinoja hankkia tietoa ennakolta, vakaviin rikoksiin tai turvallisuusuhkiin puuttuminen vaikeutuu. Esityksen taustalla onkin tarve mahdollistaa se, että kaikkein vakaviin uhkiin voidaan puuttua ajoissa, ei vasta jälkikäteen.

Tässä esityksessä ratkaisu on selkeä. Perustuslakiin lisätään mahdollisuus säätää lailla sellaisista tiedonhankintakeinoista, jotka ulottuvat myös kotirauhan piiriin tai viestinnän suojaan, kun kyse on vakavasta rikollisuudesta tai kansallista turvallisuutta uhkaavasta toiminnasta. Lisäksi mahdollistetaan tiedon hankkiminen sotilaallisesta toiminnasta tai muusta vastaavasta toiminnasta, joka voi vakavasti uhata yhteiskuntaa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että viranomaisille annetaan mahdollisuus toimia ennakoivammin. Kyse ei ole siitä, että valvontaa lisättäisiin yleisesti, vaan siitä, että kaikkein vakavimmissa tilanteissa on olemassa keinot toimia ajoissa.

On tärkeää korostaa, että tämä esitys ei poista perusoikeuksien suojaa. Päinvastoin, lähtökohtana on edelleen se, että yksityiselämän suoja on vahva ja siihen puuttuminen on poikkeus. Esityksessä korostetaan välttämättömyyttä, tarkkarajaisuutta ja sitä, että kaikista toimivaltuuksista säädetään lailla. Lisäksi toimintaan liittyy valvontaa ja oikeusturvaa, jotta varmistetaan, että keinoja käytetään vain silloin, kun siihen oikeasti on peruste.

Arvoisa puhemies! Kysymys ei ole siitä, valitsemme turvallisuuden tai perusoikeudet. Kysymys on siitä, pystymmekö turvaamaan molemmat samanaikaisesti. Jos viranomaisilla ei ole keinoja toimia ajoissa, jäävät vakavimmat uhat liian helposti torjumatta. Jos taas toimivaltuudet eivät ole tarkkarajaisia, vaarantuu se luottamus, johon oikeusvaltio rakentuu. Siksi ratkaisu on tasapainoinen: annetaan viranomaisille tarvittavat keinot kaikkein vakaviin tilanteisiin, mutta rajataan niiden käyttö tiukasti lakiin ja valvontaan. — Kiitos. [Heikki Vestman: Erinomainen puhe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen poissa. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

20.16 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Ymmärrämme vihreissä sääntelytarpeen siviili- ja sotilastiedustelun osalta, ja pidämme esitystä lähtökohtaisesti perusteltuna. Toimivaltuuksien säätäminen parantaisi mahdollisuuksia hankkia tietoa sotilaallisesta toiminnasta ja kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavasta toiminnasta ja torjua valtion suvereniteettiin kohdistuvia uhkia. Toimivaltuudet on kuitenkin rajattava vakaviin ja välttämättömiin tilanteisiin.

Arvoisa puhemies! Suhtaudumme kuitenkin erittäin kriittisesti esitettyihin muutoksiin niin sanotun uhkaperusteisen rikostiedustelun osalta. Sen osalta katsomme, ettei ole esitetty riittävän painavia perusteita, jotta esitettyä merkittävää yksityisyydensuojan

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

rajoitusta voitaisiin pitää välttämättömänä. Jatkossa rikostiedustelu ei enää edellyttäisi konkreettista rikosepäilyä. Nykyisin rikostiedustelu kytkeytyy konkreettiseen rikosepäilyyn, ja tiedustelulla pyritään luomaan edellytyksiä rikosten estämiseen ja paljastamiseen.

Koska perusteet perustuslain muuttamiselle eroavat merkittävästi siviili- ja sotilastiedustelun ja rikostiedustelun osalta, olemme prosessin aiemmissa vaiheissa esittäneet, että ne tulisi käsitellä erikseen.

Esityksen yksityiskohtaiset vaikutukset riippuvat viime kädessä ehdotetun perustuslain säännöksen nojalla säädettävän tavallisen lainsäädännön sisällöstä ja siinä säädetyistä viranomaisten — tarkoittaa pääasiassa poliisia — toimivaltuuksista. Vihreissä korostamme, että perustuslakia ei tulisi muuttaa tavallisen lain tarpeista käsin, kuten tässä tapauksessa ollaan tekemässä.

Menettelyn osalta kritisoiimme myös sitä, että näin tärkeä asia pyritään viemään läpi kiireellisenä ilman riittävän painavia perusteita. Käynnissä on kuitenkin vaalikauden viimeiset valtiopäivät, joten perustuslain muutokset olisi mahdollista saada verrattain nopeasti säädettyä, vaikka ne jätettäisiin lepäämään vaalien yli.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

20.19 Heikki Vestman kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Salissa väki vähenee, mutta halusin nyt vielä hieman summata yhteen tätä perustuslain muutosesityksestä käytyä keskustelua ja vielä kerrata, millainen parlamentaarinen prosessi tässä on taustalla:

On tärkeää huomata, että tässä perustuslain muutosesityksessä, joka koskee siis perustuslain 10 §:ää, ei ole kyse hallituksen aloitteesta lähteneestä tai hallituspuolueiden keskenään valmistelemasta perustuslain muutoksesta. Perustuslakivaliokunta on kaikkiaan 14 kertaa kuluneen kymmenen vuoden aikana lausunnoissaan edellyttänyt hallituksen arvioivan perustuslain 10 §:n muutostarpeita ottaen huomioon muun muassa vakavan rikollisuuden uudet muodot ja tapahtuneen teknologisen kehityksen. Eli valiokunta on nimenomaisesti edellyttänyt muutostarpeiden arviointia. Toiseksi eduskunta on hyväksynyt viime kaudella sisäisen turvallisuuden selonteon johdosta yksimielisesti lausuman, että hallituksen tulee selvittää ja arvioida lainsäädännön kehittämistarpeet ja niiden pohjalta valmistella tarvittavat lainsäädäntöesitykset järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Tämä muutosesitys pohjaa näihin kannanottoihin.

Lisäksi tätä perustuslain muutosesitystä on valmisteltu siis parlamentaarisen ohjausryhmän ohjauksessa. Ohjausryhmä on kokoontunut toistakymmentä kertaa vuoden aikana. Olemme kuulleet useita oikeusoppineita, laillisuusvalvojat sekä turvallisuusviranomaisia. Olemme kiinnittäneet erityistä huomiota eduskuntaryhmien lausuntoihin tästä perustuslain muutosesityksestä. Ohjausryhmässä hyvässä yhteistyössä SDP:n ja keskustan sekä hallituspuolueiden edustajat hyväksyivät lopulta kannanoton, jonka mukaan perustuslain muutoshanke voi edetä hallituksen esitykseksi eduskunnan käsittelyyn. Nyt olemme siis tässä vaiheessa. Tällaisella laajalla parlamentaarisella tuella valmisteltu hanke on saatettu eduskunnan käsittelyyn.

Puhemies! Tulkitsen tätä käytyä keskustelua siten, että tälle hyvälle parlamentaariselle yhteistyölle on hyvät edellytykset myös tämän esityksen eduskuntakäsittelyssä. SDP:n edustajathan ilmaisivat aiemmin tukensa sinänsä tälle perustuslain muutoshankkeelle. Näin sitä keskustelua siis tulkitsin. Siinä keskustelussa tunnistettiin selkeästi

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

turvallisuusympäristön perustavanlaatuisen muutos ja Venäjän uhka, jotka ovat tämän muutoshankkeen taustalla ja keskeisiä perusteluja.

No, tämä parlamentaarinen ohjausryhmä ei siis ottanut nimenomaisesti kantaa perustuslain muutoksen kiireellisyyteen. Edelleen tulkitsemme tätä keskustelua siten, että jos tässä joitain eri näkemyksiä on esiintynyt, ne ovat koskeneet tätä kiireellisyyttä, siis nyt nimenomaan niiden oppositiopuolueiden — tai SDP:n — taholta, jotka tätä lakihanketta ja sen saattamista eduskuntakäsittelyyn sinänsä tukivat. Sovimme silloin siinä parlamentarisessa ohjeistusryhmässä, että tähän kiireellisyyteen palataan tavanomaisen ja huolellisen perustuslakivaliokunnan käsittelyn jälkeen. Eli en pidä tietenkään toivottavana sitä, että poiketen tästä tämä kiireellisyys torjuttaisiin ennen kuin tämän talon mietintövaliokunta on tehnyt huolellisen työnsä. Tietenkin vakava huoli muodostuu kyllä siitä, jos tällaisen isänmaan turvallisuuden kannalta kriittisen tärkeän lainmuutoksen kiireellinen voimaantulo torjutaan ennen kuin edustajilla laajasti tässä talossa on riittävät tiedot kiireellisyyden perusteista, jotka siis kytkeytyvät tähän turvallisuusympäristön muutokseen.

Aiemmassa keskustelussa tuotiin esille SDP:n toimesta se toive, että tämä perustuslain muutoshanke käsiteltäisiin samoihin aikoihin eduskunnassa kuin ne tavallisella lailla säädettävät toimivaltuudet tiedusteluviranomaisille, joita siis tämä perustuslain kymppipykälän muutos mahdollistaisi. Siis pidän aivan mahdollisena sellaista vaihtoehtoa, että me perustuslakivaliokunnassa aloitamme nyt kevätkaudella työn tämän muutosesityksen parissa, kuulemme laajasti asiantuntijat ja aloitamme käsittelyn mutta saattaisimme tämän valiokunnan mietinnön tänne saliin valmiiksi vasta syyskaudella — siis silloin, kun SDP:n toiveen mukaisesti eduskuntaan olisi saatu nämä siviili- ja sotilastiedustelulakien muutokset ja sitten rikostiedustelutoimivaltuuden mahdollistava lainmuutos. Pidän tätä mahdollisena menettelytapana ja toivonkin, että tästä löydettäisiin se yhteinen tie. Tämä Suomen kannalta niin tärkeä lainmuutos ei nyt ainakaan jäisi tämmöisiin prosessuaalisiin syihin kiinni.

Sitten tässä keskustelussa aiemmin viimeksi edustaja Hopsu nosti esille vaalien läheisyyden. No, nyt on tärkeää huomata, että perustuslakivaliokunnan aiemmasta käytännöstä tai tämän talon valtiopäiväkäytännöstä ei muodostu ehdotonta estettä käsitellä perustuslain muuttamista tässä vaiheessa vaalikautta. Siis päinvastoin vaalikauden 2015—2019 tiedustelulainsäädäntöhanke ja sitä edellyttänyt perustuslain 10 §:n, siis saman pykälän, muutos tehtiin nimenomaan vaalikauden lopussa. Eduskuntahan hyväksyi tuolloin perustuslain muutoksen kiireellisenä vasta lokakuussa 2018 ja tavalliset lait vasta maaliskuussa 2019, ja eduskuntavaalit pidettiin huhtikuussa 2019. Perustuslain muutos hyväksyttiin siis tuolloin aiemmin, alle 200 päivää ennen eduskuntavaaleja, ja valiokunta piti mietinnössään kiireellistä säätämisyjärjestystä tuolloin mahdollisena perustellen sitä nimenomaan turvallisuusympäristöä koskeneilla muutoksilla.

Puhemies! Lopuksi totean sen, että perustuslain muuttaminenhan on viime kädessä perustuslainsäätäjän eli Suomen eduskunnan harkintaan kuuluva asia, siis poliittinen arvio ja päätös. Se vaatii tietenkin huolellista ja vakavaa harkintaa, erilaisten riskien punnintaa. Totean sen, että suuri on vastuu sillä tässä salissa, jonka äänestyspäätöksen vuoksi Venäjän muodostamaa uhkaa suomalaisille ei voitaisi tehokkaasti torjua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

20.26 **Johannes Koskinen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Vestman kuvaili aivan oikein parlamentaarisen työryhmän tekemää työtä, jossa hienosäädettiin näitä perustuslain 10 §:n muutoksen sanamuotoja ja myöskin lisättiin sinne perusteluihin kuvailua siitä, minkälaisia tavallisen lain muutoksia poliisilain- ja tiedustelulainsäädännön puolelle oltaisiin tekemässä. Ne ovat edelleen hyvin summittaisia tietysti tuossa, kun niitä on vain lyhyesti kuvailtu tämän perustuslain muutoksen esityksessä.

On tärkeä huomata, että perustuslakia ei voida viedä niin yksityiskohtaiseksi tällöisen tavallaan yksittäisen perusoikeuden poikkeaman määrittelynkään yhteydessä niin, että siellä voitaisiin hyvin tarkasti, riittävän tarkasti, käyttötilanteita määritellä tai että sen nojalla annettavan valtuuttavan lainsäädännön sisältöä voitaisiin niin eksaktisti kertoa, että olisi riittävän tarkka kuva niitä käyttötilanteita varten myös siitä, missä ne laillisen menettelyn, perusoikeuksien mukaisen menettelyn, rajat kulkevat.

Sen takia tämäntyöppisessä asiassa on hyvä katsoa, mitä siellä tapahtuu sitten niiden mahdollisesti lavennettavien valtuuksien puolella perustuslaissa ja mitä niiden nojalla sitten säädetään tavallisissa laeissa. Nyt meillä tiedossa olevien faktojen mukaan hallituksen esitys poliisin rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi tulisi kahdessa vaiheessa. Ensimmäinen vaihe ei vaatisi perustuslain muuttamista, ja se oli tarkoitus antaa keväällä, ja nyt se ilmeisesti on tulossa ennen kesää tai juhannuksen alla. Toinen vaihe poliisin rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi on valmistelussa ja ilmeisesti lähdössä lausuntokierrokselle — taisi ministeri siitä mainita — mutta sen esityksen antaminen menee varmaankin syksyyn. Sitten on vielä Rajavartiolaitoksen rikostiedustelua koskevan lainsäädännön muutokset, joissa voi olla elementtejä, jotka kaipaavat tätä perustuslain 10 §:n muuttamista. Siinäkin esitysluonnos on vasta tekeillä, ja aikatauluaikeiden mukaan se olisi viikolla 33 syksyllä annettavissa. Sitten ovat vielä nämä sotilastiedustelumuutosesitykset, joista minulla ei ole tietoa, milloin ne olisivat esittelykunnossa.

Kun halutaan varmuutta siitä, minkälaisia tosiasiallisia valtuuksia tässä perustuslain nojalla annettavassa lainsäädännössä halutaan, niin on syytä saada nuo esitykset eduskunnan tietoon ja tavallaan samanaikaisesti käsitellä tätä perustuslain muutosta ja näitä yksityiskohtaisempia tiedustelua koskevia lakeja perustuslakivaliokunnassa ja hallintovaliokunnassa ja puolustusvaliokunnassa. Silloin ei tapahdu semmoista vyöryttämistä ja voidaan saada kuva tästä niin, että tiedetään, minkälaisena tulkitaan tätä perustuslain uutta säännöstä, kun sen nojalla näitä lavennettuja toimivaltuuksia annetaan — niin kuin tässä keskustelussa on korostettu — välttämättömiin, vakavaa rikollisuutta koskeviin tarkoituksiin.

Sisällöstä perustuslain muutoksen osalta on päästy hyvin laajaan yksimielisyyteen. Tässähän ei ollut tarkoitukseen, että siellä olisi viimeistä sanaa myöten haettu yhteistä sopua, vaan haettiin malli, jonkalainen esitys voidaan tuoda eduskunnan käsittelyyn, ja täällä sitten otetaan tarkemmin kantaa sen sisältöön valiokunnassa, perustuslakivaliokunnassa tässä tapauksessa, mutta tietysti myöskin lausuntovaliokunnat antavat sitten oman panoksensa tuon säätämisen tarkkuuteen.

Normaali perustuslain säätämisyjärjestyshän on tietysti vallitseva, niin että siinä on vaalit välissä ja vaalien jälkeen kahden kolmasosan enemmistö tarvitaan. Ei voi tietysti miksiäkään pääsäännöksi ottaa sitä, mikä tapahtui silloin vuonna 2018 tiedustelulakien osalta, että pitäisi ehdoin tahdoin pyrkiä kiireellisyyteen, viiden kuudesosan enemmistöön, jos sillä ei ole merkittävää aikasäästöä saavutettavissa. Mutta tämän arviointi, mennäänkö

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

tavallisessa perustuslain säätämisyjärjestyksessä vai sitten kiireellisessä, tapahtuisi varmaan sitten, kun tämä materiaalin sisältö on tarkemmin käsitelty ja on myöskin kuultu viranomaisten arvioita siitä, onko sellaisia erityisiä pakottavia syitä, minkä takia pitäisi tätä poikkeavaa, nopeutettua säätämisyjärjestystä käyttää.

Lopputuloksessa, eli milloinkin nämä lainsäädännön muutokset poliisin toimivaltuuksien ja sotilastiedustelun toimivaltuuksien ja suojelupoliisin toimivaltuuksien osalta saadaan käyttöön, kovin suurta eroa ei ole sillä, saadaanko ne vaalien jälkeen esimerkiksi touko—kesäkuussa 2027 vai olisiko se — jos tätä ikään kuin nopeinta aikataulua kuvitellaan eli saadaan hallituksen esitykset äsken selostamani aikataulun mukaisesti — vuodenvaihteen tienoilla. Elikkä kysymys on noin muutaman kuukauden tai puolen vuoden aikaerosta siinä voimaansaattamisessa.

Mutta tätä siis ehditään käsitellä tässä eduskuntakäsittelyn aikana. Tärkeää on, että tämä lainvalmistelun tässä vaiheessa sinänsä hyvä laatu jatkuu myöskin tässä eduskuntakäsittelyssä, että haetaan mahdollisimman tarkkaa sääntelyä ja myöskin laajaa poliittista yhteisymmärrystä siitä, minkälaiset poikkeukselliset toimivaltuudet ovat tarpeen loukkaamatta näitten tärkeiden perusoikeuksien, kotirauhan suojan, henkilötietojen suojan tai luottamuksellisen viestin suojan, ydintä tai niiden uskottavuutta Suomen kansalaisten silmissä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

20.33 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustaja Koskista rakentavasta puheenvuorosta. Siinä kävi ilmi tämän meidän parlamentaarisen työn luonne tähän asti ja myös se huolellinen työ, jossa on pyritty varmistumaan siitä, että näitä suomalaisille todella tärkeitä oikeuksia, kotirauhan suojaa ja luottamuksellisen viestin salaisuutta, edelleen perustuslaissa suojataan ja niiden rajoittaminen mahdollistetaan vain vakavan rikollisuuden uhkan tai kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavan toiminnan perusteella.

Pidän arvokkaana edustaja Koskisen näkemystä siitä, että tähän kiireellisyyteen otetaan kantaa perustuslakivaliokunnan kuulemisten ja arvion jälkeen. Toivottavasti sitten syksyllä meillä on täällä eduskunnan käsittelyssä tosiaan myös ne tavallisen lain toimivaltuudet, ja niitäkin voidaan sitten täällä valiokunnissa ottaa huomioon. Perustuslakivaliokunta tulee siis kuulemaan myös turvallisuusviranomaisia tästä sääntelytarpeesta ja nimenomaan tästä turvallisuusympäristön muutoksesta ja ottaa sitten tämänkin tiedon huomioon tehdessään tätä kiireellisyysarviointia. Työmme siis alkaa tämän lähetekeskustelun päättyttyä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan ja puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

9. Valtioneuvoston selonteko: keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma

Valtioneuvoston selonteko VNS 9/2025 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 5/2026 vp

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt päätetään ympäristövaliokunnan mietinnön YmVM 5/2026 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtajan, edustaja Pitkon esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään yksi ryhmäpuheenvuorokierros, jossa puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Tämän jälkeen ympäristö- ja ilmastoministeri Multalalle varataan mahdollisuus käyttää viiden minuutin puheenvuoro. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Palautekeskusteluun varataan ensi vaiheessa enintään kaksi tuntia. — Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Pitko, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.41 **Jenni Pitko vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen ympäristövaliokunnan mietinnön:

Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman eli KAISUn tavoitteena on määritellä keinot, joilla vähennetään taakanjakosektorin päästöjä. Keinot tähtäävät siihen, että EU-lainsäädännössä ja kansallisessa ilmastolaissa asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa.

Keskeinen uusi kokonaisuus taakanjakosektorilla on vuoteen 2027 mennessä vaiheittain käynnistyvä fossiilisen polttoaineen jakelua koskeva päästökauppa, ETS 2, jossa polttoaineen jakelija on velvollinen hankkimaan päästöjään vastaavan määrän päästöoikeuksia. Tämän ETS kakkosen soveltamisalan arvioidaan kattavan 53 prosenttia Suomen taakanjakosektorin kokonaispäästöistä.

KAISU on ilmastolain mukainen suunnitelma, johon sisältyy jo päätettyjä toimia ja lisätoimia tavoitteiden saavuttamiseksi. Osa KAISUun sisältyvistä toimista edellyttää jatkovalmistelua ja erillisiä päätöksiä. Valiokunnan saamissa lausunnoissa on kiinnitetty huomiota siihen, että osa toimista on vielä epävarmoja, sillä niille ei ole varattu rahoitusta. Toimiin on kaivattu myös ylimääräisiä päästövähennyksiä tavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi.

Valiokunta on lausunut suunnittelujärjestelmän kehittämisestä seuraavaa: ”Valiokunta pitää tärkeänä hankkeena vireillä olevaa ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmän arviointia. Valiokunnan saamissa lausunnoissa kiinnitetään toistuvasti huomiota siihen, että suunnittelujärjestelmä voisi olla tehokkaampi ja hallituksen politiikan kannalta vaikuttavampi, jos KAISUn antaminen ajoitetaan siten, että hallitus ehtii toteuttaa suunnitelmaan sisältyvät politiikkatoimet. Lausunnoissa onkin ehdotettu, että suunnitelma annettaisiin 12 kuukauden kuluessa vaaleista. Lisäksi lausunnoissa on tuotu esiin, että suunnitelmien sisältö olisi hyvä kytkeä hallitusohjelman kehysääntöön ja julkisen talouden suunnitelmaan.”

Taakanjakosektorin tilanteesta yleisesti: Taakanjakosektorin merkittävimmät päästölähteet ovat liikenne, maatalous, työkoneet ja rakennusten erillislämmitys. Päästöt ovat vähentyneet erityisesti liikenteessä ja rakennusten lämmityksessä. Myös jätteiden

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

käsittelyn ja F-kaasujen aiheuttamat päästöt ovat nykyisin selvästi pienemmät kuin vuonna 2005. Maatalouden taakanjakosektorille laskettavat päästöt, pois lukien energiankäytön päästöt, ovat pysyneet suhteellisen tasaisina viime vuosina. Vuoden 2030 velvoitteeseen on nykytoimien pohjalta kurottavaa 1,7 hiilidioksidiekvivalenttimegatonnin verran.

EU-lainsäädännössä taakanjakosektorille on määritelty joustokeinoja, joita jäsenmaat voivat hyödyntää tavoitteiden saavuttamiseksi. Suomessa vuosina 21—24 taakanjakosektorille on kertynyt päästokiintiöiden alittumisen takia ylijäämää, mutta pikaennakkotiedon mukaan Suomi ylitti vuoden 24 kiintiön 0,1 hiilidioksidiekvivalenttimegatonnin verran. Jäsenmaat voivat myös hankkia päästöyksiköitä muilta jäsenmailta päästövähennysvelvoitteen kattamiseksi. Myös maankäyttösektorin mahdollisia ylijäämäyksiköitä voitaisiin tietyin ehdoin hyödyntää taakanjakosektorin velvoitteiden täyttämiseen. Suomen kohdalla on kuitenkin maankäyttösektorin nettonielun kehityksen takia olemassa riski, että maankäyttösektorin vaje kaudelta 21—25 siirtyy katettavaksi taakanjakosektorille.

Taakanjakosektorin päästövähennysvelvoitteiden tulevaisuus on kaiken kaikkiaan epävarma. Vuosien 26—30 kiintiöt vahvistetaan vasta myöhemmin, sillä ne perustuvat vuosien 21—23 toteutuneisiin päästöihin. EU-velvoitteen saavuttaminen nojaa varsin vahvasti joustojen käyttämiseen tai päästöyksiköiden hankkimiseen muilta mailta. Päästöyksiköiden saatavuuteen ja hintatasoon liittyy huomattavia epävarmuuksia. Tavoitteen haastavuutta korostaa lisäksi maankäyttösektorin muuttuminen päästölähteeksi, kuten tämän mietinnön kirjoittamisen aikaan oli. Tämä lisää sekä tarvetta uusille nieluja kasvattaville toimille maankäyttösektorilla että päästövähennystoimien tarvetta taakanjakosektorilla.

Liikenteestä: Liikenne on taakanjakosektorin suurin yksittäinen päästölähde. KAISUn mukaan liikenne ei ole saavuttamassa sille asetettua päästövähennystavoitetta. Fossiilittoman liikenteen tiekartassa asetettiin liikennesektorille tavoite puolittaa päästöt vuoden 2005 tasolta vuonna 2030. Keskeisiä perusskenaarioon sisältyviä toimenpiteitä ovat EU:n ajoneuvojen hiilidioksidipäästönormien kiristyksen. Niiden mukaan uusien henkilö- ja pakettiautojen päästöjä on vähennettävä asteittain siten, että päädytään vuoden 2035 jälkeen valmistettavien autojen nollapäästövaatimukseen. Uusina toimina KAISUssa otetaan käyttöön muun muassa raskaan liikenteen hankintatuki, romutuspalkkio sekä latausinfraan rakentamisen tuki.

Maataloudesta: KAISUn mukaan maatalouden päästövähennystoimia kohdistetaan erityisesti turvemaiden kosteikkotoimiin, tilusjärjestelyjen nopeuttamiseen ja lannankäsittelyn päästöjen pienentämiseen muun muassa biokaasun tuotantoa ja käyttöä sekä ravinteiden kierrätystä edistämällä. Valiokunta pitää erityisen tarkoituksenmukaisina toimia, joilla metsäpinta-alaa kasvatetaan metsittämällä heikkotuottoisia tai ruuantuotannon ja huoltovarmuuden näkökulmasta merkityksettömiä maatalousmaita. Valiokunta korostaa biokaasun merkitystä mahdollisuutena sekä vahvistaa ilmastotoimia että samalla vahvistaa Suomen energia- ja ravinnehuoltovarmuutta. Lisäksi valiokunta nostaa esille, että saamissaan lausunnoissa on todettu, etteivät elintarvikeomavaraisuus, huoltovarmuus ja globaali ruokaturva ole ristiriidassa ilmastotoimien kanssa, ja erityisesti uudet ruuantuotantoteknologiat, kuten solumaatalous, tuovat mahdollisuuksia niin liiketoimintaan kuin päästöjen vähentämiseen. Päästövähennysten lisäksi uudet ruuantuotantoteknologiat mahdollistavat merkittävää talouskasvua Suomelle ja lisäävät strategista autonomiaa.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Rakennusten erillislämmityksestä ja rakentamisen päästöistä: Asuinkiinteistöjen öljystä ja maakaasusta luopumista edistetään avustuksilla. Öljylämmityksestä luopumisen avustus on onnistunut aktivoimaan lämmitysjärjestelmän vaihtamisia huomattavasti. Lisäksi päästöihin vaikutetaan asuinrakennusten energia-avustuksilla, joita on myönnetty energiatehokkuutta merkittävästi määräystasoa parempaan tasoon parantaviin hankkeisiin. KAISUn mukaan rakennusten erillislämmityksen osalta päästöjä vähennetään edelleen öljylämmityksestä luopumisen tukemisella sekä nostamalla kevyen polttoöljyn bio-osuuden jakeluvelvoitetta.

Myös rakennusmateriaalien valinnalla on vaikutusta ilmastopäästöjen vähentämisen kannalta. Tavoitteena on käyttää tulevaisuudessa yhä enemmän uusiutuvia ja kierrätettyjä vähähiilisiä rakennusmateriaaleja päästö- ja energiantenssiivisten rakennusmateriaalien sijaan. Valiokunnan saamista lausunnoissa on ehdotettu, että rakentamisen tuotesidonnaisten päästöjen vähentämisen ohjauskeinot, kuten ilmastaselvitys ja hiilijalanjäljen raja-arvot, otetaan jatkossa mukaan KAISUun.

Valiokunta toteaa myös, että KAISUn ja muiden ilmastosuunnitelmien valmistelussa ja toimeenpanossa on hyvä ottaa huomioon Suomen tavoite tulla biotalouden kärkimaaksi. Biotalouskeskeisen roolin puhtaan siirtymän toteutuksessa on osaltaan takaamassa sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaista ja taloudellisesti kestävää muutosta.

Ympäristövaliokunta ehdottaa päätösehdotuksenaan, että hyväksytään seuraava kannanotto, joka kuuluu näin: ”Eduskunta edellyttää, että ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmää kehitetään sellaiseksi tiiviiksi ja selkeäksi kokonaisuudeksi, joka mahdollistaa tavoitteiden ja toimenpiteiden tehokkaan seurannan ja jonka toteutus voi alkaa kokonaisuuden hyväksyneen hallituksen toimikauden alkupuolella.”

Mietintöön sisältyy kaksi vastalauseita. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Fagerström, olkaa hyvä.

15.50 Noora Fagerström kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään palautekeskustelussa oleva keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma keskittyy erityisesti taakanjakosektorin ilmastotyöhön. Tähän kokonaisuuteen kuuluvat liikenteen, maatalouden ja rakennusten erillislämmityksen päästöt. Näillä sektoreilla tehtävät ratkaisut ovat keskeisiä Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamisessa tulevina vuosina.

Kokoomus seisoo edelleen vahvasti ilmastolain mukaisen vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitteen takana. Suomi on jo saavuttanut merkittäviä tuloksia ilmastotyössä useilla eri sektoreilla. Erityisen vahvaa kehitys on ollut päästökaupparektorilla, eli energiantuotannossa ja suurteollisuudessa, missä päästöt ovat vähentyneet nopeasti. Tämä osoittaa selvästi, että markkinaehtoiset ratkaisut, kuten EU:n päästökauppa, voivat tarjota tehokkaita ja kustannustehokkaita keinoja päästöjen vähentämiseen.

Arvoisa puhemies! Energiapolitiikka ja ilmastopolitiikka kulkevat käsi kädessä, ja, arvoisa puhemies, voidaan sanoa, että Suomi on onnistunut energiapolitiikassaan hyvin. Vuonna 2025 Suomessa tuotetusta sähköstä jo noin 95 prosenttia oli fossiilivapaata, samalla kun sähkön hinta oli Euroopan edullisimpia. Tämä on seurausta pitkäjänteisestä energiapolitiikasta ja ennen kaikkea ydinvoiman vahvasta asemasta suomalaisessa energiantuotannossa.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

On myönteistä, että ydinvoiman merkitys tunnustetaan nykyisin laajasti yli puoluerajojen. Ydinvoima tarjoaa vakaata perustuotantoa, joka mahdollistaa myös uusiutuvan energian tehokkaan hyödyntämisen. Kokoomus haluaa lisätä ydinvoimaa Suomessa, minkä vuoksi ydinenergialakia uudistetaan erityisesti pienydinvoiman rakentamisen helpottamiseksi. Me kokoomuslaiset katsomme myös, että ydinvoiman rinnalle tarvitaan lisää tuuli- ja aurinkovoimaa.

Toimitusvarma, puhdas ja edullinen sähköntuotanto luo samalla edellytyksiä uusille teknologioille ja teollisuudenaloille, kuten hiilidioksidin talteenotolle, vetytaloudelle ja hiilivapaalle terästuotannolle sekä datataloudelle. Näillä ratkaisuilla voi olla merkittävä rooli sekä päästövähennyksissä että uusien investointien ja työpaikkojen syntymisessä Suomeen. Energiapoliittisessa keskustelussa on tärkeää muistaa, että vaikka esimerkiksi datakeskukset kuluttavat paljon sähköä, ne myös luovat edellytyksiä uudelle, puhtaalle sähköntuotannolle.

Arvoisa puhemies! Suomi etenee myös taakanjakosektorilla kohti asetettuja päästövähennystavoitteita. Nykykehityksen perusteella tavoitteiden saavuttaminen näyttää mahdolliselta, kun esimerkiksi liikenteen sähköistyminen tulee vähentämään päästöjä merkittävästi tulevina vuosina. Se toimii samalla hyvänä esimerkkinä siitä, kuinka teknologinen kehitys vähentää päästöjä ja samalla pienentää energiakustannuksia.

Hallitus ei myöskään ole ollut passiivinen ilmastopolitiikassa, vaikka oppositio näin väittää. Taakanjakosektorilla on tehty uusia päästövähennyksiä tukevia päätöksiä: ajoneuvokantaa uudistetaan romutuspalkkioiden avulla, biokaasun tuotantoa ja ravinteiden kierrätystä tuetaan sekä metsitystukea laajennetaan. Lisäksi teollisuus- ja energiapolitiikassa panostetaan voimakkaasti puhtaan siirtymän ratkaisuihin. Esimerkiksi hiilidioksidin talteenottoon suunnataan lähes 100 miljoonan euron investointituet, ja puhtaan siirtymän investointien verohyvityksillä vahvistetaan puhtaan energian kysyntää ja tarjontaa.

Arvoisa puhemies! Suurimmat ilmastopolitiikan haasteet Suomessa, kuten itse asiassa monissa muissakin EU-maissa, liittyvät kuitenkin maankäyttösektoriin ja erityisesti metsien hiilinielujen kehitykseen. Aiemmat hiilineutraalisuus- ja hiilinielutavoitteet perustuivat sen ajan laskentamalleihin ja mittaukseen, mutta tilanne ja käytettävissä oleva tieto ovat sittemmin muuttuneet.

Tämän vuoksi hallitus on rahoittanut Helsingin yliopiston, Ilmatieteen laitoksen ja Luonnonvarakeskuksen yhteistä tutkimushanketta, jonka tavoitteena on parantaa hiilinielujen tilannekuvaa ja vahvistaa päätöksenteon tietopohjaa. Päätöksenteossa tarvitaan ajantasaisen tiedon lisäksi realismia ja tavoitteita, jotka ovat aidosti saavutettavissa.

Samalla on tärkeää muistaa, että suomalaisen bio- ja metsätalouden kilpailukyky sekä työllisyysvaikutukset perustuvat puuraaka-aineen riittävään saatavuuteen. Kokoomus ei pidä hakkuiden rajoittamista taloudellisesti kestäväksi eikä oikeudenmukaisena ratkaisuna Suomen ilmastopolitiikan haasteisiin.

Arvoisa puhemies! Suomen päästökehitys etenee kokonaisuutena oikeaan suuntaan kohti ilmastotavoitteita, vaikka lisätoimia edelleen tarvitaan. Hiilinieluihin liittyy edelleen epävarmuuksia, mutta niitä ei ratkaista arvailulla, vaan paremmalla ja luotettavammalla tiedolla. Kun päätöksenteon perustana on vahva tietopohja, voidaan tehdä oikeasuhtaisia ja järkeviä poliittisia ratkaisuja. Realistinen mutta samalla kunnianhimoinen ilmastopolitiikka palvelee sekä ympäristöä että Suomen talouden tulevaisuutta. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

15.55 **Petri Huru ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaisten näkökulmasta ilmastopolitiikan tulee olla taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä. Suomen kilpailukyvyyn, kotitalouksien ostovoiman ja teollisuuden toimintaedellytysten turvaaminen on välttämätöntä, jotta ilmastotavoitteita voidaan edistää ilman kohtuuttomia kustannuksia. Tämän vuoksi hallitus on keventänyt polttoaineverotusta, laskenut jakeluelvoitetta ja on ottamassa käyttöön ammattidieselin vuodesta 2028 alkaen. Nämä päätökset vahvistavat yritysten kilpailukykyä ja kuluttajien ostovoimaa. Lyhyen aikavälin tulonmenetykset voidaan kattaa karsimalla vähemmän vaikuttavia menoja ja kohdentamalla julkisia varoja tehokkaammin.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten eduskuntaryhmä näkee, että puurakentamisen edistäminen on yksi Suomen ilmastopolitiikan vahvimista mahdollisuuksista. Se luo työpaikkoja, vahvistaa vientiä ja toimii pitkäaikaisena hiilivarastona. Puurakentaminen tukee hallituksen energia- ja ilmastostrategiaa sekä keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman tavoitteita tavalla, joka yhdistää ilmastohyödyt ja talouskasvun.

Arvoisa puhemies! Ilmastopolitiikan kokonaisuutta arvioitaessa on tärkeää, että tavoitteet ja keinot perustuvat tutkittuun tietoon. Maankäyttösektorin osalta tämä korostuu erityisesti. LULUCF-sektorin hiilinielujen vaihtelu ei ole yksiselitteinen luonnontieteellinen ilmiö vaan pitkälti laskentaan, inventaarioihin ja mallinnukseen perustuva tulos. Kuten tutkimuksissa on todettu, hiilitaseet ovat herkkiä sään vaihtelulle, maaperäoletuksille ja metsien ikärakenteelle. Tämä lisää epävarmuutta tilanteessa, jossa laskennallisten tulosten perusteella tehdään merkittäviä taloudellisia päätöksiä.

Suomi on hyväksynyt vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitteen, mutta sen realismi riippuu siitä, että käytössä on toimivia joustoja ja tieteellisesti perusteltuja menetelmiä. EU:n LULUCF-tavoitteet ovat pitkälti mallipohjaisia. Ne on asetettu aikaisempien tietojen perusteella, ja niiden käytännön toteutettavuus on epävarmaa. Useat jäsenmaat ovat samassa tilanteessa, eikä ylimääräisiä nieluyksiköitä ole markkinoilla. Siksi on tärkeää, että Suomi jatkaa EU-tasolla työtä joustojen ja sektorin erityispiirteiden huomioimiseksi.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset haluavat pitää huolta siitä, että maatalous on olennainen osa Suomen huoltovarmuutta ja aluetaloutta. Siksi on tärkeää, että ilmastotavoitteet perustuvat ajantasaiseen tutkimukseen. Ilmatieteen laitoksen uusissa tutkimuksissa on todettu, että esimerkiksi peltojen hiilitase on aiemmin arvioitua parempi. Pitkäaikaisissa mittauksissa esimerkiksi nurmipellot kivennäismailla voivat toimia jopa hiilinieluinä ja hiilitase vaihtelee ennen kaikkea sääolojen ja viljelytoiminnan mukaan. Tutkimuksessa havaittiin, että parhaana vuonna pelto oli 0,6 tonnin hiilinielu hehtaaria kohti ja huonoimpana vuotena 1,3 tonnin päästölähde mutta koko viiden vuoden jaksolla nettovaikutus oli hiilinielu. Lisäksi uudempi tutkimus osoittaa, että aluskasvit voivat lisätä hiilensidontaa merkittävästi ja vähentää päästöjä sadonkorjuun jälkeen jopa kahdella kolmasosalla. Tämä korostaa sitä, että maatalouden ilmastovaikutuksia voidaan pienentää viljelykäytäntöjä kehittämällä ilman tuotannon heikentämistä.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten mielestä Suomen energia- ja ilmastopolitiikan kulmakivinä tulee olla omavaraisuus, huoltovarmuus ja kohtuuhintaisuus. Kotimainen energiapuu ja metsäteollisuus ovat keskeisiä sekä energijärjestelmän että talouden kannalta. Metsäpolitiikan tulee säilyä kansallisessa päätösvallassa, ja päätösten tulee perustua tutkimukseen, joka huomioi metsien kasvun, ikärakenteen ja hiilensidontan

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

dynamiikan. On myös tärkeää, että mahdolliset toimet eivät johda tuotannon siirtymiseen maihin, joissa päästöt ovat korkeammat — tämä ei vähennä globaaleja päästöjä vaan siirtää niitä.

Arvoisa puhemies, lopuksi: Suomen on jatkettava ilmastotavoitteiden edistämistä tavalla, joka perustuu tieteelliseen tietoon, vahvistaa talouskasvua ja turvaa huoltovarmuuden. Näin varmistamme, että ilmastopolitiikka on vaikuttavaa, oikeudenmukaista ja kansallisesti kestävä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

16.00 **Johan Kvarnström sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Käsittelemme tätä ilmastosuunnitelmaa aikana, jolloin olemme siirtymässä kohti useiden asteiden globaalia lämpenemistä, jolloin tutkijat varoittavat Pohjois-Atlantin merivirtojen heikkenemisen riskistä ja jolloin riippuvuutemme fossiilisista polttoaineista on ilmeisen ongelmallista sekä ekologisista että taloudellisista syistä.

Osa pitää ilmastotoimia turhina kustannuksina, mutta kyse on välttämättömästä siirtymästä, joka on toteutettava oikeudenmukaisesti. Riittämätön toiminta tulee todellisuudessa kaikkein kalleimmaksi. Suomi hyötyy siitä, että se toimii edelläkävijänä, ei bensapopulismista. Suomen on edettävä johdonmukaisesti kohti ilmastolain mukaista hiilineutraaliustavoitetta. Tässä työssä keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma on aivan keskeinen väline. Siksi on vakavaa, että nyt käsittelyssä oleva selonteko on valitettavasti riittämätön eikä ympäristövaliokunta kyennyt mietinnössään päättämään tarpeeksi jämäkästä kannanotosta. Siksi SDP on jättänyt mietintöön vastalauseen, ja viestimme on selvä: ilmastolain mukaisen keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman tulee olla ilmastolain mukainen ja vastata ilmastolain tavoitteita. Nyt näin ei ole, ja katsomme, että selonteko on tältä osin riittämätön ja vierittää vastuun ilmastotoimien kiihdyttämisestä seuraavalle hallitukselle.

Arvoisa puhemies! Ilmastopolitiikan johtajuus on tällä kaudella ollut kaikkea muuta kuin selkeää, kun yksi suuri hallituspuolue kuvaa jatkuvasti ilmastotavoitteita liioitelluiksi. Tämä heikentää uskottavuutta. Tämän suunnitelman suurin ongelma on johdonmukaisuuden puute. Samalla kun hallitus puhuu ilmastotavoitteista, se on tehnyt päätöksiä, jotka lisäävät päästöjä erityisesti liikenteessä. Käynnissä oleva energiakriisi osoittaa, että meidän pitäisi sen sijaan nopeuttaa liikenteen siirtymää, mukaan lukien tieliikenteen sähköistäminen. Tästä syystä fossiilittoman liikenteen tiekartan hylkääminen oli virhe. Liikenne muodostaa edelleen suurimman osan taakanjakosektorin päästöistä. Siksi siellä tarvitaan vaikuttavia, mitattavia, oikeudenmukaisia ja nopeasti toimeenpantavia ratkaisuja. Joukkoliikennettä on vahvistettava. Kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä on parannettava. Lataus- ja jakeluinfraan on panostettava. MAL-sopimuksia on käytettävä tehokkaasti yhdyskuntarakenteen ohjaamiseen.

Tässä asiassa ei ole kyse vain ilmastosta. Kyse on myös taloudesta. Liikenne- ja viestintävaliokunta on korostanut, että päästövähennykset tulevat sitä kalliimmiksi, mitä myöhemmäksi ne lykätään.

Arvoisa puhemies! Myös maatalouden kohdalla tarvitaan ilmastotoimia. Ne lisäävät, eivät vähennä, sektorin kestävyyttä, kun ne suunnitellaan oikein. SDP:n mielestä maatalouden ilmastotoimet on sovitettava yhteen huoltovarmuuden, ruoantuotannon ja kannattavuuden kanssa. Ne eivät ole toistensa vastakohtia. Päinvastoin, kestävä maatalous

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

vahvistaa myös huoltovarmuutta. Turvemailla voitaisiin tutkimusten mukaan tehdä kustannustehokkaita päästövähennyksiä. Myös kasviproteiinien, uuden ruokatuotannon ja maatalouden fossiiliriippuvuuden vähentämisen mahdollisuuksia pitäisi edistää paljon nykyistä määrätietoisemmin.

Ärade talman! Vi socialdemokrater betonar att en lyckad klimatpolitik förutsätter ett folkligt stöd, ett stöd som finns trots att klimatfrågan ofta spelar en undanskymd roll i dagspolitiken. Omställningen kräver trygghet för arbetstagare och socialt rättvisa lösningar med stöd till låginkomsttagare.

För den här omställningen behövs en klimatplan där kostnaderna för centrala åtgärder och deras utsläppsminskningar bedöms på ett jämförbart sätt. Väl avvägda klimatåtgärder är inte dyra, utan stärker de offentliga finanserna över tid. Att inte agera är det som verkligen blir dyrt.

Arvoisa puhemies! Ilmastolain mukaisen suunnittelujärjestelmän pitää olla nykyistä tiiviimpi, selkeämpi ja paremmin sidottu vaalikauden alkuun sekä julkisen talouden suunnitteluun. SDP on esittänyt, että ilmastosuunnitelmat olisi annettava vaalikauden alkupuolella, jotta ne voidaan aidosti kytkeä hallitusohjelmaan, kehysratkaisuihin ja julkisen talouden suunnitelmaan. Siksi sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä katsoo, että tämä selonteko ei täytä tehtäväänsä. Kun on selvää, että keinot eivät riitä, hallituksen olisi tullut tuoda eduskuntaan suunnitelma, joka aidosti vastaa voimassa olevan ilmastolain tavoitteisiin.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee ilmastopolitiikkaa, joka on uskottavaa. Suomi tarvitsee ilmastopolitiikkaa, joka täyttää lain. Suomi tarvitsee ilmastopolitiikkaa, joka tukee investointeja, työtä ja oikeudenmukaista siirtymää. Ja Suomi tarvitsee hallituksen, joka ei heikennä omia tavoitteitaan omilla päätöksillään. Näistä syistä teen vastalauseen 1 mukaiset kannanottoehdotukset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen.

16.05 **Hanna Kosonen kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ilmastonmuutos oli vielä hetki sitten meille Pohjolan asukeille ehkä jonkinlainen kaukainen skenaario, mutta ei ole enää. Yksi huolestuttavimmista tieteellisistä havainnoista liittyy Atlantin meridionaaliseen kiertoliikkeeseen AMOCIin, josta Golfvirta on yksi olennainen osa. AMOC on jo heikentynyt, ja osittainkin heikentyminen lisää sään ääri-ilmiöitä ja arvaamattomia talvia. Pohjois-Euroopan ilmasto voi kylmentyä jo muutaman kymmenen vuoden kuluttua dramaattisesti.

Yleensäkin erilaiset ilmastonmuutoksen vauhtia ennakoivat skenaariot ovat menneet uusiksi viime vuosina. Katastrofi etenee nopeammin kuin olemme aikaisemmin ajatelleet. Jos jokin on varmaa, niin ilmastonmuutoksen vauhdin ja ilmiöiden epävarmuus, mutta luonnonjärjestelmät eivät odota päätöksenteon aikatauluja. Tämän takia myös keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman mietinnössä ympäristövaliokunta totesi, että kasvava epävarmuus tekee pitkäjänteisestä ja johdonmukaisesta ilmastosuunnittelusta välttämätöntä.

Arvoisa puhemies! KAISU on osa ilmastolain kokonaisuutta, ja sen tehtävänä on linjata, miten Suomi vähentää päästöjään päästökaupan ulkopuolisilla sektoreilla, liikenteessä,

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

maataloudessa, rakennusten erillislämmityksessä, työkoneissa sekä jätehuollossa. Suomen tavoite on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä, ja on hienoa, että hallitus ei tavoitetta lähtenyt muuttamaan. Se on kunnianhimoinen tavoite, mutta ei saavuttamaton. Uusin KAISU osoittaa, että päästövähennykset ovat edenneet, mutta se tunnistaa myös nopeiden lisätoimien tarpeen.

Ympäristövaliokunnassa oli yksimielisyyttä siitä, että Suomessa pitäisi siirtyä ilmastopolitiikassa yhden selkeän strategia-asiakirjan malliin nykyisen useamman asiakirjan sijaan. Toiseksi pitäisi olla hallituksille velvoittavaa antaa asiakirja kauden alussa, eikä kuten pääsi nyt tapahtumaan, että esimerkiksi nämä asiakirjat tulevat vasta hallituskauden lopulla. Suunnitelmien arvo mitataan lopulta niiden toimeenpanossa. Kyse ei ole yhdestä keinosta tai yksittäisestä luvusta vaan siitä, että päästövähennykset etenevät suunnitellusti, kustannustehokkaasti ja ennakoitavasti eri sektoreilla. Tämä on ratkaisevaa, jos Suomi aikoo saavuttaa tuon 2035-tavoitteen ja samalla säilyttää myös ilmastopolitiikan hyväksyttävyyden.

Arvoisa puhemies! KAISUn selkeä viesti on, että liikenteen päästövähennykset eivät nykytoimilla riitä. Liikenne on taakanjakosektorin suurin päästölähde, ja ilman lisätoimia Suomi on vaarassa jäädä jälkeen EU:n 2030-velvoitteista. Tieliikenteen sähköistyminen etenee Suomessa liian hitaasti. Sähköautojen määrän kasvu ei tavoitteisiin nähden riitä. Hallitus on tehnyt toki myös kaikkensa, että suomalaiset eivät enää pyöräilisi, vaikka liikunnallisen elämäntavan piti olla hallitusohjelman mukaan kaikkien juttu. Biopolttoaineinvestoinnit eivät etene, ja jakeluvaihtoehdon poliittinen epävarmuus hidastaa päästöjen vähentämistä.

Biokaasu erityisesti on uusiutuva kotimainen polttoaine, ja se mahdollistaa huoltovarmuuden lisäksi myös maatalouden ravinteiden kierrätyksen sekä lannoituksen päästöjen vähentämisen. Ongelmana maatalouden päästöjen vähentämisessä on se, ettei päästöjen vähentämisestä ja erillistoimista aina palkita eikä toimia edes huomioida laskennoissa, joten teot riippuvat usein maataloustuottajien omasta innostuneisuudesta ja mahdollisuudesta toteuttaa ilmastotoimia. Ilahduttavaa on, että Ilmatieteen laitoksen uusien tutkimusten mukaan suomalaiset pelot sitovat hiiltä huomattavasti enemmän kuin nykyisin käytössä olevat laskentamenetelmät osoittavat. Menetelmät on tietenkin saatava nopeasti käyttöön, jotta maankäyttösektorin päästölaskelmat saadaan tutkitun tiedon tasalle. Tämä kaikki vaikuttaa myös tänne KAISUn puolelle biokaasun hyödyntämiseen ja tietenkin koko maatalouden hiilijalanjälkilaskentaan.

Vielä on tekemistä myös rakennusten erillislämmityksessä, öljylämmityksestä muihin menetelmiin siirtymisessä sekä puurakentamisen lisäämisessä. Suomen voisi kuvitella olevan puurakentamisen mallimaa, mutta meillä on pitkä takamatka kirittävänä moneen verrokkiin verrattuna. Lainsäädäntöä on edelleen muutettava mahdollistavaksi. On aika saada kannustimet kattavasti kuntoon kaikilla päästösektoreilla. Eipäs—juupas-keskustelun sijaan pitää saada aikaan tekoja.

Arvoisa puhemies! Viime vuosina ilmatilan ovat valitettavasti täyttäneet ohjukset, droonit ja turvallisuus, ja tämänkin käsittelyjärjestyksen määräsi se, että ensimmäisenä olivat nämä toisenlaiset asiat ja sitten lopuksi me. Muutaman maan sotiminen on lisännyt maapallon päästöjä järkyttävällä tavalla. Välillä vaikuttaa siltä, että olemme unohtaneet niin ilmasto- kuin monimuotoisuuskriisit. Vaikka haluan hiihtää tulevinakin talvina, AMOCin heikkenemisen myötä pitkää ja hyistä talvea en halua tapahtuvaksi. Ihmiskunnalla on kiire.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

16.11 **Mari Holopainen vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suurin uhka planeetalle on se, että ajatellaan, että joku muu pelastaa sen. Orpon hallitus on valitettavasti valinnut tämän tien. Suomen hiilineutraalisuustavoitteen ja esitettyjen toimien välillä ammottaa valtava kuilu. Käsittelyssä olevan keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman pitäisi olla se keskeinen väline, jolla Suomi saavuttaa sekä kansalliset että EU-tason ilmastotavoitteet taakanjakosektorilla, erityisesti liikenteessä, maataloudessa ja asumisessa. Esitetty toimenpidepaketti jää kokonaisuudessaan kauas siitä tasosta, joka olisi tarpeen ilmastolain tavoitteiden saavuttamiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimet ovat tällä kaudella heikentyneet. Täällä salikeskustelussa olen lyhyessä ajassa kuullut toistuvasti, kuinka monet hallituspuolueiden edustajat ovat tyytyväisiä ilmastotekojen tyssäämiseen. Jos hallituksen ilmastopolitiikkaa johtava kokoomus on tästä eri mieltä, missä on johtajuus, joka tämän linjan haastaisi? Tieteen viestiä kyseenalaistetaan toistuvasti Viimeksi eilen salikeskustelussa perussuomalaisten edustaja kertoi, kuinka ilmastokriisistä uutisoidaan hänen mielestään liikaa. Turpeen käytön tukeminen on sen sijaan ilahduttanut monia hallituspuolueiden edustajia. [Oikealta: Syystäkin!] Peräpeiliin katsomalla ei kuitenkaan pärjätä. Vaikka akuutit turvallisuushuolet ja konservatiivisemmat poliittiset puolueet ovat heikentäneet ilmasto- ja luontotyötä niin Suomessa kuin EU:ssa, on ilmastokriisin edessä väistämättä toimittava. Tätä viestiä toistavat myös suomalaiset puhtaan teknologian vientiyritykset.

YK:n tuoreen raportin mukaan helleaallot ovat jo nyt viemässä maailman ruokajärjestelmää kriisiin. Tällä on suora linkki myös Suomen huoltovarmuuteen ja ruokaturvaan. Niin Euroopassa kuin Yhdysvalloissa poikkeuksellisen laajat metsäpalokaudet ovat tuhonneet koteja ja levinneet laajalle. Kuivuuden seurauksena palot tulevat lisääntymään ja voimistumaan. Suomelle keskeinen Golfvirta on osa Pohjois-Atlantin merivirtojen kiertoliikettä. Ilmastolle keskeinen merivirtojen kiertoliike voi heikentyä dramaattisesti, ja näitä seurauksia näkisimme täällä Euroopassa etenkin vähintään lastemme elinaikana.

Arvoisa puhemies! Nykyisellä tahdilla Suomi ei ole saavuttamassa vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitetta. Arvioitu päästökuilu on peräti 34 megatonnia. Tämä on valtava ero, eikä sitä kurota umpeen suunnitelmassa esitetyillä toimilla, joiden yhteisvaikutus on vain vajaan megatonnin. On myös selvää, että taakanjakosektoria ja maankäyttösektoria ei voida tarkastella erillään. Jos toisessa epäonnistutaan, toisessa on tehtävä entistä enemmän. Resurssi-intensiivinen, matalan jalostusarvon metsien käyttö on myös yksi keskeisistä syistä, miksi Suomen talouden tuottavuus on liian matalaa. Ilmaston kannalta kestävämmät hakkuutasot loisivat samalla Suomen elinkeinorakenteelle terveempiä ja tuottavampia mahdollisuuksia.

Arvoisa rouva puhemies! Maataloussektorilla uudet toimet ovat vähäisiä ja vaikutuksiltaan pieniä. Ilmastotoimien aikataululla on suuri merkitys. Vaikutuksia tarvitaan nyt, ei vasta vuosikymmenten päästä. Maatalouden päästövähennykset ja ruuantuotanto eivät ole kuitenkaan ristiriidassa. Päinvastoin, kestävämpi, kasvipohjaisempi tuotanto ja sitä tukevat innovaatiot tukevat sekä ilmastotavoitteita että huoltovarmuutta.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Arvoisa rouva puhemies! Liikenteen osalta tämän suunnitelman toimet vähentävät päästöjä arviolta vain 0,18 megatonnia, mutta samaan aikaan päästöjä on kasvatettu huomattavasti tätä enemmän hallituksen omien päätösten seurauksena. Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen on kannatettavaa, mutta rahoituksen taso on hyvin paljon matalampi kuin mitä se oli vielä edellisellä hallituskaudella.

Arvoisa rouva puhemies! Tätä taustaa vasten on syytä tarkastella myös hallituksen kehysriihen päätöksiä. Niistä on vaikea löytää sellaista, mikä vahvistaisi Suomen ilmastopolitiikkaa. Päinvastoin, hallitus ei ole onnistunut edes varmistamaan rahoitusta omille ilmastosuunnitelmilleen. Vaikeassa taloustilanteessa hallitus siis kasvattaa suomalaisten velkataakkaa päätöksillä, jotka lisäävät päästöjä. Erityisen huolestuttavaa on Valtiontalouden tarkastusviraston arvio. Ilmastolain hiilineutraalisuustavoite ei ole ohjannut päätöksentekoa riittävästi. Päätöksentekijöillä on ollut tiedossa, etteivät toimet riitä, mutta linjaa ei ole muutettu.

Vihreät esittävät, että taakanjakosektorin päästövähennystoimet valmistellaan uudestaan tavalla, joka on uskottavasti ja tutkittuun tietoon nojaten linjassa Suomen ilmastolain tavoitteiden sekä Suomea koskevien Euroopan unionin ilmastovelvoitteiden kanssa. Uudelleen valmistellut päästövähennystoimet tulee suunnitella siten, että päästövähennystoimille on varattu riittävä rahoitus. Teenkin vastalauseen numero 2 mukaisen kannanottoesityksen.

Ei enää riitä, että talous nähdään pelkästään välineenä tuottaa hyvinvointia luonnon kantokyvyn rajoissa. Meidän on siirryttävä pidemmälle kohti taloutta, joka aktiivisesti korjaa jo syntyneitä vahinkoja ja samalla rakentaa tulevaisuutta kestävästi. Tämä tarkoittaa ekologisen ja sosiaalisen pääoman vahvistamista, luonnon monimuotoisuuden turvaamista, ilmaston vakauttamista ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden edistämistä valtion, yritysten ja kolmannen sektorin voimin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

16.17 **Veronika Honkasalo vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma ei ole mikä tahansa asiakirja. KAISU on ilmastolain alainen suunnitelma, jonka tarkoitus on viitoittaa Suomen tie kansallisten ja EU-tason päästövähennysvelvoitteiden saavuttamiseen. Suunnitelman pitäisi osoittaa keinot päästöjen vähentämiseen muun muassa liikenteessä ja maataloudessa siten, että Suomi saavuttaa ilmastotavoitteensa, mukaan lukien vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitteen.

Mutta, arvoisa puhemies, käsillä oleva suunnitelma jää todella kauas tästä sille osoitetusta tarkoituksesta. Suunnitelman toimenpidepaketti on täysin riittämätön suhteessa ilmastotavoitteisiimme. Esitetyillä toimilla Suomi ei ole uskottavasti matkalla kohti hiilineutraaliutta vuonna 2035. Toisaalta uskottavaan ilmastopolitiikkaan Orpon hallitus ei kyllä ole missään hallituskautensa vaiheessa tähdännytkään. Kehysriihessä hallitus päätti edistää turvetta 18 miljoonalla eurolla — siis turvetta, jonka energiakäyttö saastuttaa kivihiihtäkin enemmän ja jonka nostaminen tuhoaa suoelinympäristön.

Sosiaaliturvasta ja terveyspalveluista on ollut ”pakko” leikata, mutta jostakin laarin pohjalta kyllä löytyy aina miljoonia ympäristöhaitallisiin tukiin. Ja ollaanpa selviä tässä asiassa: Tämä 18 miljoonaa on jäävuoren huippu. Ympäristöhaitalliset suorat ja epäsuorat verotuet lasketaan sadoissa miljoonissa.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Liikenteen osalta tämän hallituksen toiminta on suorastaan häpeällistä. Esitetyt lisätoimet tieliikenteen päästövähennysten edistämiseksi eivät kompensoi edes niitä liikenteen lisäpäästöjä, joita hallituksen muut politiikkatoimet ovat aiheuttaneet. Hallituksen toimien seurauksena liikenteen päästöt ovat kääntyneet kasvuun, ja tätä linjaa jatkettiin ylpeästi myös viimeisimmässä kehysriihessä.

Arvoisa puhemies! Päästövähennystavoitteiden saavuttamisessa maankäyttösektorilla on valtava merkitys. Siksi taakanjakosektoria ja maankäyttösektoria ei voida käsitellä toisistaan irrallisina. Kuten todettua, KAISUssa esitetty päästövähennyskokonaisuus on yksinkertaisesti liian pieni. Tämä koskee tilannetta jo ennen kuin edes huomioidaan romahtanut hiilinielu ja sen aiheuttama lisätoimien tarve.

Maankäyttösektorille on muodostumassa massiivinen päästövähennyskuilu. Asiantuntijat ovat olleet selväsanaisia: ilman hakkuutason maltillistamista ja nielujen voimakasta vahvistamista me emme saavuta hiilineutraaliustavoitettamme ja hiilinegatiivisuutta sen jälkeen. No, hallitus ei tästä välitä. Hallituspuolueiden edustajat mieluummin asettavat riippumattomien asiantuntijapaneelien tieteellisen tiedon kyseenalaiseen valoon ja siten tarkoitushakuisesti väistävät vastuuta vastuun kantamisen sijaan. Röyhkeydellä ei tosiaan ole rajaa.

Arvoisa puhemies! Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman läpileikkaava piirre on epävarmuus. Kaikkiin toimiin sisältyy epävarmuuksia, niiden toteuttamiselle ei ole varattu riittävää rahoitusta, eikä kokonaisuus jätä liikkumavaraa sille, että jokin toimi ei täyty sille arvioitua päästövähennysvaikutusta.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on todennut, että ilmastolain mukainen hiilineutraaliustavoite ei ole merkittävällä tavalla ohjannut ilmastosuunnitelmien valmistelua. Vaikka ministereillä on ollut käytössään tieto siitä, etteivät valmistelussa olevat toimet tule johtamaan ilmastotavoitteiden saavuttamiseen, linjaa ei ole muutettu.

Kuten puheeni alussa totesin, hallitus ei edes yritä näyttäytyä ilmastopoliittisesti uskottavana. Se tekee tieteen tahtoen riittämätöntä ilmastopoliittikkaa. Hallitus ennen kaikkea laskee EU-maiden kollektiivisen epäonnistumisen varaan, jotta ilmastopoliittista tavoitetasoa on ”pakko” laskea ja päästövähennyskuilu voidaan lakaista maton alle.

Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme ilmastopoliittikkaa, joka vie meitä johdonmukaisesti kohti ilmastolain tavoitteita, emme ilmastopoliittikkaa, joka vain vesittää olemassa olevaa sääntelyä joka käännteessä.

Näistä syistä kannatan edustaja Holopaisen tekemää kannanottoesitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ingo.

16.22 **Christoffer Ingo r** (ryhmäpuheenvuoro): Värderade fru talman! För oss i SFP är det klart och tydligt att Finland som land ska vara ett land som kombinerar ansvar med framtidstro. Vi står bakom målet om att Finland ska vara klimatneutralt inom det kommande decenniet. Det vi gör i dag gör skillnad inte bara på sikt, utan också här och nu.

Arvoisa puhemies! Viime vuosien aikana olemme kokeneet kaksi järjestyttävää energiakriisiä aivan lähekkäin, ja niillä on ollut suuri vaikutus kotitalouksiin. Ensimmäinen osuma tuli vuonna 2022, kun Venäjä aloitti julman Ukrainaan kohdistuvan hyökkäyssotansa, minkä seurauksena Eurooppa teki päätöksen irrottautua venäläisestä öljystä. Toinen osuma tuli tämän vuoden helmikuussa, kun USA ja Israel hyökkäsivät

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Iraniin, mikä jälleen osoitti globaalien energiamarkkinoiden haavoittuvuuden. Kun Hormuzinsalmen kautta kulkeva liikenne, joka on aivan keskeisessä asemassa raakaöljyn kuljettamisessa Lähi-idästä muun muassa Aasiaan, on uhattuna, näemme, miten kansainvälinen logistiikkaketju voidaan lamauttaa ja miten energiaa voidaan käyttää geopoliittisena voimakeinona.

Ärade talman! Vi har mycket att lära oss av de senaste energikriserna. Vår energipolitik har under de senaste decennierna varit alldeles för oambitiös, och därför är nu vårt energiberoende en mycket sårbar svaghet. Det här blir extra tydligt i vår alltmer geopolitiskt turbulenta värld. Därför behöver vi inse realiteterna: Så länge vi är beroende av fossil energi, särskilt från länder utanför Europa, är vår ekonomi och industri sårbar, oavsett var i världen den faktiska konflikten pågår. Det bromsar tillväxten, driver inflationen och sänker människors levnadsstandard. Därför är det bra att EU-kommissionen också har föreslagit åtgärder för att mildra effekterna av energikrisen, bland annat genom att satsa ännu kraftigare på elektrifiering och grön omställning. Även i Finland behöver vi se över verktygslådan och säkerställa att vi kan minska eventuella framtida störningar i vår ekonomi.

Arvoisa puhemies! Iranin sodan aiheuttamien markkinašokkien korjaamiseksi hallitus on kehysriihessä tehnyt tarpeellisia päätöksiä muun muassa kotimaisen maatalouden toimintaedellytysten turvaamiseksi. Esimerkiksi maatalouden energiaveron palautusta korotetaan määräaikaisesti, koska sodan vaikutukset energian ja raaka-aineiden hintoihin ovat vaikuttaneet niin paljon maatalojen toimintaedellytyksiin.

Ärade talman! I SFP ser vi att ett av de viktigaste sätten för att fasa ut den fossila energiproduktionen går via utsläppshandeln, där priset styr utvecklingen. Det är bra att den ges en stor roll i klimatplanen. Samtidigt har sakkunniga i klimatplanens utskottsbehandling påpekat att kombinationen av utsläppshandel och vår nationella distributionsskyldighet riskerar att införa ett dubbelt kostnadsstyrmedel på marknaden. Vi behöver se över det så att incitamenten för att minska utsläppen fungerar på ett optimalt sätt.

I SFP anser vi att det absolut bästa sättet att främja grön omställning är att göra det så enkelt som möjligt för företag och för människor att göra klimatsmarta val i sin vardag. Nu har vi till exempel sett att det finns praktiska problem med bland annat AdBlue-systemet, som ska användas i dieseldrivna fordon för att minska på utsläppen. I nuläget lämpar sig inte systemet för finländska förhållanden, där distanserna är väldigt långa och temperaturerna på vintern krävande. Därför var det viktigt att regeringen har kommit överens om att tillämpa det nationella rörelseutrymme som finns, så att vi hittar en lösning som mer lämpar sig för de finländska förhållandena. För oss i SFP är det viktigt att det görs utan att kompromissa med utsläppen.

Att stärka det inhemska jordbrukets lönsamhet är en mycket viktig prioritering denna regeringsperiod. Energikriserna har avslöjat en systematisk sårbarhet, och i och med att efterfrågan på mat förväntas öka kan vi inte försumma att stöda våra primärnäringar. För oss i SFP är det tydligt att försörjningsberedskap inte är någonting som vi skapar under en kris. Det är någonting som vi måste arbeta för varje dag. Och när det kommer till jordbrukets klimatåtgärder är det viktigt att det finns incitament och realism, det vill säga

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

att de är ekonomiskt och tekniskt genomförbara. För att minska utsläppen från jordbruket är det viktigt att hitta metoder som främjar livsmedelsproduktionen och lantbrukets lönsamhet samtidigt som de minskar utsläppen. Därför behövs exempelvis fortsatta investeringar i biogas och stallgödselhantering.

Arvoisa rouva puhemies! Energiakriisit ovat osoittaneet, että vielä on töitä tehtävänä. Suomen tulevaisuus on rakennettava vihreä siirtymä edellä, ja sen tulee perustua vastuunkantoon, vahvaan huoltovarmuuteen ja kotimaiseen tuotantoon, ja tämän voimme saavuttaa vain realistisilla ja toteutettavissa olevilla toimenpiteillä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Östman.

16.28 **Peter Östman kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen ilmastopolitiikkaa ei voida tarkastella irrallaan nykytilanteesta. Ilmastonmuutoksen hillintä on tärkeä ja välttämätön tavoite, mutta samalla vastassamme ovat muut yhtä aikaa vaikuttavat haasteet: turvallisuustilanne Euroopassa, väestön ikääntyminen, heikkenevä huoltosuhde ja talouden kantokyky. Pienenä ja viennistä riippuvaisena maana meidän on huolehdittava kansalaisten arjesta: siitä, että on ruokaa ja lämpöä ja liikenne toimii. Ilman taloudellista kestävyyttä ei synny kestäviä ilmastoratkaisuja.

Ilmastopolitiikan on oltava toteutettavissa, ja sen seuraukset eivät voi kaatua kohtuuttomasti ihmisten tai yksittäisten toimialojen harteille. Hallituksen keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma edustaa maltillista ja pragmaattista linjaa. Se pyrkii ohjaamaan päästöt parempaan suuntaan keinoilla, jotka voivat toteutua tiukassa taloustilanteessa. Realistinen suunnitelma on kestävämpi lähtökohta kuin lupaukset, jotka eivät toimi käytännössä.

Liikenne on taakanjakosektorin suurin yksittäinen päästölähde, ja tavoitetasolle on vielä matkaa. Teknologinen kehitys, kuten sähköautojen nopea yleistyminen, muuttaa liikennesektoria tällä hetkellä poliittisia päätöksiä nopeammin. Tilanne Lähi-idässä on jo nostanut polttonesteiden hintaa. Liikennepäästöihin vaikutetaan esimerkiksi kehittämällä joukkoliikennettä.

Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraatit painottavat, että päätösten on huomioitava Suomen erityisolosuhteet: pitkät etäisyydet, harva asutus ja suomalaisten arjen tarpeet. Suomen geopoliittinen tilanne pitkälti Itämereltä tulevien kuljetusketjujen varassa on tärkeä huoltovarmuuskysymys.

Rakentamisessa ja rakennusten lämmitysratkaisuissa on jo nähtävissä merkittävää edistystä. Päästöt ovat vähentyneet öljylämmityksestä luopumisen ja parantuneen energiatehokkuuden ansiosta. Lämmitysmuotojen muutokset tukevat ilmastotavoitteiden edistämistä hyvin konkreettisesti.

Ympäristövaliokunta on kiinnittänyt huomiota ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmän päällekkäisyyksiin ja aikataulutuksiin. Voisikin olla aiheellista selvittää, miten ne jatkossa kytkeytyisivät tiiviimmin hallitusohjelmaan ja julkisen talouden suunnitteluun.

Valiokunnan mietinnön keinot, kuten turvemaiden kosteikkoratkaisut, metsittäminen sekä biomassan käsittelyn kehittäminen, on kyettävä tasapainottamaan Suomen energiaomavaraisuuden kanssa. Turve on edelleen tärkeä huoltovarmuuskysymys energiantuonnin häiriöitä ja kylmiä talvikuukausia varten. Myös biokaasutuotannon

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

merkitys nousee, sillä se tukee ilmastotavoitteita, energiahuoltovarmuutta ja maatilojen kannattavuutta.

Suomalainen maatalous on erityisasemassa, sillä sen on varmistettava ruuan tuotanto ja huoltovarmuus. Päästöjen vähentäminen on tällä sektorilla haastavampaa, ja täysin päästötön ruuantuotanto ei ole realistista. Oikein kohdennetut toimet voivat kuitenkin vahvistaa sekä huoltovarmuutta että ilmastotoimia.

Kristillisdemokraatit pitävät tärkeänä, että olemme jatkossakin ruuantuotannossamme omavaraisia. Nurmipohjainen lihan- ja maidontuotanto on vastuullinen ja resurssiviisas tapa tuottaa ruokaa täällä lyhyen kasvukauden Pohjolassa. Ilmatieteen laitos on tutkinut sitä, miten suomalaiset pellot voivat toimia tehokkaammin hiilinieluinä. Myös kasviproteiinien laajempaa hyödyntämistä suomalaisessa ruokaomavaraisuudessa tulee selvittää tarkemmin.

Lopuksi, arvoisa rouva puhemies: Ilmastonmuutoksen hillintä on pitkä tie, eikä maailma valmistu meidän aikanamme. Työtä on jatkettava hallituskausien yli. Tämä onnistuu parhaiten, kun ilmastopolitiikka huomioi myös talouden realiteetit, kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuuden sekä tavallisten suomalaisten arjen koko maa mukana pitäen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo.

16.33 **Harry Harkimo liik** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Ilmastonmuutoksen torjunta on meidän suurin yhteinen tavoitteemme erityisesti lapsiamme ja jälkipolvia ajatellen. Suomen on oltava edelläkävijä ilmastonmuutoksen torjunnassa, mutta ei hinnalla millä hyvänsä. Meidän ei tule heikentää kilpailukykyämme tai tehdä ratkaisuja, jotka ajavat kansalaisia ahtaalle. Sen sijaan meidän tulee kannustaa ilmasto- ja ympäristöystävällisiin ratkaisuihin ja tehdä siitä vientituote. Vain toimivan talouden avulla voimme luoda kestävää ilmastopolitiikkaa. Tarvitsemme talouskasvua ja menestyviä yrityksiä. Tarvitsemme investointeja ja tarvitsemme innovaatioita. Parhaita ratkaisuja saamme, kun luomme yrityksille kannattavan toimintaympäristön.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomessa on satojatuhansia metsänomistajia, ja totta kai he osaavat pitää omaisuudestaan huolta parhaalla mahdollisella tavalla, ja sekin on ilmastoteko. Keskustelu metsien hiilinieluista on mennyt väärään suuntaan. Miten nielut voivat yhtäkkiä muuttua päästäjiksi? Koko ajan tulee uusia laskelmia. Mihin niistä voi luottaa? Esimerkiksi ojittamattomia soita meillä on neljä miljoonaa hehtaaria, mutta niitä ei lasketa nieluksi. Miksi? Nämä nielut vastaavat meidän kaikkien henkilöautojen päästöjä.

Kaikissa päätöksissä pitää ottaa huomioon myös niiden vaikutus talouteen, työllisyyteen, yrityksiin ja kotitalouksiin. On tehtävä pitkäaikaista politiikkaa ja päätöksiä, joihin ihmiset ja yritykset voivat luottaa. Oma lukunsa on kantaverkkoa ylläpitävä Fingrid, minkä merkitykseen on herätty aivan liian myöhään. Länsirannikolle rakennettiin paljon uutta tuulivoimaa, kun yhtäkkiä tajuttiin, ettei Fingridin kantaverkko pysy perässä. Suunnitelmissa on tuplata sähköntuotanto, ja Fingridin kantaverkko tarvitsee monen miljardin investoinnit. Siitä huolimatta Fingrid on jakanut samaan aikaan avokätisesti miljardiosingot omistajilleen, kuten pankeille ja vakuutusyhtiöille. Onko tässä sähköntuotannossa pitkän tähtäimen suunnitelma hallussa kenelläkään?

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Arvoisa puhemies, ärade talman! Ei voi olla niin, että suomalaiset kuluttajat, veronmaksajat ja yrittäjät maksavat päättäjien virheet. Ei voi olla niin, että meidän sähköntuotantomme ja hinnat ovat kiinni siitä, tuuleeko täällä vai paistaako aurinko. Tuulivoimaloiden teoreettinen teho alkaa olla merkittävä, mutta niiden ongelma on se, että tyynellä tehot putoavat. Sähköverkko tarvitsee jatkuvasti tasaisen tehon. Tarvitaan säätövoimaa niin, että sähköverkon teho pysyy tasaisena. Tuulivoiman ongelma on se, että laskennallinen teho on aivan muuta kuin todellinen. Ja sähköverkko tarvitsee tasaisen tehon. Joka tapauksessa olemme rakentaneet itsellemme vuosien epävarmuuden, jonka maksavat sähkölaskuissaan suomalaiset kuluttajat ja yrittäjät.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Sitten ovat nämä datakeskukset, jotka ovat todellisia sähkösyöppöjä. Ne työllistävät rakennusvaiheessa, mutta valmiina hyvin vähän. Ja sähkö on datakeskuksille erittäin edullista, ja suomalaiset veronmaksajat maksavat, maksavat sekä sähkölaskuissa että veroina. Suomi tarvitsee totta kai investointeja, mutta ei hinnalla millä hyvänsä. Sama kysymys kuin sähköverkoissa, eli onko näiden datakeskusten kokonaisuus kenelläkään hallussa? Datakeskukset pitäisi lupien yhteydessä velvoittaa rakentamaan itselleen saman verran varavoimaa kuin tarvitsevat tehoa. Datakeskuksista puhutaan miljardien investointeina, mutta osaako kukaan sanoa, mikä osuus jää Suomeen? No, ei kauhean suuri.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Ilmastonmuutoksen vaikutuksia ei voi jälkipolvien tulevaisuuden kannalta aliarvioida. Yksittäinen ihminen ja myös Suomi voi johtaa esimerkkillään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministerin puheenvuoro, olkaa hyvä.

16.38 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Arvoisa puhemies, hyvät kansanedustajat! Haluan aloittaa kiittämällä ympäristövaliokuntaa laajapohjaisesta mietinnöstä keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta. Tässä on hyvä ehkä kerrata, että toisin kuin ehkä näissä ryhmäpuheenvuoroissa lavennettiin näkökulmaa, keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma koskee nimenomaisesti taakanjakosektoria eli ennen kaikkea liikennettä, maataloutta ja erillislämmitystä.

Ympäristövaliokunnan työ osoittaa, että ilmastopolitiikkaa tarkastellaan eduskunnassa vakavasti, asiantuntevasti ja kokonaisuutta hahmottaen. Tämä on välttämätöntä, kun tehdään päätöksiä, jotka vaikuttavat pitkäksi aikaa niin kansantalouteen, huoltovarmuuteen, yritysten ja yrittäjien toimintaedellytyksiin kuin kansalaisten arkeen. Hyvässä ilmastosuunnitelmassa kyse on siitä, millä tavoin ilmastopolitiikkaa tehdään vaikuttavasti, realistisesti ja yhteiskunnallisesti kestävästi. KAISU rakentaa johdonmukaisen EU-velvoitteisiin vastaavan toimenpideohjelman ja toimintakehyksen, jossa edistymistä seurataan ja ilmastolain mukaisesti tarvittaessa korjataan.

Julkisen talouden tiukka tilanne ja geopoliittisesta tilanteesta seuraava taloudellisesti heikko kehitys vaikuttavat osaltaan siihen, kuinka paljon tässä vaiheessa on ollut mahdollista kohdentaa rahoitusta ilmastotoimille. Yhä tärkeämpää on käyttää eurot siellä, missä niillä saadaan vaikuttavimmin aikaan. Kun verrataan valtion ilmastotoimien rahoitusta vuosien 23 ja 26 välillä, olemme kasvattaneet rahoitusta ilmastotoimien tekemisessä maataloudessa, kiertotaloudessa ja puhtaassa energiassa. EU:n tuleva

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

monivuotinen rahoituskehys tuo lisämahdollisuuksia hyödyntää EU-rahoitusta osana kaikkien ilmastosuunnitelmien toimeenpanoa.

Arvoisa puhemies! Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma KAISU on ilmastolain mukainen suunnitelma. Se ei ole hallitusohjelma eikä yksittäinen päätöspaketti vaan osa jatkuvaa ilmastopolitiikan ohjaus- ja seurantajärjestelmää. KAISU kokoaa yhteen jo päätetyt toimet, linjaa lisätoimista ja ennen kaikkea on suunnitelma, jonka toimenpiteiden etenemistä me täällä eduskunnassa seuraamme vuosittain ilmastovuosikertomuksella.

Valiokunta ja valiokunnassa kuulleet asiantuntijat ovat kiinnittäneet huomiota siihen, että päästövähennysura on vaativa ja että suunnitelmaan sisältyy epävarmuuksia. Tämä arvio on oikea, eikä hallitus sitä kiistä, mutta on syytä korostaa, että ilmastopolitiikka ei ole epävarmuuksien poistamista paperilla vaan niiden hallintaa todellisessa maailmassa. Toimet, joita KAISU sisältää, perustuvat EU-lainsäädäntöön ja määrätietoiseen fossiilisista polttoaineista luopumiseen. Niihin sisältyvät joustomekanismit, kuten vuosien välinen pankitus ja päästökauppajousto, eivät ole poikkeus tai heikkous vaan osa yhteisesti sovittua eurooppalaista sääntelykehikkoa. Todellinen riski ei ole se, että käytämme sääntelyyn kuuluvia joustoja, vaan se, että rakentaisimme näennäisiä ratkaisuja, joita ei kyetä toimeenpanemaan tai jotka murentavat ilmastopolitiikan hyväksyttävyyden. Hallituksen linja on ollut ja on jatkossakin rakentaa politiikkaa, joka kestää taloudellisesti, sosiaalisesti ja ajallisesti. Geopoliittinen tilanne on alleviivannut etenkin fossiilisista irtautumisen kiireellisyyttä koko Euroopassa, ja tämän eteen myös hallitus on eri ministerien toimesta tehnyt vakavasti ja vahvasti töitä.

Valiokunta on aiheellisesti nostanut esiin maankäyttösektorin ja taakanjakosektorin välisen kytkennän. Hallitus tunnistaa tämän riskin. On kuitenkin tärkeää todeta, että maankäyttösektorin haasteet eivät ole Suomen erityisongelma vaan koskettavat useita EU-maita. Sääntelyyn liittyvät tekniset korjaukset ja joustot ovat EU-tasolla aktiivisen tarkastelun kohteena. Pääministeriä myöden olemme aktiivisesti vaikuttaneet EU-tasolla siihen, että metsien vertailutasoissa saataisiin huomioitua maankäyttösektorin viime vuosina merkittävästi muuttunut tilannekuva.

Hallitus ei perusta ilmastopolitiikkaansa oletukseen, että taakanjakosektorin toimilla paikattaisiin maankäyttösektorin ongelmat. Päinvastoin politiikan vastuullisuutta on se, että emme tee ennenaikaisia ratkaisuja epävarmassa sääntely-ympäristössä, vaan etenemme hallitusti ja tietoon perustuen sekä tietopohjaa samalla koko ajan parantaen. Tällä hallituskaudella hiilinielujen havainnointi- ja seurantamallien kehittämiseen on suunnattu merkittävästi tutkimusrahoitusta. Ensimmäisiä tuloksia hankkeesta odotetaan tämän vuoden lopulla.

Arvoisa puhemies! Ympäristövaliokunnan mietinnön keskeinen viesti koskee ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmää. Valiokunta katsoo, että järjestelmää voidaan kehittää tiiviimmäksi ja selkeämmäksi. Hallitus pitää tätä viestiä tärkeänä. Osana ilmastolain arviointityötä todettiin myös tarve ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmän yksinkertaistamiselle. Lisäksi jo hallitusohjelmaneuvotteluihin tarvitaan ajantasaista tutkittua tietoa ilmastopolitiikan skenaarioista ja vaikutusarvioista, jotta ilmastosuunnitelmat voidaan antaa nykyistä aikaisemmin vaalikaudella ja jotta toimeenpano voidaan aloittaa ajoissa. Näen myös itse, että tätä tulee edistää, jotta ilmastosuunnitelmat tulevat tulevaisuudessa aiemmin hallituskaudella ja kokonaisuus on yksinkertaisempi ja helpommin kokonaisuutena myös hahmotettava.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Valiokunnan esiin nostama yhteiskunnallisten vaikutusten arviointi on mielestäni tärkeä osa ilmastotoimia, ja sen tulee olla ilmastopolitiikan läpileikkaava periaate. Sosiaalinen ilmastorahasto, hankintatuet sekä yleisesti toimenpiteiden vaihteellinen käyttöönotto ovat keinoja varmistaa, että siirtymä on reilu. Ilmastopolitiikka, joka menettää kansalaisten hyväksynnän, ei ole kestävä eikä pitkäjänteistä.

Suomeen suunnitellut puhtaan siirtymän hankkeet kertovat kasvavasta luottamuksesta puhtaaseen talouteen. Investoinnit vahvistavat ilmastotavoitteitamme mutta myös luovat kasvua, työtä ja kilpailukykyä pitkälle tulevaisuuteen. Hallitus jatkaa pyrkimystään vahvistaa investointiympäristöä ja omalta osaltaan huolehtia siitä, että mahdollisimman suuri osa hankkeista toteutuu. Tavoitteena on kasvattaa puhtaan talouden kotimaista kasvua ja syrjäyttää fossiilisia ratkaisuja kansainvälisesti suomalaisen teknologian viennin kautta ja täten olla myös kokoamme suurempi ilmastotyön tekijä maailmalla.

Arvoisa puhemies! Aikani taitaa olla käytetty, mutta haluan vielä korostaa sitä, että ilmastokriisi on todellinen ja vakava ja sen vaikutukset näkyvät myös meillä Suomessa. Arktinen alue lämpenee huomattavasti muuta maailmaa nopeammin. Toivoa antaa kuitenkin se, että ratkaisut ovat olemassa ja puhdas siirtymä etenee nopeasti silloin, kun teemme investoinneille suotuisaa politiikkaa. Ilmastopolitiikan onnistumista ei ratkaista yhdessä selonteossa eikä yhdessä vaalikaudessa vaan pitkäjänteisesti toimeenpantavassa päätöksenteossa täällä kotimaassa ja totta kai vahvassa vaikuttamisessa niin EU-tasolla kuin kansainvälisillä kentillä. Tässä työssä myös eduskunnan ja valiokuntien panos on tärkeä. Hallitus sitoutuu jatkamaan tätä työtä yhteistyössä ja vastuullisesti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Arvoisat edustajat, nyt kun ministeri on täällä meillä paikalla, voimme käydä debattia tästä. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää debattipuheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Annan nyt vastauspuheenvuoron ensiksi niille henkilöille, jotka käyttivät ryhmäpuheenvuoron. Aloitetaan tässä samassa järjestyksessä. Edustaja Fagerström.

16.46 **Noora Fagerström kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin muutamaa ryhmäpuheenvuoroon ottaa kantaa:

Ensinnäkin edustaja Kosonen oli huolissaan Golfvirran heikkenemisestä, ja täytyy todeta, että niin itsekkin olen, sillä monien tutkijoiden mukaan heikkeneminen on käynnissä, mutta samaan aikaan täytyy todeta, että tutkijat eivät ole yksimielisiä siitä, mistä se johtuu. Osa mittauksista ja tutkimuksista viittaa siihen, että muutokset voivat olla myös luonnollista vaihtelua eikä pysyvä heikkeneminen ole täysin varmaa. [Kaisa Garedew: Kyllä, hyvä!] Tämän haluan vain todeta tässä, että ei ole maailmanloppu vielä tulossa.

Sitten toisena: Edustaja Honkasalo nosti esiin turpeen, ja itse ajattelen, että se on hyvin keskeistä huoltovarmuuden kannalta ja tässä maailmantilanteessa on syytä olla realistinen ja varautua. Esimerkiksi tänäkin talvena turvetta on käytetty näiden kylmien jaksojen aikana, ja sen vuoksi toimenpiteet turpeen eteen ovat tarpeen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Huru ei taida nyt olla paikalla. — Edustaja Kvarnström.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

16.47 **Johan Kvarnström sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Ilmastokysymyksen vakavuuteen nähden siitä keskustellaan politiikassa näinä päivinä liian vähän, ja tässä salissa sitä käsitellään pääasiassa ilmastovuosikertomuksen sekä ilmastolakiin perustuvien ilmastosuunnitelmien yhteydessä, kuten tässä ja nyt. Tämä osoittaa, kuinka tärkeä rooli kyseisellä lailla on. Koska ilmastokriisi ja luontokato ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa ja ne tulisi ratkaista samanaikaisesti, on mielestäni selvää, että tarvitsemme myös luonnon monimuotoisuutta koskevan lain eli tarvitsemme luontolakia.

Ärade talman! Med tanke på klimatfrågans allvar diskuteras den för lite i politiken dessa dagar, och det sker här i salen främst i samband med klimatårsberättelsen och klimatplanerna, som har sin grund i klimatlagen, som här och nu i dag. Det visar hur viktig roll den lagen har, och eftersom klimatkrisen och biodiversitetskrisen är tätt sammanbundna och bör lösas samtidigt är det uppenbart att vi behöver även en naturlag.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen.

16.48 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Fagerströmin ajatukseen siitä, että AMOCin heikkeneminen voi olla tämmöisiä ihan luonnollisia vaihteluita: Kyllä tieteellisissä julkaisuissa erityisesti ilmastomuutos on todettu syyksi. Yksi osa on tietenkin se, että kun jäätiköt siellä pohjoisella pallonpuoliskolla sulavat ja sieltä makeaa vettä virtaa mereen, niin se heikentää näitä merivirtauksia, ja sehän johtuu siitä, kun maapallo lämpenee tosi voimakkaasti tuolla pohjoisessa.

Olisin kysynyt ministeri Multalalta näistä esiin nostamistani peltojen hiilipäästöjen uusista tuloksista: ovatko nämä tulossa sitten Luken laskelmiin mukaan, ja missä aikataulussa ollaan? Muutenkin tästä olisi mukava kuulla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

16.49 **Mari Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, kuten täällä keskustelussa on tullut esiin, suunnitelmien valmistelua valitettavasti lykättiin kauden loppupuolelle ja lisäksi tehtiin tietoisesti suunnitelma, joka ei riitä tavoitteiden saavuttamiseen, ja vielä jätetään osa näiden toimien rahoituksesta avoimeksi.

Kaiken tämän tekemättömyyden päälle kehysriihessä hallitus teki jälleen lisää päätöksiä, jotka kasvattavat päästöjä: saastuttavien autojen ajoneuvoveroa laskettiin, turpeelle rakennettiin uusi tukipaketti, maatalojen fossiilienergian käyttöä tuettiin lisää ja raskaan liikenteen dieseliä päätettiin tukea 40 miljoonalla eurolla. Kuitenkin turvemaat ovat ilmaston kannalta kriittisiä, ja niihin kohdistuvia toimia tulisi kiireellisesti vahvistaa — ei kuitenkaan näin, niin kuin hallitus toimii, täysin päinvastaisella tavalla. Miten ministeri Multala selittää ja perustelee nyt nämä kehysriihessä tehdyt päätökset, jotka lisäävät päästöjä ja tulevat kalliiksi suomalaisille?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Honkasalo.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

16.51 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on pakko kyllä sanoa, että edustaja Fagerströmin puheenvuoro oli kyllä surullista kuultavaa sekä turpeen osalta että tämän AMOC-ilmiön osalta. [Juha Hänninen: Totuus tekee surulliseksi!] Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä piti iltakoulun nimenomaan tästä AMOCista, ja suosittelen lämpimästi, että esimerkiksi ympäristövaliokunta nyt järjestäisi kiireen vilkkaa tutkimuspohjaisen kuulemisen tästä asiasta, että välttyttäisiin tällaisen tiedon levittämiseltä täällä täysistuntosalissa.

Pakko tässä on myös sanoa, että itse kun istun maa- ja metsätalousvaliokunnassa, niin aika yksin saamme olla siellä vihreiden edustajan kanssa. Kyllä tässä oppositiokin voi katsoa peiliin. Nyt ei ole SDP:stä muita kuin edustaja Lyly paikalla, mutta siellä edustaja Elon kanssa olemme ainoita, jotka jätämme näihin ilmastovihamielisiin mietintöihin ja lausuntoihin eriäviä mielipiteitä. Kyllä tässä olisi ryhtiliikkeen paikka ilmastopolitiikan suhteen ihan oppositiossakin. Hallitus tekee erittäin huonoa politiikkaa meidän ilmaston ja luonnon näkökulmasta, mutta ei oppositiossakaan tässä kyllä olla mitenkään mestarillisia. Kyllä tämä tilanne kaiken kaikkiaan on todella surullisella tolalla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ingo ei ole paikalla, edustaja Östman ei paikalla. — Haluaako edustaja Harkimo käyttää? Ei. — Edustaja Garedeu.

16.52 **Kaisa Garedeu ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmasto on aina muuttunut ja tulee jatkossakin muuttumaan. Jos joku nyt oikeasti uskoo hiilidioksidin vaikuttavan ilmaston lämpenemiseen ja haluaa oikeasti vaikuttaa koko maailman hiilidioksidipäästöihin, niin toimet olisi tietenkin tehtävä niissä maissa, jotka tuottavat hiilidioksidia eniten. Suomi ei todellakaan ole yksi niistä. [Mai Kivelä: Kaikkien pitää tehdä osansa!] Suomen osuus koko maailman hiilidioksidipäästöistä on mitättömät 0,8 promillea. Niillä ei ole mitään merkitystä mihinkään ilmaston lämpenemiseen. Kiina, Intia ja Yhdysvallat sen sijaan tuottavat yhdessä lähes puolet koko maailman hiilidioksidipäästöistä.

Suomen tulisikin siis unohtaa koko ilmastoleikki tai, sanoisinko, ilmastofeikki tavoitteineen ja keskittyä yksinomaan suomalaisten hyvinvointiin, huoltovarmuuteen ja yritysten kilpailukyvyyn parantamiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pitko.

16.53 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsekin valitettavasti, kun katson ympärilläni, näen täällä näin vähän edustajia, vaikka puhumme ilmastopolitiikan kannalta tämän vaalikauden tärkeimmästä suunnitelmasta eli KAISU-suunnitelmasta, miten Suomessa pääsemme näihin taakanjakosektorin päästöihin. Ehkä tässä meni tietyllä tavalla momentum ohi, ehkä siitä on kyse. Hallitukselta kysyttiin kolme vuotta, missä on tämä suunnitelma, milloin saamme nähtäville ne keinot, ja nyt kun me sen saamme, niin on hyvin epätodennäköistä, että hallitus ehtii näitä toteuttamaan, joten siinä mielessä tämän paperin arvo on tietyllä tavalla ehkä inflatoitunut siihen, mitä sen arvon oikeasti pitäisi olla.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Tässä ohjelmassa on todellakin esitelty keinoja, joista isolta osalta puuttuvat rahoitus ja aikataulut, ja olen ministerin kanssa täysin samaa mieltä siitä, että ilmastopoliittikka on todellakin tekoja, ei vain sanoja tai lukuja paperilla.

Hallituksella on vielä tietenkin vuosi aikaa toteuttaa näitä ja tehdä uusia toimia, sehän on aina mahdollista. Tietenkin toivon itse näin myös valiokunnan puheenjohtajana, [Puhemies koputtaa] että tämä meidän ilmastojärjestelmän toimivuus ja sen luotettavuus ja ennakoitavuus vielä korjataan tämän hallituskauden aikana ja palautetaan sen johdonmukaisuus [Puhemies: Aika!] ja tuodaan ne tarvittavat ilmastotoimet tänne eduskuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä.

16.55 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Fakta on se, että hallitus on omilla päätöksillään tähänkin suunnitelmaan liittyvien ilmastotavoitteiden toteutumista vaikeuttanut erityisesti siellä liikenteen puolella. Samaan aikaan ilmastokriisi etenee, ilmasto kuumenee, ja riskinä on jopa näiden keikahduspisteiden ylittäminen. Eli aivan näistä epävarmuuksista riippumatta tästä isosta kuvasta ei ole kyllä mitään epäselvyyttä. Meillä ei ole varaa eikä suoraan sanottuna myöskään aikaa olla ottamatta näitä riskejä huomioon.

Ja kyllä, niin kuin meille nyt on kerrottu, on todennäköisempää tutkijoiden mukaan, että tämä Pohjois-Atlantin merivirtojen kierto liike sortuu tällä vuosisadalla kuin on sortumatta. Eli, edustaja Garedeu, tämä on se syy, minkä takia meillä on ilmastolaki, tämä on se syy, minkä takia ilmastotoimia tarvitaan, ja me vaadimme, että Suomi tekee oman osansa, ihan niin kuin jokainen muukin maa.

No, tämäkin suunnitelma itsessään tuo esille sen, [Puhemies koputtaa] että näitä lisätoimia tarvitaan. Haluaisin kysyä ministeriltä: mitä ajatuksia teille tämä tieto AMOCin sortumisesta herättää, [Puhemies koputtaa] ja kuinka te arvioitte toimimattomuuden kustannuksia?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.56 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä ilmastotyö on erittäin tärkeää ja tarvitsee käytännön tekoja. Tässä kun puhutaan, että lyhyet matkat liikenteessä tuottavat eniten päästöjä, silloin pitäisi edesauttaa myös valtion toimesta niitä hankkeita, jotka tekevät niitä asioita.

Esimerkiksi nyt ratikka on semmoinen hyvä esimerkki siitä. Tampereella ratikka on joukkoliikennetarkaisu, se on kaupunkikehitystarkaisu, se on ilmastoteko. Ja 20,5 miljoonaa matkustajaa oli viime vuonna. Toivon, että Turussa ja Vantaalla ratikkaa rakennetaan ja meilläkin enemmän, koska tämä on nimenomaan niitä käytännön tekoja, joilla viedään näitä asioita eteenpäin nimenomaan liikenteen osalta — tämäntyyppisiä asioita. Tämä olisi myös valtiontalouden kannalta järkevää. Se olisi rakentamista, jota nyt tarvittaisiin paljon. Sillä tavalla edesautettaisiin myöskin kasvunäkökulmaa.

Meidän pitäisi tällaisia hankkeita hakea. Tampere olisi rakentanut vähän enempi ratikkaa, kun me oltaisiin saatu valtiolta vähän paremmin tukea tähän vaiheeseen, mikä meillä nyt on meneillään. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

16.58 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille esittelystä ja tämän asian tuomisesta tänne saliin. Päästään just tästä tärkeästä aiheesta nyt keskustelemaan ja linjaamaan tätä.

Edustaja Honkasalo nosti ilmastovihamielisyyden esille. Oma kommenttini on, että huoltovarmuudesta huolehtiminen ei ole ilmastovihamielisyyttä, ei todellakaan. Meillä sattuu Suomessa olemaan ensinnäkin pitkien etäisyyksien maa. Meillä on vielä tosi kylmät talvet. Tänäkin talvena on tarvinnut polttaa turvetta monessa, monessa lämpölaitoksessa. Tämä hallitus nyt huolehtii tämän toiminnan jatkuvuudesta niin pitkään, kunnes seuraava vaihetta tai ideaa siihen löytyy, mutta sitä ei ole vielä näköpiirissä, ja sen tähden tästä huoltovarmuudesta täytyy pitää huolta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

16.59 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä Hormuzinsalmen tilanne osoittaa nimenomaan sen, että kun irtaudutaan fossiilisista, niin se on nimenomaan kestävää huoltovarmuutta. On minusta merkittävä nähdä tämä näin, asettaa vastakkain huoltovarmuus ja ilmastoteot. Ilmastotekoja nimenomaan tarvitaan sen takia, että meidän huoltovarmuutta voidaan vahvistaa, ja tässä esimerkiksi maataloudessa on valtavasti tekemistä. Kasvispohjainen ruuantuotanto on tulevaisuuden avain myös huoltovarmuuden näkökulmasta. Tässä suhteessa on minusta käsittämätöntä, että esimerkiksi maa- ja metsätalousvaliokunnan enemmistö ei suostu tätä myöntämään eikä hallitus myöskään investoi tähän mahdollisuuteen niin paljon kuin pitäisi nimenomaan huoltovarmuuden näkökulmasta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

17.00 **Mari Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä perussuomalaisten riveistä jälleen kerran kiistettiin ilmastotutkimuksen tuloksia. Myöskin kokouksen edustaja esitti arveluksen siitä, ovatko tulokset riittävän uskottavia. Edustaako tällainen linja nyt sitten myös hallituksen ilmastopolitiikkaa, että epäillään ja luotetaan siihen, että ehkä käy hyvin, tai sitten täysin kielletään kaikki tutkimustulokset?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

17.00 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme ja varsinkin hallitus on satsannut tutkimukseen ja kehitykseen tällä kaudella tosi hyvin, mikä on hieno asia. Ajattelen myös, että lämmitys on meillä kuitenkin aika iso päästölähde vielä — sähköntuotannossahan me ollaan jo hyvällä tolalla — ja tietysti tämä rakennusten lämmitys kuuluu tähän KAISUun. Millä tavalla voidaan vielä paremmin tutkimusta ja kehitystä lisätä sillä alalla, niin että päästäisiin täysin uusiutuviin, päästöttömiin lämmitysvaihtoehtoihin ja samalla nimenomaan, niin kuin tässäkin selonteossa nyt on puhuttu huoltovarmuudesta, kotimaisiin vaihtoehtoihin sen osalta? Tässä on hyviä suomalaisia lähtöjä. Esimerkiksi hiekkaan sidotaan lämpöä ja sitten

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

otetaan se käyttöön, kun tarvitaan. Näitä monia innovaatioita on, mutta olisi kiinnostavaa kuulla vielä lisää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Fagerström.

17.02 **Noora Fagerström kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vielä tästä Golfvirrasta eli AMOCista: Sanoin, että olen huolissani sen heikkenemisestä. Sitä ei pidä ymmärtää väärin, mutta oppositio saa sen jotenkin kuulostamaan hyvin dramaattiselta. Olen itsekin huolissani ilmaston lämpenemisestä, mutta kaikki tutkijat eivät ole yksimielisiä siitä, mistä sen heikkeneminen johtuu. Myönnän suoraan, etten ole alan asiantuntija, mutta olen ymmärtänyt, että jatkuvaa hidastumista on havaittu 1900-luvun puolivälin jälkeen. Sen takia tutkijat korostavat, että tarvitaan pitkiä mittaussarjoja. Joissakin arvioissa on mainittu, että jopa 40—60 prosenttia voi hidastua vuoteen 2100 mennessä, mutta täysi pysähtyminen on hyvin epävarmaa. Sen takia toivoisin, että täällä ei luotaisi tällaisia dramaattisia uhkakuvia tämän suhteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

17.03 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy edustaja Fagerströmille todeta, että todella toivon, että tässä salissa otetaan tosissaan nämä riskit, mitä tutkimusyhteisö on laajasti tuonut esiin, eikä katsota, josko mahdollisesti vaikka jonkun yhden tutkijan tai vähemmistön kanta sitten olisikin oikeassa ja mitään katastrofia ei tulisi. Sitten on harvinaisen myöhäistä ryhtyä sitä enää korjaamaan.

Palaan tähän keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaan, joka tosiaan osoittaa, että hallituksen ilmastotoimet ovat täysin riittämättömiä nyt tällä taakanjakosektorilla ja päästökuilu on valtava. Tässä ei voi selittää mustaa valkoiseksi, eikä tilannetta tosiaan helpota se, että hallitus tekee samaan aikaan sellaisia päätöksiä, jotka lisäävät päästöjä esimerkiksi juuri siellä liikenteen puolella. Myös turvepeltojen osalta on vetkuteltu koko tämä hallituskausi, vaikka tehokkaita keinoja olisi.

Olisin myös halunnut maatalouden puolelta nostaa sen käyttämättömän mahdollisuuden eli ruoantuotannon kestävyuden vahvistamisen nimenomaan kasvipohjaiseen ruoantuotantoon siirtymällä, joka on se kestävä tulevaisuus, kuten edustaja Honkasalo täällä hyvin kuvasi. [Puhemies koputtaa]

Kysyn nyt vielä paikalla olevalta ministeriltä: miten näette tämän, ja teettekö todella toimia sen eteen, että me saataisiin meidän maatalouden kestävyysmurros oikeasti nyt vauhtiin? [Vasemmistoliiton ryhmästä: Hyvä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.04 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Multalaa tämän tärkeän asian erinomaisesta valmistelusta ja esittelystä. Kiitos. — Suomen vahvuus on puhdas kotimainen fossiilivapaa energia. Se vähentää riippuvuutta ulkopuolisista toimijoista ja suojaa meitä kriiseiltä. Siksi energian omavaraisuus ja ilmastotyö kulkevat käsi kädessä. Turvallisuuden kannalta keskeinen kysymys ovat myös maankäyttösektori ja metsät. Metsät eivät ole vain ilmastokysymys vaan myös talouden ja huoltovarmuuden perusta. Ilmastotavoitteita ei saavuteta ratkaisulla, joka romuttaa

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

metsätalouden investoinnit tai työllisyyden. Siksi haluamme nyt painottaa kasvua lisääviä metsänhoitokeinoja, metsätuhojen torjuntaa ja parempaa tilannekuvaa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä edustaja Pitko, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen ministeri, jos haluaa kommentoida.

17.05 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan ottaa tähän AMOC-keskusteluun kantaa: Eikö kuitenkin ole niin, että vaikka tämä katastrofi ei ole täysin varma — se on tietenkin totta, että harva asia on täysin varma — niin kun kuitenkin huonompi tulevaisuus tai huonompi vaihtoehto näistä on todennäköisempi kuin se, että meille käy hyvin, niin eikö sen pitäisi saada meidät kaikki sellaiseen asentoon, että me aiomme tehdä kaikkemme, ettei se toteudu, ja että me myös varaudumme siihen, että käy se pahin skenaario? Jos se vaikka ei toteutuisikaan, sitten voimme huokaista helpotuksesta. Moni maa on lähtenyt tekemään kansallisia varautumissuunnitelmia tämän asian suhteen. Olisiko syytä sellainen varautuminen käynnistää myös Suomessa?

No, sitten tähän biokaasuun, mitä valiokuntakin halusi korostaa: Nythän on niin, että hallituksen omilla toimilla on biokaasun kysyntää vähennetty. Esimerkiksi tämä lantapoikkeus on omiaan heikentämään biokaasun kannattavuutta, ja tietenkin nämä jakeluvaihtoehdot liittyvät lisävelvoitteen muutokset ovat vähentäneet myös biokaasun kysyntää. Kysyisin ministeriltä: kun biokaasu on asia, mitä me kovin laajasti tässä salissa kannatamme maatalouden huoltovarmuuden edistämisen ja omavaraisen energiantuotannon kannalta, niin aikooko hallitus ryhtyä joihinkin toimiin sen suhteen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Multala.

17.07 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä keskustelusta ja kysymyksistä. — Ensimmäinen kysymys, joka tuli suoraan minulle, koski nurmiasioita: Inventaariokehityksessä otetaan huomioon aina tuoreimmat tutkimustulokset, ja se päivittää tiedot heti myös takautuvasti. Eli kaikki se hyvä työ, mitä viljelijät ovat tehneet, tulee näkyviin laskelmiin takautuvasti, eli kyllä ne tulevat näkymään sitten tulevaisuudessa.

Sen lisäksi tästä AMOCista haluan todeta sen, että on aivan totta, että siihen liittyy valtavia riskejä ja uhkakuvia, mutta myöskin se on totta, että ihan kaikkea siitä emme vielä tiedä. Sen vuoksi olenkin itse ehdottanut, että me myöskin Suomessa käynnistäisimme tämän tiimoilta poikkihallinnollisen VN Tutkiva -hankkeen, jotta meillä olisi paremmat, ajantasaiset tiedot mahdollisista vaikutuksista Suomelle ja myöskin siitä, minkä tyyppistä sopeutumista ja suunnittelua tämä vaatisi meiltä. Tässäkin kuitenkin käy hyvin suurella todennäköisyydellä niin, että ensin ilmasto lämpenee jonkun aikaa ja jos tämä uhkakuva toteutuisi, niin sitten jossain vaiheessa se kehitys täällä olisi päinvastainen. Se on meidän kannalta itse asiassa vielä suurempi riski kuin se, jos ilmasto lämpenee, vaikka se lämpenisi keskimääräistä enemmän — tarkoitan nyt siis tässä vain Suomea — koska sen AMOCin hiljenemisen vaikutukset voivat sitten olla kyllä aika hurjia tänne ja elinolosuhteisiin. Sen takia tästä on hyvä olla ajantasainen tieto saatavilla myös tulevilla hallituksilla ja päivittyvä tieto tietysti myös. Eli tavallaan tässä keskustelussa varmasti kaikki olivat osaltaan oikeassa. Siinä, miten isona tämän uhkan näkee, on varmasti erilaisia

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

näkökantoja, mutta joka tapauksessa tietoa tarvitaan lisää, ja siihen haluan itsekin vaikuttaa.

Sitten lämmityksestä kysyttiin: No, tähän KAISUun liittyy vain erillislämmitys, mutta toki myös kaukolämmössä on tärkeitä saada päästöjä vähenemään. Siellähän meillä onkin kehitteillä jopa suomalaisia hyviä uusia ratkaisuja vaikkapa pienydinenergian muodossa, jota voitaisiin sitten kaukolämpöverkkoon yhdistää. Myös näistä parjatuista datakeskuksista syntyvää hukkalämpöä voidaan hyödyntää lämmityksessä erilaisissa kohteissa, myös kaukolämmössä, ja sitä kautta saadaan kyllä uusia ratkaisuja. Lämpöhän on siinä mielessä hieno juttu, että sitä voidaan varastoida paljon helpommin ja pitkäaikaisemmin kuin sähköä. Meillä esimerkiksi tuolla kotikaupungissani Vantaalla on syntymässä tämmöinen valtava lämmön kausivarasto, johon lämpöä voidaan talven varalle varastoida ja käyttää myöhemmin silloin, kun sitä tarvitaan.

No, sitten täällä kysyttiin toimimattomuuden kustannuksista: Totta kai kustannuksia syntyy myös siitä, mutta ennen kaikkea näen, että jos me lähemme tätä investointiympäristöä heikentämään EU-tasolla tai sitten kotimaisesti, niin siihen liittyy myös hyötyjen menettämistä eli esimerkiksi sitä, että ei enää investoida yhtä paljon näihin puhtaisiin ratkaisuihin. Sen takia olenkin hyvin tyytyväinen siitä, että pidimme esimerkiksi tästä jakeluvaihtoehdosta kiinni, toisin kuin edellinen hallitus teki silloin, kun oli tällainen samantyyppinen tilanne. Silloin sillä vietiin markkina näiltä uusiutuville ratkaisuille ja hidastettiin siirtymää pois fossiilisista polttoaineista. Eikä varsinaisesti ole selvyyttä, kuinka paljon se vaikutti polttoaineen hintoihinkaan, koska silloin öljyn maailmanmarkkinahinta lähti samaan aikaan laskuun. Tällaista samanlaista päätöstä en halunnut nyt nähdä tehtävän, ja sen takia olen tästä iloinen.

Muista päätöksistä vielä sitten sen verran totean, että mikään näistä päätöksistä, mitä ollaan kehysriihessä tehty, ei suoraan mitenkään lisää päästöjä. Työmatkavähennys toki tuo hieman helpotusta heille, jotka sitten joutuvat pitkiä matkoja autolla työn takia ajamaan, mutta uskon kyllä, että korkeat polttoaineiden hinnat sinällään vaikuttavat jo niin, että kaikkea turhaa ajamista varmaan moni kyllä välttää.

Maataloudesta: Joo, tässähän toki ikään kuin vain osa maataloudesta kuuluu tähän taakanjakosektoriin, mutta toki silläkin puolella on tärkeitä edistää niitä keinoja — esimerkiksi talvipeitteisyyttä — joilla voidaan parantaa hiilensidontaa siellä pelloissa. Maan hyvä kasvukunto on erittäin tärkeä asia, jotta voidaan edistää sitä, että esimerkiksi ravinteet pysyvät pellossa eivätkä huuhtoudu sieltä pois, ja myöskin kasvit sitten voivat hyödyntää sen ravinteiden mahdollisimman hyvin. Myöskin kasvisruuan tuotannolla on mielestäni kyllä paikkansa, ja sitäkin voidaan joiltain osin edistää.

Mutta sitten on samaan aikaan huomattava se, että kyllähän meillä tällä hetkellä maatiloilla on hirvittävä huoli siitä kustannusten noususta, mikä nyt syntyy vaikkapa lannoitteiden hinnan noususta. Senkin takia nyt päätimme myös kehysriihessä vauhdittaa vielä kerran — katsoa, onko jotain, mitä voimme tehdä erilaisten biotalousratkaisujen tai myöskin biokaasuratkaisujen vauhdittamiseksi sen lisäksi, että me jaamme jo nyt siis muun muassa energiatukea, ravinnekierrätystukea ja niin edelleen, joilla pyritään nimenomaan omavaraisuutta parantamaan.

Myöskin lantapoikkeuksesta haluan sanoa sen verran, että olen iloinen siitä, että nyt lausunnolla on versio, jossa Saaristomeren valuma-alue rajataan lantapoikkeuksen ulkopuolelle. Tällä ei ehkä ole niinkään ilmaston näkökulmasta merkitystä, [Puhemies

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

koputtaa] mutta Itämeren tilan näkökulmasta sillä on aivan iso merkitys, ja olen tyytyväinen, että se ratkaisu tehtiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Sitten mennään puhujalistaan. Edustaja Garedeu.

17.12 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Ilmastopoliitikan tulee perustua realismiin ja faktoihin, ei epäluotettaviin laskelmiin ja ideologisiin tavoitteisiin. Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa eli KAISUssa käydään läpi keinoja, joilla pyritään vähentämään päästöjä. Ilmasto muuttuu ja aina tulee muuttumaan, jatkossakin. Syyt ovat monet, mutta ei hiilidioksidi, eikä ainakaan juuri suomalaisten tuottama hiilidioksidi. Suomen hiilidioksidipäästöillä ei ole mitään vaikutusta mihinkään ilmastonmuutokseen, koska Suomen päästöt ovat vain 0,8 promillea koko maailman päästöistä, joten uskon, että on päivänselvää meille kaikille, ettei tästä päästövähennyspuuhastelusta ole mitään hyötyä, pelkkiä haittoja ja lisäksi mittavia kustannuksia. Tällaisesta päästöhulluudesta ei tulisi missään tapauksessa kuormittaa yrityksiä, kuntia tai kansalaisia ollenkaan. Hallitus on onneksi kyllä linjannut, ettei se omilla ilmastopäätöksillään nosta kansalaisten arjen kustannuksia tai heikennä yritysten kilpailukykyä, mutta silti olemme pahasti jumissa aiemmissa kansainvälisissä sitoumuksissa ja EU:n yhä kammottavammissa päästövähennysvaatimuksissa sanktioineen.

Jos nyt joku oikeasti uskoo hiilidioksidin vaikuttavan ilmaston lämpenemiseen ja sitten haluaa oikeasti vaikuttaa koko maailman hiilidioksidipäästöihin, niin toimet tulisi tietenkin tehdä niissä maissa, jotka tuottavat hiilidioksidipäästöjä eniten. Ne ovat Kiina, Yhdysvallat ja Intia, ei siis Suomi. Katsotaan nyt vähän, minkälaista ilmastopoliitiikkaa on näissä maissa tehty: Kiina on 2020-luvun aikana lisännyt päästöjään noin sata kertaa sen määrän, mitä Suomi on vähentänyt omiaan. Yhdysvallat on toiminut esimerkillisen järkevästi ja irtaantunut Pariisin ilmastopöytäkirjasta — siitä pitäisi muuten Suomen ottaa mallia. Sen ympäristövirasto EPA on oikein linjannut, etteivät kasvihuonepäästöt uhkaa kansalaisten terveyttä ja ympäristöä, ja presidentti Trumpin hallinto on kumonnut polttomoottoriautojen päästörajoitukset — hienoa. Ja jotenkin tuntuu siltä, että Intiassa ei olla esimerkiksi lehmien hengityksen ja suolikaasujen päästöistä yhtä huolissaan kuin täällä meillä Suomessa. Pyhiä lehmiä on siellä noin 195 miljoonaa ja Suomessa reilusti alle miljoona, noin 800 000. Suomen ainoa pyhä lehmä on tämä ilmastoideologia.

Arvoisa puhemies! Ilmastosuunnitelman laatiminen, tämä päähullu, on yksi viime kaudella säädetyn ilmastolain täysin turhista, aikaa vievistä ja hallinnollista taakkaa lisäävistä vaatimuksista. Samoin epärealistinen vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoite on peräisin sieltä. Jos saisin yksin päättää, niin ilmastolaki kumottaisiin välittömästi, hiilineutraalisuustavoitteista irtauduttaisiin ja Suomessa keskityttäisiin edistämään oman kansan hyvinvointia, huoltovarmuutta ja talouden kilpailukykyä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.17 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies, kunnioitettu ministeri! Ilmastopoliitiikka ei ole vain ympäristöpolitiikkaa. Se on myös turvallisuuspolitiikkaa. Valtioneuvoston ilmastoselonteko keskipitkälle aikavälille tekee tämän selväksi. Kyse on siitä, miten Suomi

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

turvaa energiansaannin, huoltovarmuuden ja taloudellisen kantokykynsä maailmassa, jossa epävarmuus kasvaa.

Arvoisa puhemies! Suomen vahvuus on puhdas, kotimainen ja fossiilivapaa energia. Se vähentää riippuvuutta ulkopuolisista toimijoista ja suojaa meitä kriiseissä. Siksi energian omavaraisuus ja ilmastotyö kulkevat käsi kädessä. Turvallisuuden kannalta keskeinen kysymys on myös maankäyttösektori ja metsät. Metsät eivät ole vain ilmastokysymys vaan myös talouden ja huoltovarmuuden perusta.

Ilmastotavoitteita ei saavuteta ratkaisulla, jotka romuttavat metsätalouden investoinnit tai työllisyyden. Siksi haluamme nyt painottaa kasvua lisääviä metsänhoitokeinoja, metsätuhojen torjuntaa ja parempaa tilannekuvaa, ei yksisilmäisiä kieltoja. Suomen on toteutettava ilmastopolitiikkaa, joka vahvistaa kykyämme selviytyä kriiseistä, eikä heikentää sitä. Tässä selonteossa tämä lähtökohta näkyy.

Lisäksi ympäristövaliokunta on tärkeällä tavalla korostanut, että ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmää tulee jatkossa kehittää tiiviiksi ja selkeäksi kokonaisuudeksi, joka mahdollistaa tavoitteiden ja toimenpiteiden tehokkaan seurannan. Ilmastotyö tehdään niin, että se tukee taloutta, turvallisuutta ja Suomen pitkäjänteistä etua. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

17.19 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma on keskeinen väline, jolla Suomen tulisi uskottavasti edetä kohti ilmastolain tavoitteita. Nyt käsittelyssä oleva suunnitelma ei kuitenkaan tätä tehtävää täytä. Sen sijaan se osoittaa, että Orpon hallituksen ilmastotoimet ovat täysin riittämättömiä taakanjakosektorin päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi. Tavoitteiden ja suunnitelmassa esitettyjen keinojen välinen päästökuilu on kymmeniä miljoonia tonneja samalla, kun suunnitelman esittämien toimien yhteisvaikutus jää alle yhteen miljoonaan tonniin. Tämän päälle tulee vielä riski maankäyttösektorin alijäämän siirtymisestä taakanjakosektorille.

Liikenteen osalta hallitus on tosiaan tehnyt toimia väärään suuntaan, kun se on omin päätöksin jopa lisännyt liikenteen päästöjä. Myös turvepeltojen osalta olisi ollut tehokkaita toimia käytettävissä, mutta koko hallituskausi on mennyt ilman niiden käyttöön ottamista.

Yhä uudet kriisit maailmalla alleviivaavat sitä, että fossiilisista irtautuminen on aivan keskeinen keino myös huoltovarmuuden kasvattamiseksi. Tähän meidän olisi nyt keskityttävä, mutta hallitus katsoo tiukasti peräpeiliin muun muassa ylpeilemällä tosiaan turpeen käytön lisäämisellä ja uskottelemalla, että Suomen energiapolitiikkaa voisi rakentaa turpeen varaan.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä nostaa maataloussektorin tilannetta. Viljelijöiden akuuttiin ahdinkoon on syytä suhtautua vakavasti, mutta samalla meidän on määrätietoisesti vahvistettava ruuantuotannon kestävyyttä. On todella surullista, miten tässäkin salissa usein ruuantuotanto ja maatalouden ympäristötoimet asetetaan vastakkain. Kestävässä ruuantuotannossa ne kulkevat tiiviisti käsi kädessä. Maatalouden ilmastopäästöjen vähentämiseen tässä suunnitelmassa on liian vähän uusia vaikuttavia toimia, eikä keskeisiä ja kustannustehokkaita ratkaisuja, kuten turvepeltojen vettämistä, edelleenkaan edistetä riittävästi. Samalla tosiaan jätetään hyödyntämättä mahdollisuus vahvistaa ruuantuotannon kestävyyttä ja viljelijöiden toimeentuloa kasvipohjaiseen ruuantuotantoon siirtymällä ja siihen koko ruokaketjuun aktiivisesti investoimalla.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Arvoisa puhemies! On tosiaan niin, että me tarvitaan ilmastosuunnitelma. Me tarvitaan sellainen ilmastosuunnitelma keskipitkälle aikavälille, joka perustuu tutkittuun tietoon, on linjassa Suomen ilmastotavoitteiden kanssa ja jonka toimenpiteille on osoitettu myös riittävä rahoitus. Tämä Orpon hallituksen suunnitelma ei nyt täytä mitään näistä tavoitteista. Tässäkin asiassa hallitus nyt sysää vastuun seuraavalle hallitukselle, ja tämä on vastuutonta, koska ilmastokriisi etenee, uutiset kertovat yhä uusien keikahduspisteiden ylittävän, ja täällä käytiin jo keskustelua tästä AMOCista. Eli riskejä on, ja niihin pitää varautua, mutta sen lisäksi meidän pitää todellakin tehdä osamme ilmastopäästöjen vähentämisessä, jotta ilmastokriisi saadaan torjuttua tai sitä saadaan hillittyä.

Päästövähennykset tulevat sitä kalliimmaksi, mitä pidemmälle niitä lykätään, ja sekin on tärkeä syy toimia ennemmin kuin myöhemmin. Ilmastokriisin aiheuttamien vahinkojen korjaaminen se vasta kalliiksi tuleekin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

17.23 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Ilmastokriisi etenee, niin kuin täällä on tullut hyvin esiin, ja vaikka epäilijöitäkin on, niin joka tapauksessa tieteelliset näytöt ovat niin vahvat, että siihen on uskomisen.

Ylipäätään kannattaa olla tyytyväinen siitä, että meillä on ylikansallisia määräyksiä ja sääntöjä. Eli EU:n säännöt ovat tässä mielessä hyviä, koska yksi maa ei pysty tekemään kaikkea, vaan tämä pitää tehdä ylikansallisesti ja saada asioita vietyä eteenpäin. Myös meidän teollisuus on tässä vihreässä siirtymässä ja todella haluaa sitä viedä eteenpäin. Kun kuuntelee teknologiateollisuuden tavoitteita, ne korostavat tätä näkökulmaa koko ajan.

Tämä keskipitkän välin taakanjako, joka tässä nyt on pääasiassa kyseessä, liittyy liikenteeseen ja maatalouteen ja maankäyttöön noin yleisesti ottaen. On pari liikenteen osalta olevaa asiaa, jotka kannattaa huomioida, koska ne ovat myös omissa käsissä. Tuossa jo vastauspuheenvuorossa keskustelussa toin esille sen, että ihan konkreettisia asioita isojen kaupunkienkin osalta liikenteen päästöjen vähentämisessä ovat tämmöiset raideratkaisut. Meillä Tampereella, niin kuin tuossa toin esiin, on ratikka ollut todella iso menestys. Kansalaiset pitävät siitä erittäin paljon. Se on joukkoliikennetarkaisu, kaupunkikehitysratkaisu ja ilmastoteko, ja tämänyyppisiä hankkeita pitäisi valtion olla edistämässä myös muissa kaupungeissa ja myös Tampereen seudulla vielä, kun se menee seudulliseksi. Tätä kautta me saadaan asioita myöskin liikenteen osalta päästövähennyksien osalta tehtyä, koska nämä lähimatkat ovat myöskin niitä suurimpia päästöjen aiheuttajia. Mielenkiintoinen tilanne oli, kun tässä yksi ilta seurasin televisiota, että sähkörekka oli esittelyssä. Se on juuri niitä ratkaisuja, joilla pystytään näitä asioita liikenteen osalta tekemään, ja he pitivät sitä erittäin hyvänä asiana liikenteen osalta.

Arvoisa rouva puhemies! Tietenkin täällä on tullut hyvin esiin tämä Venäjän aiheuttama energiakriisi ja nyt tämä Iranin sodan tilanne, Hormuzinsalmi ja kaikki muut. Nämä vain kuvastavat sitä, kuinka paljon meidän pitää yrittää päästä fossiilisista polttoaineista ja fossiilisesta energiantuotannosta eroon. Sen takia nämä toimenpiteet, mitä me viedään nytten täällä energiantuotannossa, pienydinvoimalaitokset ja muut, ovat sellaisia, että me ei tarvita turvetta, siis muuten kuin tämmöisenä kriisipolttoaineena. Sähköhän meillä on jo 95-prosenttisesti fossiilivapaata, ja siinä ydinvoima, tuuli- ja vesivoima ovat keskiössä.

Ja Suomi on omilla toimenpiteillään näyttänyt, kuinka näitä asioita voidaan tehdä. Se on meillä se kilpailuetu, jota meidän kannattaa viedä eteenpäin. Siinä mielessä, kun ajattelee

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

valtion toimia, kannattaisi yrittää miettiä, miten erityisesti näitä päästövähennyskeinoja voidaan saada aikaan samalla päästöjä vähentäen ja julkista taloutta vahvistaen. Meidän pitäisi laittaa nämä kaksi siihen tavoitteeksi, ja silloin me jouduttaisiin miettimään asioita uudella tavalla. Tämä on semmoinen tärkeä asia.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Kvarnströmin tekemiä vastalause-ehdotuksia näin lopuksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

17.27 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Lylyn positiivisesta puheenvuorosta on mukava jatkaa. — Olisin itsekin halunnut vielä nostaa sen, että ilmastotyö ei suinkaan ole jotain negatiivista, jos katsotaan kaikkea muuta politiikkaa, saati sitten ihmisten hyvinvointia tai tämän yhteiskunnan ja talouden kilpailukykyä, vaan se usein on ja sen täytyy olla niin, että meidän täytyy tehdä juuri niitä toimia, mitkä palvelevat meitä myös muilla sektoreilla. Kilpailukyvyn kasvattamisen kannalta on tärkeää, että meillä on uusiutuvaa energiaa saatavilla, että meillä on investointiympäristö hyvässä kunnossa vihreitä investointeja varten, ja toisaalta se, että ihmisten hyvinvoinnin ja ilmastotyön yhteys myös ymmärretään. Se on tietenkin moniulotteista lähtien siitä, että ilmastonmuutoksen torjunta on kriittistä meidän ihmislajimme tulevaisuudelle, mutta myös niin, että esimerkiksi kävelyn ja pyöräilyn ja ylipäänsä lihasvoimin liikkumisen edistäminen on mitä parhainta päästöjen vähentämistä, koska siitä ei synny päästöjä välttämättä ollenkaan.

Edustaja Lyly nosti tämän Tampereen ratikan esille. On ilo kertoa tässä salissa, että juuri tällä viikolla päätimme Oulun kaupunginvaltuustossa myös lähteä lähijunaliikenteeseen yhdessä seudun kuntien kanssa. Tämähän on myös aivan äärimmäisen hieno esimerkki siitä, miten kaupunkiseudut itse tekevät näitä toimia, haluavat tehdä niitä. Ajatus on, että työssäkäyntialueen liikkuminen helpottuu, mutta samalla myös päästöt vähenevät. Ajattelen, olisiko kuitenkin järkevää, että valtio lähtisi jollakin tavalla, jollain pienellä pilottirahalla enemmänkin Suomenmaassa näitä lähijunapilotteja rahoittamaan. Kyseessä on tietenkin hankkeita, jotka pääsevät käyntiin vasta 2030-luvulla, koska kilpailu raideliikenteessä avautuu silloin, mutta nyt olisi jo hyvä laittaa näitä suunnitelluja liikkeelle. Sen sijaan, että rahoitamme tämmöisiä jättimäisiä isoja hankkeita, itse asiassa julkisen talouden kannalta voisi olla järkevämpää tämmöisiä pienempiä pohtia, sekä nykyisten raiteiden korjaamista ja parantamista että myös lähijunien rahoittamista, rahoittaa niitä jatkossa ja saada niitä liikkeelle.

Sitten haluan vielä energiasta sanoa: Mehän olemme siinä mielessä hyvässä tilanteessa, että tämmöinen positiivinen keikahduspiste ollaan saavutettu, eli uusiutuvan energian hinta on monin paikoin edullisempi kuin fossiilienergian hinta, ja investoinnit pääasiassa siihen tässä maailmanajassa globalistikin suuntautuvat. Mutta ihmettelen kyllä näitä hallituksen päätöksiä, että nyt tässä tänään vielä käsittelyssä olevassa alueidenkäyttölaissa ollaan nimenomaan laittamassa jarruja tuulivoiman ja aurinkoenergian rakentamiselle ja sitten toisaalta kehysriihessä ollaan haluttu antaa turpeelle tukia. Onko se nyt oikeasti järkevää minkään tavoitteen kannalta, että me hidastamme sitä hyvää kehitystä, [Puhemies koputtaa] mitä uusiutuvan energian rakentamiseen tällä hetkellä liittyy?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

17.31 **Janne Jukkola kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Suomi etenee päästövähennyksissä, mutta ilmastopolitiikan seuraava vaihe ratkaistaan sillä, pystymmekö yhdistämään ilmaston, talouden ja huoltovarmuuden. Suomi ei ratkaise ilmastohaastetta vähentämällä tuotantoa. Me ratkaisemme sen tekemällä tuotannosta puhtaampaa, kestävämpää ja arvokkaampaa.

Ilmastopolitiikan on perustuttava faktaan, ei oletuksiin. Siksi olen kutsunut Ilmatieteen laitoksen tutkijoita eduskuntaan esittelemään uusimpia havaintojaan. Tulokset ovat merkittäviä: suomalaisilla viljelymailla, varsinkin nurmipelloilla, on aiempaa arvioitua suurempi potentiaali sitoa hiiltä oikein hoidettuina. Kun pellot nähdään osana ratkaisua, maatalous ei ole ilmasto-ongelma vaan ilmastoratkaisu. Tämä on tärkeää suomalaiselle ruuantuottajalle, josta tahtomattaan tehdään monesti ilmastopahista.

Arvoisa rouva puhemies! Myös metsäkeskusteluun tarvitaan realismia. Emme ratkaise ilmastohaastetta siirtämällä tuotantoa pois Suomesta vaan tekemällä politiikkaa, joka siirtää sitä Suomeen. Yksipuoliset hakkuurajoitukset johtaisivat helposti siihen, että puu hakataan muualla suuremmilla päästöillä. Ratkaisu on toinen: vahvistetaan metsien kasvua, terveyttä ja kestäväää käyttöä. Näin yhdistämme ilmaston, työn ja investoinnit.

Energiapolitiikassa on myös puhuttava suoraan. Huoltovarmuus ei rakennu toiveilla vaan toimivilla ratkaisuilla. Suomi tarvitsee monipuolisen energiapaletin, jossa kotimaisilla ratkaisuilla on jo keskeinen rooli myös tässä siirtymävaiheessa. Kotimainen turve on yksi osa tätä kokonaisuutta — ei siksi, että se olisi aivan täydellinen, vaan siksi, että Suomi tarvitsee varmaa energiaa kaikissa mahdollisissa olosuhteissa.

Maataloudessa myös mahdollisuudet ovat valtavat. Biokaasu, uudet teknologiat ja parempi jalostusaste voivat tehdä maataloista samanaikaisesti ruuantuottajia, energiantuottajia ja ilmastoratkaisujen toteuttajia. Kun pellot, metsät, maatilat nähdään osana ratkaisua, ilmastopolitiikka ei ole Suomelle rasite vaan kilpailuetu.

Ilmastopolitiikka, joka heikentää taloutta ja huoltovarmuutta, ei ole kestävää. Kestävä politiikka on sellaista, joka vahvistaa näitä molempia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

17.34 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on tämän keskustelun aikana useissa puheenvuoroissa kritisoitu ja jopa tuomittu maamme nykyinen eläintuotantoon perustuva maatalous ja ruuantuotanto sekä eloperäisten maiden, etenkin turvemaiden, käyttö ruuan tuottamiseen. Samalla jopa samat edustajat ovat kuitenkin kertoneet kannattavansa kotimaisen ruuantuotannon huoltovarmuuden varmistamista. Arvon kollegat, tuo edellä kerrottu yhtälö ei toimi. Jos kotieläintuotanto ja eloperäisten maiden viljely lopetetaan, samalla voidaan lopettaa myös puheet kotimaisen ruuantuotannon huoltovarmuudesta huolehtimisesta. Luonnonolosuhteistamme johtuen suhteellinen tuotannollinen tehokkuutemme ja turvamme on nurmentuotannossa ja nurmen käyttämisessä märehittäjien rehuksi. Nurmi on myös erittäin tehokas hiilen sitoja maaperään, kuten uusimmatkin tutkimukset osoittavat.

Arvoisa puhemies! Minä kannatan kaikkea kotimaista ruuantuotantoa, myös kasvipohjaista tuotantoa, josta täällä on paljon puhuttu, mutta mahdollinen siirtymä eläinperäisestä sekaruokavaliosta kasviperäiseen tapahtuu tuotannossakin sitten, kun tai jos kuluttajien kulutustottumukset näin muuttuvat. Suomalaisten ruuan huoltovarmuus nojaa kotieläintuotantoon. Myös kasviperäisen ruuan tuottaminen tarvitsee parikseen

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

kotieläimet. Näin siksikin, että vaikka minäkin tänä keväänä taas kylvän esimerkiksi kauraa ja valkuaiskasveja, niin kovasta yrityksestä ja hyvistä aikomuksista huolimatta saatan joutua syksyllä toteamaan, ettei satoni täytä ihmisten elintarvikekäytölle asetettuja tiukkoja kriteerejä, vaan kaurat tai varsinkin valkuaiskasvit päätyvät eläinten rehuksi. Ja ellen tietäisi tätä mahdollisuutta vaihtoehtoiseen käyttöön jo nyt, niin en uskaltaisi kylvää etenäkään valkuaiskasveja siinä määrin kuin tänä keväänä nyt suunnittelen tekeväni, ja valkuaisuotannon kasvattamisellehan meillä olisi erittäin suuri tarve tässä maassa.

Näin ollen tämän vaihtoehtoisen käytön mahdollisuuden olemassaolon tietäminen ja sen tärkeys vain korostuu koko ajan, kun säiden ääri-ilmiöt lisääntyvät myös täällä meidän maassamme. Joten kannustan arvon kollegoja puhumaan kotimaisen ruuantuotannon kehittämisestä, maataloustuotannon kehittämisestä ja kehittymisestä, enemmän sekä—että-pohjalta kuin tänään täällä salissa esillä olleen joko—tai-mallin pohjalta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

17.37 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Huomaa, että olemme edustaja Viljasen kanssa samassa puolueessa. Juuri kirjoitin tähän, että ”ruoka ei ole joko—tai vaan sekä—että”. [Naurua] Ei saatu nyt tästä erimielisyyttä aikaiseksi.

Joitain huomioita käydystä keskustelusta liikenteeseen liittyen: Itse tulen tuolta itäisestä Suomesta, jossa probleema on siinä, että julkinen liikenne on hyvin minimissään, raideliikennettä, erityisesti poikittaisliikennettä, ei ole ja meillä on ikääntyvä väestö, joka joutuu käyttämään sitä omaa henkilöautoa. Monasti vuosittain ei paljon ajeta, mutta se on välttämättömyys, kun muuta vaihtoehtoa ei ole. Ei ole varallisuutta eikä varaa vaihtaa eikä ehkä järkeäkään vaihtaa sitä hyvin toimivaa autoa sähköautoon. Elikkä tarkoitan tällä lähinnä sitä, että pitää nähdä, että tarvitaan erilaisia ratkaisuja eri puolilla maata erilaisille väestöryhmille.

Edustaja Jukkola toi hyvin esille tämän Ilmatieteen laitoksen tutkimuksen. Harmillista, että kun se oli positiivinen uutinen maatalouden kannalta, niin se ei oikein julkisuutta saamillään muotoa. Meidän pitää tehdä sen eteen töitä.

Sitten silloin kun aloitin eduskunnassa, ensimmäisiä asioita, mitä ihmettelin, oli se, että täällä ei olla kovin johdonmukaisia, ja minua sitten lohduteltiin ja sanottiin, että älä huoli, se johdonmukaisuus ei kuulu politiikkaan. [Naurua] Mutta kyllä minä silti toivoisin sitä, kun täällä hallituspuolueiden edustajia, jotka tänäänkin ovat pitäneet varsin pontevia puheita, kuittaa tämänkin suunnitelman siellä valiokuntakäsittelyssä, ja tänään on talousvaliokunnassa hyväksytty näitä ilmastoon liittyviä, myös ympäristövaliokunnassa, ja sitten täällä pidetään täysin 180 astetta päinvastaisia puheita. Mutta täällä on jokaisella oikeus siihen, ja ehkä osalla nämäkin ovat omantunnon kysymyksiä. — Kiitos, ei muuta.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölainsiksi ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 70/2026 vp

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava lausunto. — Keskustelu alkaa. Ministeri Multala, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.39 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä nyt pitkään valmisteltu kokonaisuudistus vanhasta maankäyttö- ja rakentamislain etenee tällä kertaa nyt alueidenkäyttölain osalta. Alueidenkäyttölakihan on aivan todella merkittävä kokonaisuus alueidenkäytön suunnittelun puolesta.

Tämä on todellakin ollut pitkä prosessi. Aiemmin tässä prosessin aikana on eriytetty rakentamisen osuus rakentamislain, ja siinä yhteydessä maankäyttö- ja rakennuslain nimi muutettiin alueidenkäyttölain. Nyt tämä alueidenkäyttöä eli siis käytännössä kaavoitusta, valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja merialuesuunnittelua koskeva kokonaisuus säädettäisiin omaksi laiksi eli uudeksi alueidenkäyttölain. Maankäyttö- ja rakennuslain olleet ja nykyisin voimassa olevassa alueidenkäyttölain olevat loput säännökset, jotka koskevat muun muassa kuntien maapolitiikkaa ja kaavojen toteuttamista, on tarkoitus eriyttää omiksi laeikseen, yhdyskuntarakentamis- ja kehittämislain. Hallituksen on tarkoitus antaa näitä koskevat esitykset vielä tällä hallituskaudella.

Uudessa alueidenkäyttölain kaavoituksen toimivista peruseräkkeistä pidetään kiinni. Jo vuoden 1958 rakennuslain omaksuttu alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän kolmiportainen hierarkia ei muutu, eli maakuntakaavat ovat jatkossakin yleispiirteisien kaavamuoto ja kunnat laativat yleiskaavoja ja asemakaavoja. Kunnilla on edelleen keskeinen ja ratkaiseva rooli kaavoituksessa. Hallitusohjelman mukaan alueidenkäyttölain uudistuksen tavoitteena on muun muassa edistää kaavoituksen sujuvuutta, hyvää elinympäristöä, kaupunkien ja kuntien kasvua, alueiden elinvoimaisuutta, yritysten kilpailukykyä sekä Suomen houkuttelevuutta investointikohteena.

Maakuntakaava rajattaisiin koskemaan vain valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviä asioita, ja myös maakuntakaavan ohjausvaikutuksia rajattaisiin. Myös vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevaa sääntelyä kevennettäisiin ja kaavojen sisältövaatimuksia päivitetäisiin. Lakiin lisättäisiin säännökset maanomistajan oikeudesta tehdä kaavoitusaloite. Lisäksi edistettäisiin niin sanottua kumppanuuskaavoitusta, kun säädettäisiin kunnan mahdollisuudesta antaa asemakaavaa tai yleiskaavaa koskeva ehdotus maanomistajan valmisteltavaksi. Lakiin lisättäisiin myös suurimpien kaupunkiseutujen eli niin sanottujen MAL-kaupunkiseutujen yhteistyövelvoitteita koskevat säännökset. Asemakaavan ja yleiskaavan yhteiskäsittely tehtäisiin mahdolliseksi, ja kaavoitusmenettelyä koskevia säännöksiä yksinkertaistettaisiin.

Laissa olisi uutena välineenä aurinkovoiman rakentamista ohjaava yleiskaava. Samalla aurinkovoiman rakentamisen sääntelyä selkeytettäisiin ja yhdenmukaistettaisiin myös rakentamislain muutoksella siten, että pinta-alaltaan vähintään 50 hehtaarin kokoisen aurinkovoimalan rakentaminen edellyttäisi aina aurinkovoimayleiskaavaa tai

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

asemakaavaa. Täten siihen tulisivat nämä niin sanotut normaalit osallistumismenettelyt ja nähtävilläolot, kuten muussakin kaavoituksessa ja maankäytössä on tapana.

Tuulivoimaloiden rakentamista ohjaava yleiskaava on jo ollut voimassa olemassa olevassakin laissa, mutta nyt tuulivoimaloiden sijoittumista selkeytettäisiin uudella vähimmäisetäisyys sääntelyllä. Tuulivoimaloiden etäisyyden asutukseen ja asuinrakennuspaikkoihin olisi oltava vähintään 1,25 kilometriä, ellei tuulivoimayleiskaavaa laadita alueelle, joka on maakuntakaavoituksessa jo osoitettu tuulivoimaloiden alueeksi. Etäisyys sääntelystä voisi kuitenkin poiketa asuinrakennuspaikkojen omistajien suostumusmenettelyllä.

Tuulivoimaa ja aurinkovoimaa koskevien säädösmuutosten tarkoituksena on vahvistaa puhtaan energian investointien sosiaalista hyväksyttävyyttä mahdollistaen edelleen laajat investoinnit.

Kaavoitusprosesseja sujuvoitetaan myös rajaamalla valitusoikeutta. Muutoksenhakuoikeus asemakaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä rajattaisiin yleiskaavan mukaisissa asemakaavoissa asianosaisiin. Yhteisöille säädettäisiin muistutusvelvoite asemakaavoissa valitusoikeuden käyttämisen edellytykseksi.

Kaavojen toteuttamisesta annettuun lakiin lisättäisiin säännökset metsätalouden harjoittamisen rajoitusta koskevasta korvauksesta. Näin vahvistetaan maanomistajan oikeuksia. Maanomistajalla olisi tietyissä tilanteissa oikeus saada kunnalta korvaus, jos asemakaavan tai yleiskaavan kaavamääräys rajoittaa metsätalouden harjoittamista siten, että siitä aiheutuu vähäistä suurempi taloudellinen menetys.

Arvoisa puhemies! Odotan tästäkin esityksestä toivottavasti kohtuullisen vilkasta keskustelua mutta erityisesti sujuvaa käsittelyä täällä eduskunnassa, koska tälläkin on osaltaan merkityksensä siinä, että voimme sujuvoittaa kuntien kaavoitusta ja siten mahdollistaa Suomeen myös erilaisia uusia investointeja, olivat ne sitten yritysten investointeja tai vaikkapa uutta asuinrakentamista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen poissa. — Edustaja Garedeu.

17.45 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Tuulivoimaloille tulee vihdoin suojaetäisyys. Nyt säädetään uusi alueidenkäyttölaki, johon sisällytetään kauan kaivattu kansallinen etäisyysvaatimus tuulivoimaloiden ja asutuksen välille. Etäisyyspäätöksen mitta oli valitettavasti pettymys ja kompromissi. Perussuomalaiset ainoana hallituspuolueena ymmärsi sen merkityksen ja vaati siitä pidempää. Kansallinen etäisyysvaatimus saatiin siis perussuomalaisten ansiosta viimein lakiin, mutta ei ihan sellaisena, jota alun perin vaadimme, riittävän pitkänä. Lopullisessa, nyt käsiteltävässä hallituksen esityksessä vaadittava minimietäisyys on 1,25 kilometriä. Vielä luonnosversiossa ennen lausuntokierrosta etäisyydeksi oli ehdotettu kahdeksan kertaa pyyhkäisykorkeus, mikä olisi ollut hieman pidempi välimatka, vähän alle tai vähän yli kaksi kilometriä voimalasta riippuen.

Omassa toimenpidealoitteessani etäisyydeksi ehdotetaan kymmenen kertaa pyyhkäisykorkeus tai minimissään kaksi ja puoli kilometriä, eli kaksinkertaista mittaa tästä esityksestä. Pyyhkäisykorkeus tarkoittaa sitä korkeutta, mihin voimalan lavat korkeimmillaan ulottuvat. Suojaetäisyyden linkittäminen voimalan pyyhkäisykorkeuteen ottaisi huomioon voimaloiden koko ajan kasvavan korkeuden. Tällä hetkellä suuret tuulivoimalat ovat noin 200 metriä korkeita, mutta suunnitteilla on jopa 300-metrisiä

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

jättiläisiä. Kahden ja puolen kilometrin suojaetäisysehdotus perustuu myös eurooppalaisiin tutkimuksiin, joiden perusteella voimalan etäisyys vaikuttaa negatiivisesti kiinteistön arvoon erityisesti 2,5—3 kilometriin saakka. Pidemmälle suojaetäisyydelle olisi siis ollut erittäin vahvat perusteet. Surullista, että niitä ei nyt kuunneltu.

Erittäin tärkeä seikka on, että kunnille jätetään edelleen jatkossakin vapaus päättää pidemmästä etäisyydestä tai kieltää tuulivoiman rakentaminen kokonaan. Kuntapäättäjillä on nyt siis suuri vastuu varmistaa omien kuntalaistensa oikeuksien toteutuminen tässä asiassa. Kunnat ovat siis jo aiemminkin saaneet tehdä omia linjauksiaan vähimmäissuojaetäisyyksistä. Suurimmassa osassa kuntia se on kaksi kilometriä, Evijärvellä jopa järkevät neljä kilometriä, joka on tosi hyvä. Näistä ei nyt kannata lähteä yhtään peruuttelemaan, vaan pitää rohkeasti kiinni laajemmista suojavaikutyhkeistä, koska tuulivoiman haittavaikutukset eivät todellakaan rajoitu siihen, että kiinteistöjen arvo laskee.

Massiiviset tuulivoimalat näkyvät ja kuuluvat kauas ja vaikuttavat niin ihmisiin, eläimiin kuin ympäristöönkin. Tuulivoiman tuottama ääni on laajakaistaista ääntä. Korvin kuultavan äänen lisäksi se sisältää myös pieniä taajuuksia ja infraääniä. Pyörivien lapojen aiheuttama ääni voi häiritä lähellä asuvien unta, vähentää asukkaiden viihtyvyyttä ja aiheuttaa huolia mahdollisista terveysvaikutuksista.

Arvoisa puhemies! Alueidenkäyttölain tuulivoimaa koskevilla muutoksilla tavoitellaan hallitusohjelman mukaista tuulivoiman hyväksyttävyyden vahvistamista. Etäisyyden säätäminen oli tärkeä askel oikeaan suuntaan, mutta pidemmällä etäisyysvaatimuksella tavoitteeseen oltaisiin päästy paremmin. Kuitenkin tässä hallituksen esityksessä on paljon hyvää. Suomeen tulee joka tapauksessa nyt yksi Euroopan kireimmistä sääntelyistä. Etäisyysvaatimuksen myötä tuulivoimaloiden etäisyys kasvaa 50 prosentilla nykyisin keskimäärin toteutuneesta 800 metristä. Ympäristövaikutuksen arviointivelvollisuuden rajaa suunnitellaan laskettavaksi kymmenestä viiteen voimalaan. Lisäksi maisemavaikutusten huomioimista vahvistetaan. Onneksi perussuomalaiset ovat hallituksessa muistuttamassa, että suomalaisten etu on laitettava myös ulkomaisten tuulivoimayritysten tuottohaaveiden edelle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.50 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Alueidenkäyttölain uudistus on myös turvallisuuspoliittinen ratkaisu. Pohjoisessa Suomessa maankäyttö ei ole vain kaavoitusta, vaan se on huoltovarmuutta, rajaturvallisuutta ja koko maan kriisinsietokykyä. Siksi pohjoinen Suomi on myös keskeinen osa Suomen energiaomavaraisuutta. Tuulivoima, aurinkovoima ja muut yhteiskunnan kriittiset rakenteet rakentuvat siellä alueille, joilla etäisyydet ovat pitkiä ja luonto vahvasti läsnä. Tämä esitys tuo vihdoin selkeät pelisäännöt, joiden mukaan kunnilla säilyy päätösvalta, mutta myös valtakunnalliset turvallisuustarpeet energiaverkoissa, liikenteessä ja maanpuolustuksessa on otettava kaavoituksessa vakavasti.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että uusi laki tunnistaa Pohjois-Suomen todellisuuden. Harva asutus, pitkät huoltoketjut ja rajojen läheisyys edellyttävät järkevää ja ennakoitavaa maankäyttöä. Huoltovarmuus ei synny paperilla vaan toimivista teistä, junaradoista, sähköverkosta ja paikallisesta hyväksyttävyydestä.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Pidän välttämättömänä, että uusiutuvan energian rakentaminen etenee hallitusti ja turvallisesti. Selkeät etäisyyssäännöt tuulivoimalle ja aurinkovoiman ohjaaminen oikeille alueille vahvistavat sekä hyväksyttävyyttä että investointivarmuutta.

Arvoisa puhemies! Tämä laki antaa kunnille työkalut ja vastuuta mutta myös velvoitteen katsoa kokonaisuutta. Pohjoisen näkökulmasta se on oikein. Päätökset tehdään lähellä, mutta Suomen turvallisuus edellä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

17.53 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Erittäin mielenkiintoinen lakipaketti tässä on käsissä. Tässä on sivuja kohtuullisen paljon. Tätä lakipakettia itse olen päässyt käsittelemään myös Kuntaliiton ja kaupungin eri yhteyksissä, ja täytyy sanoa, että sinänsä nämä suuntaviivat, mitä tässä on — säilytetään kolme kaavatasoa ja maakuntakaavan roolia hieman laskettaisiin — ovat olleet myöskin se tavoite, ja tässä se näyttää toteutuvan. Se liittyy siihen, että saadaan tätä kaavoitusta nopeutettua kokonaisuudessaan. Muutenkin on tämä perustavoite täällä, että kaavarakenteita ja kaavoja pystyttäisiin synnyttämään nopeammin kuin tänä päivänä tehdään. Siinä mielessä tämä kokonaisuus palvelee kohtuullisen hyvin sitä suuntaa, mitä tässä on tehty.

Kaiken kaikkiaan tämän osalta täällä on hyviä näkökohtia, mutta tässä kuitenkin kuntien kannalta on semmoinen huoli, että nyt tätä kaavoitusmonopolia, joka on kunnan tärkein työkalu, kun se kehittää omaa kuntaansa, hiukan koko ajan riudutetaan erilaisilla toimenpiteillä ja annetaan näitä kaavantekomahdollisuuksia myös muille, ja sitten tulee sitä velvoitetta, minkä tasoisia kaavoja niistä sitten syntyy, ja ne kelpoisuusvaatimukset ja muut pitäisi saada sillä tavalla hoidettua. Tämä ei ole ihan yksiselitteinen, mitä tässä tapahtuu nytten näitten osalta. Ymmärrän, että siellä halutaan myöskin tätä puolta tehdä, mutta se kaavamonopolin merkitys on niin iso, että sitä ei pitäisi riuduttaa näissä missään toimenpiteissä.

Valitusoikeutta jonkin verran rajoitetaan. Täälläkin oli lakiesitys, joka jätettiin viime viikolla valitusoikeudesta kuntien osalta ja jota nyt ministeriössä valmistellaan. 136 edustajaa allekirjoitti semmoisen lakiesityksen, että kun kaava on tehty ja tontti jaetaan, niin siitä tontin jaosta ei voisi valittaa muut kuin ne asianosaiset, jotka ovat olleet siinä mukana.

Eli kyllä tällä alueella on vielä kehitettävää, ja tämä alueidenkäyttölaki vie sitä siihen suuntaan, mutta nämä kysymykset huolettavat.

Sitten on sellaisia kysymyksiä, arvoisa rouva puhemies, jotka mietityttävät, kun katsotaan tätä lakipakettikokonaisuutta. Se liittyy tuohon äskeiseenkin aiheeseen, missä puhuttiin tästä energiaomavaraisuudesta ja muusta. Erityisesti kiinnostaa tämä kaavoituksen raja aurinkoenergian osalta. Alueet pitää kaavoittaa, jos ne ovat suurempia kuin 50 hehtaarin kokoisia. Toisaalta nähdään, että tänä vuonna taitaa olla niin, että aurinkoenergiaa rakennetaan enemmän kuin tuulivoimaa, koska tuulivoiman tilanne on sellainen, että sähkön hinta ei ole sellainen, että sitä kannattaisi nyt tehdä, ja sitten tasausjärjestelmiä ei ole riittävästi, ja sen osalta vielä puutteita on. Tämän aurinkoenergian osalta tuotannollis-taloudellinen raja vaatisi, että ne alueet olisivat vähän isompia kuin 50 hehtaaria. Niiden pitäisi olla isompia. Toimijat itse puhuvat 120 hehtaarista, joka silloin toisi sellaisen alueen. Kun katsotaan niitä aurinkovoimaloita, jotka tuolla ovat, niin ne ovat yleensä semmoisilla jättömailla ja sellaisissa tilanteissa, joissa muuta käyttöä niillä ei ole

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

niinkään paljon. Tässä mielessä kyllä täällä jatkokäsittelyssä mieltäisin, pitäisikö tuon rajan olla korkeampi.

Arvoisa rouva puhemies! Myös tuulivoiman osalta tämä raja, 1 250 metriä, Itä-Suomesta saadun selvityksenkin mukaan rajaa niitä tuulivoimahankkeita, joita me erityisesti Itä-Suomeen tarvittaisiin. Tässäkin on semmoinen tilanne, että sitä rajakokoa, mitä tässä nyt on ajateltu, pitäisi vielä miettiä, mutta se ei ole siellä tärkein syy siihen, miksi ne eivät etene. Siellä on varmaan muitakin syitä sen osalta.

Eli täällä on paljon hyvää ja paljon sellaista kokonaisuutta, jota sietää viedä eteenpäin, mutta joitain kohtia vielä pitää harkita. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

17.58 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämän esityksen tavoitteena on hallituksen mukaan saattaa päätökseen maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksen alueidenkäyttöä koskeva osuus. Käytännössä keskushallinnon otetta maankäytöstä vahvistetaan. Kun esitystä arvioidaan lausunnonantajien näkemysten perusteella, kuten eduskunnan oikeusasiamies, kunnat, maakuntaliitot ja tuulivoimarakentajat, voidaan päätyä muun muassa seuraavanlaisiin johtopäätöksiin: kaavoitusta ja rakentamista koskeva sääntely eriytetään neljään eri lakiin, se heikentää sääntelyn selkeyttä, ennakoitavuutta ja johdonmukaisuutta, maakuntakaavan merkitystä vähennetään, kuntien itsehallintoa rapautetaan ja erityisesti uusiutuvan energian rakentamisen byrokratiaa kasvatetaan. Esityksessä on paljon yhtymäkohtia hallituksen hankintalakiesityksen kanssa. Retoriikka ei aivan kohtaa todellisuuden kanssa. Kunnille tulee lisää byrokratiaa ja kustannuksia, joita ei kompensoida.

Arvoisa puhemies! Esityksen mukaan sen keskeinen tavoite on selkeyttää alueidenkäytön ohjausta siten, että kaavoitus tukee hyvän elinympäristön muodostumista, kuntien ja kaupunkiseutujen kasvua sekä alueiden elinvoimaa. Tavoitteena on myös parantaa Suomen houkuttelevuutta investointikohteena ja vahvistaa yritysten kilpailukykyä. Uudistuksella pyritään edistämään kestävä kehitystä kaikilla osa-alueilla ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti. Myös ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen sekä luontokadon torjuminen on kytketty aiempaa vahvemmin osaksi alueidenkäytön suunnittelua. Samalla tähdätään siihen, että osallistumisoikeudet toteutuvat ennakoivasti ja rakentavasti ja että maanomistajan oikeudet ja velvollisuudet ovat sääntelyssä selkeitä ja oikeasuhtaisia.

Voidaan kuitenkin perustellusti kysyä, miksi kaikkien näiden tavoitteiden vastaisesti rakentamisesta tehdään monimutkaisempaa, byrokraattisempaa ja kalliimpaa. Miksi laaditaan lainsäädäntöä, jonka seurauksena hallitus tekee Suomesta entistä riippuvaisemman ulkomailta tuotavasta fossiilisesta energiasta?

Arvoisa puhemies! Esityksen perusteella sillä arvioidaan olevan laajasti taloudellisia, ympäristöllisiä ja yhteiskunnallisia vaikutuksia. Tässä kohtaa, kun tämä ”taloudellinen” on mainittu ja se on selkeästi yksi keskeinen tekijä tässä, teenkin esityksen, että tästä pyydetään lausunto myös talousvaliokunnalta.

Taloudellisesti uudistuksen arvioidaan parantavan investointien ennakoitavuutta ja vähentävän hallinnollista taakkaa erityisesti pitkällä aikavälillä. Lausunnonantajista ainakin kunnilla ja teollisuudella oli tästä varsin erilainen näkemys.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Kuntien osalta tavoitteena on kaavaprosessien tehostuminen ja kustannusten hallinta. Käytännössä yhden lain sijaan jatkossa on kuitenkin neljä lakia, ja kustannukset kasvavat. Kaavojen sisältövaatimusten päivittäminen vahvistaa luonnon monimuotoisuuden ja ilmastotavoitteiden huomioon ottamista, käytännössä kuitenkin jatkossa ei enää paikallisia olosuhteita oteta huomioon, vaan kaikkialla pitää toimia samalla tavalla. Kaupunkiseutujen maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelun yhteensovittaminen saa aiempaa vahvemman oikeudellisen perustan, mikä tukee eheää yhdyskuntarakennetta. Ehea yhdyskuntarakenne tarkoittaa suomeksi keskittämistä.

Arvoisa puhemies! Lausunnonantajien huoli kohdistuu siihen, että esitys kaventaa kuntien ja maakuntien itsehallintoa, lisää hallinnollista taakkaa ja ohjaa alueidenkäyttöä jäykällä ja vaikeaselkoisella tavalla ilman riittäviä vaikutusarvioita. Esitys heikentää kuntien kaavoitusmonopolia ja alueellista harkintavaltaa, juuri niitä asioita, joita on tuotu lukuisia kertoja esille lukuisten muiden hallituksen esitysten eduskuntakäsittelyssä ja myös EU-asioiden osalta. Miksi nyt mennään eri suuntaan?

Lausunnoissa kritisoidaan myös valtion ohjauksen vahvistamista erityisesti valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamiseen liittyvien määräaikaisten, pakkokeinojen ja uhkasakkojen kautta, ja niitä pidetään osin jopa perustuslaillisesti arveluttavina. Kunnille ja maakunnan liitoille voi syntyä velvoite viedä kaavoitus läpi määräajassa ilman todellista mahdollisuutta vaikuttaa kaavan sisältöön, mikä on ristiriidassa kunnallisen ja maakunnallisen itsehallinnon kanssa. Keskushallinnon vallan vahvistaminen vaikuttaa olevan läpimenevä tema tässäkin hallituksen esityksessä, kuten se on kutakuinkin kaikilla muillakin hallinnonaloilla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto poissa. — Edustaja Pitko.

18.03 Jenni Pitko vihr: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme yhtä tämän eduskuntakauden ja hallituskauden merkittävintä lakipakettia. Alueidenkäyttölakia on yritetty uudistaa pitkään. Sitä valmisteltiin viime kaudella, ja muistaakseni tämä hanke laitettiin käyntiin sitä edellisellä eli Sipilän kaudella. Ehkä yleiskuvana tästä muutoksesta on se, että itse asiassa tähän isoon alueiden suunnittelujärjestelmäänhan esitetään loppujen lopuksi aika vähän rakenteellisia muutoksia. Mielestäni se kertoo sitä, että meidän kaavajärjestelmä, tämä suunnittelujärjestelmä, on itse asiassa todella vahva, ja vaikka sitä on haastettu ja siihen on erilaisia mallejakin esitetty, niin nykytila on kuitenkin se, mihin tässäkin tilanteessa on palattu. Itse tuen sitä johtopäätöstä siksi, että tämä on nimenomaan vahva järjestelmä, mitä kannattaa mieluummin vahvistaa, parantaa kuin kokonaan myllätä uusiksi.

No, tässä toki esitetään kuitenkin tämmöisiä ihan merkittäviäkin muutoksia muun muassa maanomistajien oikeuksiin tai kaavojen ohjaavuuteen liittyen. Osaa niistä voi ajatella järkevänä sujuvoittamisena, osaa taas pidän vaikeina, kunnan kaavamonopolia haastavina esityksinä, ja tulen tarkkailemaan sitten valiokuntakäsittelyssä, minkälaista palautetta ne tulevat saamaan.

Sinänsä pidän järkevänä myös, että talousvaliokunnalta pyydetään lausunto, joten kannatan tuota edustaja Kallion esitystä siitä. Kun me puhumme tästä kaavajärjestelmästä, niin se on itse asiassa konkreettinen osa meidän koko investointiympäristöä, miten yksityiset investoijat haluavat Suomeen investoida, minkälainen luvitusjärjestelmä meillä on.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Sitten erityisesti nämä uusiutuvan energian hankkeisiin esitetyt uudet etäisyysvaatimukset ja pinta-alarajat voivat myös olla merkittäviä esteitä niiden toteutumiselle. Ajattelinkin tämän loppupuheenvuoroni käyttää niihin.

Hallitus nyt siis esittää tuulivoimalle 1,25 kilometrin minimietäisyyttä. Tämähän tulee tarkoittamaan merkittävälle osalle kehitteillä olevista hankkeista niitten muuttumista toteutuskelvottomiksi. Suomen uusiutuvat ry arvioi, että jopa 40 prosenttia nyt kehitteillä olevista tuulivoimahankkeista ei pystyisi toteutumaan, jos tämä laki muutetaan. Kyse on siis miljoonan, jos ei miljardin investoinneista, mitä me tietenkin erittäin paljon Suomeen tarvitsisimme. Varsinkin kun peilaan tätä keskustelua äsken keskustelussa olleeseen KAISU-ilmastosuunnitelmaan ja siihen puheeseen, miten ilmastopolitiikka on elinkeinopolitiikkaa, niin tällaisten esteiden rakentaminen uusiutuvan energian tielle on käsittämätöntä, kun Suomen vahvuus näiden investointien toteutumisessa nyt ja tulevaisuudessa on nimenomaan puhdas ja edullinen sähkö.

Itse ihmettelen tätä lähestymistapaa ylipäänsä. En tiedä, mihin tällä pyritään. Onko tämä ympäristövaikutusten vai sosiaalisen oikeudenmukaisuuden tavoittelua? Ainakin ympäristön kannalta jos ajatellaan, tällainen ei ole järkevää. Se tulee ohjaamaan tuulivoimaa pois rakennetuilta alueilta eli sieltä, missä on jo nyt sitä infrastruktuuria ja ehkä myös vähemmän säilytettävää luontoa, keskelle metsiä eli kauas asutuksesta ja jopa erämaa-alueille. Tämä ei todellakaan siis palvele sitä, että me saisimme energiantuotantoa tänne Etelä-Suomeen, mihin me erityisesti sitä tarvitsisimme nykyisen sähköverkon vakauttamisen kannalta, vaan se tulee lisäämään painetta Itä- ja Pohjois-Suomeen. Itä-Suomen ongelmat me tiedämme, eli tuulivoima tulee jatkossa ohjautumaan yhä vahvemmin Pohjois-Suomeen, vaikka esimerkiksi jo nyt Pohjois-Pohjanmaalla, jossa itse asun, on yli 40 prosenttia tuulivoimaloista. Näkisin, että sosiaalisen hyväksyttävyyden kannalta olisi tärkeää, että tuulivoimaa voisi sijaita kaikkialla Suomessa eivätkä sen haitat sitten myöskään samoille ihmisille heidän elinympäristönsä kohdistuisi, mutta myöskin luontovaikutusten kannalta tämä raja on käsittämätön.

Aurinkovoimaloille esitetään myös tämmöistä 50 hehtaarin pinta-alarajausta. Suhtaudun sinänsä ajatukseen siitä, että aurinkovoimaa säädettäisiin paremmin, myönteisesti. Jossakin mielestäni kannattaakin laittaa tämmöinen pinta-alaraja, mutta tämä 50 hehtaarin pinta-alaraja kyllä koskee varsin pieniä voimaloita, ja kun me tiedämme, että erityisesti näitten pienten voimaloiden suhteen kannattavuus tällä hetkellä aurinkovoiman rakentamiseen on huomattavasti heikompi kuin esimerkiksi tuulivoimaloiden suhteen, niin onko nyt oikea aika laittaa aurinkovoiman kiihdyttämiselle tällaisia esteitä? Eli käytännössä osa hankkeista varmastikin tyssäisi, koska me tiedämme, että kaavaprosessit sekä vievät aikaa että ne myös maksavat hankekehittelijöille.

Itse ajattelen, että aurinkovoiman ja tuulivoiman ohjaamiselle oikeille sijainneille on muita keinoja. Erityisesti haluan vielä tästä tuulivoimasta siis sanoa sen, että nykyinen järjestelmään pystyy ottamaan huomioon sekä ihmisvaikutukset että ympäristövaikutukset ja se on toiminut oikein hyvin. Se on nykyiseen kaavoitukseen perustuva järjestelmä, joten tätä ei kannattaisi tämmöisillä kategorisilla rajauksilla romuttaa varsinkaan, kun se saattaa tosiaan jopa 40 prosenttia kehitteillä olevista tuulivoimahankkeista jäädyttää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

18.10 **Janne Jukkola kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssämme oleva alueidenkäyttölaki on odotettu askel kohti sujuvampaa Suomea. Kyse ei ole vain hallinnollisesta uudistuksesta vaan siitä, että hankkeet etenevät nopeammin, investoinnit käynnistyvät ajallaan ja ihmiset saavat työnsä ja palvelunsa lähemmäs arkeaan. Sen ydinviesti on selvä: puretaan byrokratiaa, vahvistetaan omaisuudensuojaa ja luodaan edellytyksiä kasvulle.

Haluan nostaa esiin kolme kohtaa, jotka muuttavat suuntaa oikeudenmukaisemmaksi.

Ensinnäkin tässä esityksessä palautetaan maanomistajalle kuuluvaa asemaa, ja tämä on semmoinen hyvin keskeinen perustuslaillinen oikeus. Jos joku omistaa maan ja siellä ovat tontilla pyykit nurkissa ja on omistus siihen, niin se on hänen maataan, jota eivät pysty toiset käyttämään ja riistämään, vaan hänellä, kuka sen maan omistaa, tulee olla oikeus siihen. Monesti me täällä varsinkin puhutaan meidän metsistä ja vastaavaa, mutta yleensä Suomessa siellä on aina näillä joku omistaja. Uusi laki tuo mukanaan maanomistajan aloiteoikeuden ja kumppanuuskaavoituksen. Jatkossa maanomistajalla on aito mahdollisuus vaikuttaa oman maansa käyttöön ja ehdottaa kaavoitusta. Tämä ei ole vain periaatekysymys vaan käytännön muutos esimerkiksi tilanteissa, joissa kaavamääräykset rajoittavat merkittävästi metsätalouden harjoittamista. Maanomistajalla on jatkossa selkeä oikeus korvaukseen. Laki tunnustaa taloudelliset tosiasiat ja vahvistaa suomalaisen omaisuudensuojan uskottavuutta. Hyvä.

Toiseksi karsimme turhat valituskierrokset samalla oikeusturvaa kunnioittaen. Suomi ei kasva, jos jokainen hanke seisoo vuosia oikeussaleissa. Rajaamme asemakaavojen valitusoikeuden niihin asianosaisiin, joiden oikeuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Samalla varmistamme, että osallistumismahdollisuudet toteutuvat ajoissa. Yhdistysten on oltava aktiivisia jo suunnitteluvaiheessa, ja muistutus on tehtävä silloin, kun siihen on mahdollisuus. Näin prosessit nopeutuvat ja ennakoitavuus paranee ilman, että oikeusturva vaarantuu.

Kolmanneksi helpotamme kaupan sijoittumista konkreettisesti. Vähittäiskaupan suuryksiköiden sääntelyä kevennetään tuntuvasti. Siitä poistuu jäykkiä maakuntakaavojen rajoituksia, ja kunnille tulee enemmän päätösvaltaa päättää kaupan sijoittumisesta. Tämä tarkoittaa nopeampia päätöksiä kunnissa, parempaa reagointia paikallisiin tarpeisiin ja ennen kaikkea sitä, että palvelut seuraavat ihmisiä, eivät hallinnollisia rajoja. Markkinoiden ja arjen tarpeiden on ohjattava palveluverkkoa, ei ylhäältä annettujen kaavamallien.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä uudistus poistaa investointien tieltä turhia esteitä ja vahvistaa luottamusta siihen, että Suomessa kannattaa rakentaa, yrittää ja omistaa. Se tekee järjestelmästä selkeämmän, oikeudenmukaisemman ja ennakoitavamman. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

18.14 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys alueidenkäyttölainsäädännön osalta on erittäin kannatettava. Se sujuvoittaa kaavoitusta, maankäyttöä, vähentää byrokratiaa, antaa edellytyksiä investoinneille. Ihmettelen kyllä tätä keskustan kritiikkiä, jota äsken tätä esitystä kohtaan kuulimme. Siis onko todella niin, että Suomen Keskusta pitää kuntien itsehallinnon kannalta ongelmallisena sitä, että suomalaisen maanomistajan asemaa kaavoituksessa parannetaan merkittävästi? Tästäkö tämä kritiikki johtuu?

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Siis tämä alueidenkäyttölaki on suomalaisen maanomistajan asemaa vahvistava laki. Kuten äsken edustaja Jukkolan erinomaisesta puheenvuorosta kuultiin, se vahvistaa maanomistajan asemaa kahdella tavalla. Ensinnäkin tämän lain myötä tuodaan lakiin maanomistajan oikeus saada tietyistä kaavamääräyksistä korvauksia silloin, kun maanomistajan metsänkäyttöä rajoitetaan. Tämä on erittäin tärkeä asia suomalaiselle metsänomistajalle. Toiseksi tässä vahvistetaan maanomistajan oikeutta päättää siitä, miten maanomistajan maata käytetään, millaista toimintaa sinne kaavoitetaan. Tässä tuodaan kaavoitusaloite lakiin, edellytetään kuntaa reagoimaan siihen tietyssä määräajassa. Nythän ovat siis jotkin kunnat toimineet niin, että nämä maanomistajan kaavoitusaloitteet ovat jääneet niin sanotusti mappiin ö, siis määräämättömän pitkäksi ajaksi. Ajatelkaa: kun maanomistaja ilmaisee, että minä haluan kehittää tätä omaa maatani tietyllä tavalla, niin kunta laittaa tämän aloitteen pölyttymään mappiin eikä edes vaivaudu vastaamaan maanomistajalle. Tämä lakiesitys korjaa tämän.

Ja sitten kumppanuuskaavoitus tuodaan lakiin. Siihen liittyy myös eräitä perustuslakiin kytkeytyviä kysymyksiä, joita valiokunta varmasti arvioi, mutta poliittisesti pidän hyvin tärkeänä sitä, että parannetaan maanomistajan edellytyksiä osallistua kaavoitukseen ja viedä eteenpäin sitä maankäyttöä omalla maallaan.

Sitten vielä nostan esille tästä esityksestä valitusoikeuksien rajaamisen. On hyvin perusteltua se, että asemakaavasta valitusoikeus on asianosaisella eli ei kaikilla kuntalaisilla. Lisäksi Suomessa on esimerkkejä siitä, että yhdistykset toimivat vaikeuttaakseen kunnan maankäyttöä ja kehittymistä. Eli on viitteitä siitä, että valitusoikeutta voidaan käyttää myös ikään kuin väärin. Tällä esityksellä sitten rajoitetaan näiden yhdistysten valitusoikeutta sillä tavalla, että niiden on pitänyt olla aktiivisia kaavoituksen aiemmassa vaiheessa ja pyrkiä sillä tavalla vaikuttamaan, kun kaavasta on päätetty.

Lisäksi tämä vähittäiskaupan suuryksikkösääntelyn helpottaminen on erittäin tervetullut uudistus, ja itse toivoisin, että siinä vielä tulevaisuudessa päästäisiin entistä pidemmälle. [Puhemies koputtaa] Nimittäin tämä suuryksikkösääntely on yksi tekijä sille, minkä takia Suomessa vähittäiskauppa on päässyt niin pahoin keskittymään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

18.17 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! En sen enempää kommentoi edellistä puheenvuoroa, koska ilmeisesti ei nyt ihan ymmärretty, mistä äsken puhuin. Maanomistajan aseman parantaminen on ihan selkeä parannus tässä, enkä siihen edellisessä puheenvuorossa juurikaan puuttunut.

Hallituksen esityksen mukaan lakiin sisällytettäisiin vähimmäisetäisyysvaatimus tuulivoimalan ja asutuksen välillä, mikä täällä on tuotu jo aiemmin esille. Tämä on merkittävä muutos, koska tähän asti etäisyys on määräytynyt yksinomaan melu- ja muiden vaikutusarvioiden perusteella. Nyt tarkoituksena on lisätä asukkaiden oikeussuojaa ja ennakoitavuutta, vähentää konfliktitilanteita ja valituserkkyyttä sekä yhtenäistää käytäntöjä valtakunnallisesti. Kuitenkin vaikka vähimmäisetäisyyttä ollaan säätämässä lakiin, se ei korvaa muuta vaikutusten arviointia. Kaavoituksessa on edelleenkin arvioitava muun muassa melu-, infraääni-, välke- ja maisemavaikutukset, luontovaikutukset ja Natura-arviointi, vaikutukset elinkeinoihin, esimerkiksi matkailuun, sekä puolustus- ja

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

turvallisuusnäkökohdat. Etäisyys ei siis automaattisesti tee hankkeesta hyväksyttävää, vaan toimii alarajana.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan oikeusasiamies suhtautuu esitykseen pääosin kriittisesti. Hän nostaa lausunnossaan esiin useita oikeusvaltioperiaatteen, perustuslain ja hyvän lainvalmistelun kannalta merkittäviä huolia. Oikeusasiamies pitää ongelmallisena sitä, että kaavoitusta ja rakentamista koskeva kokonaisuus on hajautettu neljään eri lakiin ilman selkeää sääntelyn yksinkertaistamista. Päinvastoin sääntelyä on lisätty sekä sisällöllisesti että säädösteknisesti, mikä heikentää sääntelyn selkeyttä, ennakoitavuutta ja johdonmukaisuutta. Esitetyt muutokset horjuttavat oikeusasiamiehen mukaan kaavahierarkian pitkään vakiintuneita rooleja ja oikeusvaikutuksia, joista on muodostunut laaja hallintotuomioistuinten ratkaisukäytäntö. Oikeusasiamies arvioi, että uudistus johtaisi pitkään oikeudelliseen epävarmuuteen, kun kaavojen ohjausvaikutuksia ja uusia sanamuotoja jouduttaisiin tulkitsemaan tuomioistuimissa vuosien ajan. Tämä ei toki muuta sitä tilannetta, etteikö korjaamisen tarvetta ole, eikä se saa olla esteenä, että jokin uudistus vie aikaa. Uudistuksia pitää tehdä. Aika moni uudistus jäisi tekemättä, jos ne koettaisiin vaikeiksi ja pitkäkestoisiksi.

Arvoisa puhemies! Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden osalta oikeusasiamies pitää myönteisenä kansallisen turvallisuuden ja huoltovarmuuden nostamista tavoitteisiin, mutta katsoo, että tavoitteiden sisältöä ei ole riittävästi konkretisoitu. Ilman selkeää määrittelyä ei ole mahdollista arvioida, mitä valtio tosiasiallisesti edellyttää kunnista ja maakunnista, mille kaavatasolle tavoitteet kohdistuvat ja miten niiden toteutumista voidaan oikeudellisesti valvoa. Tässä muodossa valtioneuvostolle esitetty mahdollisuus antaa määräyksiä ja uhkasakkoja tavoitteiden toteuttamiseksi ei ole hänen mukaansa oikeudellisesti toteuttamiskelpoinen.

Maakuntakaavan osalta oikeusasiamies suhtautuu kriittisesti sen ohjausroolin heikentämiseen, erityisesti yhdyskuntarakenteen periaatteiden sulkemiseen kaavan tehtävistä. Tämä voi heikentää seudullisten näkökulmien huomioon ottamista ja katkaista loogisen yhteyden maakuntakaavan ja kuntien yhdyskuntarakenteen suunnittelun välillä.

Arvoisa puhemies! Vielä Kuntaliiton lausunnosta:

Keskeinen huoli kohdistuu kunnalliseen itsehallintoon ja kaavoitusmonopoliin. Kuntaliiton mukaan esitys kaventaa kuntien päätösvaltaa alueiden käytössä lisäämällä valtion ohjauskeinoja ja yksityiskohtaista sääntelyä tavalla, joka rajoittaa kuntien mahdollisuuksia ottaa huomioon paikalliset olosuhteet. Erityisen ongelmallisena pidetään valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamiseen liitettyjä määräaikoja ja pakkokeinoja sekä sääntelyä, joka ohjaa kuntien sisäistä hallintoa, kuten velvoite käsitellä kaavoitusaloitteet ja yhteistyöpyynnöt monijäsenisissä toimielimissä. Taas korostan, että esimerkiksi omassa kotimaakunnassani näitä maanomistajan aloitteesta tehtyjä kaavoja on toteutettu, ja ne ovat erittäin hyvä — mutta toteutuvatko ne parhaalla mahdollisella tavalla tällä esityksellä?

Kuntaliitto katsoo myös, että lakiesitys lisää kuntien hallinnollista taakkaa ja taloudellisia kustannuksia. Uusia tehtäviä, selvitys- ja seurantavelvoitteita sekä menettelyvaatimuksia syntyy useille kaavatasoille, eikä kevennyksillä pystytä sen arvion mukaan tasapainottamaan kokonaisuutta. Lausunnossa korostetaan rahoitusperiaatetta: jos kunnille säädetään uusia velvoitteita, valtion on osallistuttava niistä aiheutuviin kustannuksiin. Tätä ei ole tapahtumassa. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.22 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kaiken kaikkiaan siitä, mikä tuli esiin — nämä neljä lakia tämän ympärillä — todettiin tuolla valmisteluvaiheessa sama, että tähän sekoittaa vähän, kun tuli useampia lakeja tämän ympärille, ja toivottiin, että olisi ollut vain pari lakia, niin kuin aikaisemminkin. Tämä sotki nyt tätä tilannetta jonkin verran.

Mutta toisaalta se pääkysymys on näitten kaavojen osalta, joka on sitä kunnallisen päätöksenteon syvää ydintä, se, kuinka kaavojen valmistelu ja toteutuminen ja päätöksenteko saadaan nopeaksi, että ne kaavat etenevät siellä hallinnossa, ja siihen liittyvään prosessiin tässä on yritetty nyt puuttua.

Toisaalta sitten tulee kyllä se, minkä tasoisia nämä kunnat jatkossa ovat, kuinka ne pysyvät ajan tasalla. Kun katsotaan Suomen kuntakenttää, niin jos on 700 asukkaan kunta ja 700 000 asukkaan kunta, niin se on aika lailla iso kirjo tässä, miten tätä kaavamonopolia käytetään eri tahoilla. Varmasti se tarve on näillä ihan erilainen, mutta joka tapauksessa tämä kaavan ajankohtaisuus, se semmoinen, että ne pysyvät ajan tasalla, on todella tärkeä asia. Sitten näihin kuntien kaavoihin liittyen, se on sen vuoksi tärkeä työkalu, että se luo sen rakenteen ja struktuurin ja luodaan edellytyksiä sen kunnan kehittymiselle. Minusta tämä on ihan perustyökalu kunnissa.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä kysyisin tästä, kun ministeri on paikalla, kaupunkiseutujen yhteistyövelvoitteesta. Sen osalta tiedän omasta Tampereen seutukunnasta, että meillä on siinä yleiskaavan ja maakuntakaavan välissä tällainen rakennesuunnitelma, jossa sen kaupunkiseudun rakennetta kehitetään. Viekö tämä esitys nyt samaan suuntaan näitä asioita, jolloin se seutukunta suunnittelee yhdessä enemmän niitä asioita? Ainakin meillä se on toiminut erittäin hyvin, että tällainen yhteistyömalli ja tällainen rakennesuunnitelma on yhdessä tehty. Erityisesti kun esimerkiksi keskuskaupungin rajalle rakennetaan asioita, niin on pystytty palveluitten osalta ja muitten osalta miettimään, miten niitä siellä järjestetään. Tällaiset asiat ovat tärkeitä, kun näitä mietitään. Maakuntakaavassa niitä ei juuri pystytä miettimään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Tähän varattu aika itse asiassa on tullut täyteen, mutta myönnän ministerille vielä kolmen minuutin puheenvuoron, ja sen jälkeen jatketaan eteenpäin.

18.25 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos keskustelusta ja hyvistä huomioista. Haluan nostaa vahvasti esille sen, että tässä todellakin on tarkoituksena paitsi sujuvoittaa kaavoitusta ja rajoittaa valitusoikeutta yleiskaavan mukaisissa asemakaavoissa ja parantaa myöskin sitä ennakkovaikuttamisen velvoitetta silloin, jos on jotain huomauttamista alueidenkäytön suunnittelusta, myös parantaa maanomistajan asemaa monellakin tavalla. Mutta haluan nostaa tässä esille myös sen, että eihän tässä millään tavalla kunnallista itsemääräämisoikeutta tai kuntien kaavoitusmonopolia olla rajoittamassa. Edelleenkin — toivon, että edustaja Lyly ehkä kuulisi tämän, koska erityisesti te olitte huolissanne tästä asiasta — tässä nimenomaisesti säilytetään kunnalla se mahdollisuus ja oikeastaan velvollisuuskin päättää siitä, tuetaanko esimerkiksi kaavoitusaloitteen kautta tullutta maanomistajan pyyntöä tehdä kumppanuuskaava tai sitä, jos hän haluaa muulla tavoin kehittää. Tämä on siis edelleenkin

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

aina kunnan yksiselitteisessä päätösvallassa. — Nyt taitaa mennä ohi tämä vastaus, joten jatkan muista aiheista.

Sitten keskusta oli täällä myöskin erilaisista asioista huolissaan, mutta luki ennen kaikkea ääneen täällä muiden lausuntoja, ja jäi kyllä epäselväksi, mitä mieltä keskusta oikeasti itse on. [Jari Ronkainen: Hyvä kysymys!] Nämä tavoitteet, mitä tässä nyt esitetään, ovat erittäin paljon sen mukaisia, mitä me jo Sipilän kaudella lähdimme silloin alun pitäen edistämään. Tässä parannetaan ja sujuvoitetaan todellakin maankäyttöä, alueidenkäytön suunnittelua, säilytetään kuntien kaavoitusmonopoli, niin kuin on ollut käsittääkseni kaikkien puolueiden tavoitetilana, ja siltikin tuodaan sitten myös se resurssi sinne, mahdollistetaan se resurssin hyödyntäminen, mitä usein yksityisellä maanomistajalla saattaa olla käytettävissään. Ja aina kunta päättää.

Sen lisäksi hieman ihmettelen sitä, että vihreät vastustavat tämän läpinäkyvyyden lisäämistä myös esimerkiksi näihin isoihin aurinkovoimahankkeisiin. Tämähän tuodaan vain kaavoitusvelvoitteen piiriin. Ei sillä estetä mitenkään näiden hankkeiden etenemistä. 50 hehtaaria — toki rajasta voidaan olla eri mieltä, mikä on järkevä raja tähän — on nyt totta kai se, mihin poliittisessa keskustelussa on päädytty, mutta eihän sillä millään tavoin estetä näiden hankkeiden etenemistä. [Jenni Pitko pyytää vastauspuheenvuoroa] Tämä tuodaan toki vain normaaliin kaavoitusprosessiin, missä on sitten osallistumis- ja vaikutusarviointimenettelyt ja niin edelleen.

Totta kai kaupunkiseudut voivat jatkossakin tehdä yhteistä suunnittelua, kuten täällä edustaja Lyly totesi, ja myöskin se, että nämä MAL-sopimusten tietyt yhtenäiset käytännöt tuodaan myös tänne lain tasolle, on siinä mielessä tätä edistävä asia. Mutta ennen kaikkea haluan nyt myöskin peräänkuuluttaa sitä, että tässä on hyvä huomata se, että nyt jo monet maakunnat ovat huomanneet, että on järkevää suunnitella vaikkapa erilaisia tuulivoimainvestointeja maakunnallisella tasolla ja sen vuoksi tehdään näitä maakuntakaavoja. Sitä kautta halutaan varmistaa usein se, että myös ne rajat ylittävät vaikutukset tulevat vahvasti arvioitua. Tällaisissa tuulivoimahankkeissahan ei ole sitten mitään etäisyysrajoitusta. Silloin voidaan luottaa tietysti siihen, että ne vaikutukset tulevat laajasti arvioitua myös kuntien rajat ylittävissä tapauksissa.

Totta kai myöskin muut vaikutukset tulee arvioida aikaisemmin, niin kuin tässä keskustelussa hyvin tulikin esiin. Mutta vaikutuksia on arvioitu tämän lainsäädännön valmistelun osalta, [Puhemies koputtaa] eikä ole havaittu, että tällä olisi meillä mitenkään merkittävää tai hidastavaa vaikutusta uusiutuvan energian rakentamiseen, vaan tämä tuo nyt sääntelyyn selkeyttä ja selkeät rajat siihen, milloin pitää tuoda kaavoituksen piiriin myöskin aurinkovoimarakentaminen. Mutta sinällään se on ehkä vain hyväkin, kun tämä aurinkovoimarakentaminen edistyy nyt aika vauhdilla. Olen havainnut muun muassa kotikunnassani, että syntyy aika paljon keskustelua, jos näitä ilman kaavoitusta lähdetään viemään eteenpäin, ja tämä tuo sen läpinäkyvyyden myös näihin projekteihin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.29.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.35.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 10 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Pitko poissa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkömarkkinalain 65 b §:n muuttamisesta Hallituksen esitys HE 61/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia, ja jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohdient jälkeen. — Keskustelu alkaa. Ministeri Multala, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.30 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys koskee sähkömarkkinalain 65 b §:n muuttamista. Pykälässä säädetään markkinapohjaisesta loppukäyttäjän kuormanohjauksesta sähkön jakeluverkossa, ja se mahdollistaa siirtymisen jakeluverkon haltijan toteuttamasta kuormanohjauksesta markkinapohjaiseen kuormanohjaukseen.

Kyseinen säännös lisättiin sähkömarkkinalakiin vuonna 2025, ja sen oli tarkoitus tulla voimaan 1. syyskuuta 2026. Valtioneuvoston asetuksella oli tarkoitus täsmentää markkinapohjaisen kuormanohjauksen teknisiä seikkoja, kuten kuormanohjausrajoituksen toiminnallisuutta ja toteutustapaa. Asetuksen valmistelu ja sen myötä teknisten seikkojen täsmentäminen on kuitenkin viivästynyt. Tämä puolestaan on vaikeuttanut toimialan mahdollisuuksia ryhtyä pykälän täysimääräisen soveltamisen edellyttämiin toimenpiteisiin nykyisessä säädettyssä aikataulussa.

Arvoisa puhemies! Markkinapohjainen kuormanohjaus on ennen kaikkea sähkön loppukäyttäjän näkökulmasta merkittävä uudistus. Se lisää kotitalouksien ja muiden sähkökäyttäjien valinnanvapautta ja vaikutusmahdollisuuksia omaan sähkökulutukseensa ja sähkölaskuunsa. Loppukäyttäjä voi itse päättää, ohjataan hänen kuormiaan lainkaan, ja jos ohjataan, niin miten ja kenen toimesta.

Markkinaehtoiset ohjausvaihtoehdot parantavat asiakkaiden mahdollisuuksia valita omiin tarpeisiinsa sopiva kulutusjoustopalvelu ja hyödyntää markkinoilla tarjolla olevia joustopalveluja esimerkiksi hinnan, palvelun sisällön tai automatisaation asteen perusteella. Tämä vahvistaa kuluttajien asemaa sähkömarkkinoilla ja kannustaa palveluntarjoajia kehittämään asiakaslähtöisiä ratkaisuja.

Markkinapohjaisella kuormanohjauksella ei ole arvioitu olevan suoria vaikutuksia sähköntuottajiin. Laajemmassa mittakaavassa kulutusjouston lisääntyminen voi kuitenkin

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

vähentää säädettävän tuotannon tarvetta, helpottaa tehotasapainon hallintaa ja tasoittaa sähkön hintavaihtelua. Näillä vaikutuksilla on pitkän aikavälin myönteisiä heijastusvaikutuksia myös kuluttajille vakaampien hintojen ja paremman toimitusvarmuuden muodossa.

Arvoisa puhemies! Esitetään, että sähkömarkkinalain 65 b §:ää muutetaan siten, että mahdollistetaan markkinapohjaisen kuormanohjausrajapinnan porrastettu käyttöönotto. Muutos mahdollistaa jakeluverkon haltijoille, sähkömyyjille ja muille markkinatoimijoille paremmat edellytykset toteuttaa tarvittavat merkittävät tietojärjestelmä- ja prosessimuutokset sekä varmistaa ratkaisujen asianmukainen testaaminen ja sertifiointi. Esitetty muutos mahdollistaa kuormanohjausrajapinnan käyttöönoton 1. syyskuuta lähtien, kuitenkin siten, että käyttöönotto on mahdollistettava viimeistään 1. kesäkuuta 2027 mennessä.

Esitetty muutos porrastetusta käyttöönotosta mahdollistaa kuormanohjausrajapinnan käyttöönoton edellyttämien teknisten ja toiminnallisten toimenpiteiden toteuttamisen hallitusti ja johdonmukaisesti sekä vähentää käyttöönottoon liittyvää kohtuutonta aikataulupainetta. Porrastettu käyttöönotto mahdollistaa samalla sen, että rajapinta voidaan ottaa käyttöön toimijalle sopivana ajankohtana. Toimijat, joilla on valmiudet ottaa käyttöön markkinapohjainen kuormanohjaus jo ennen 1. kesäkuuta 2027, voivat näin tehdä 1. syyskuuta 2026 lähtien.

Hallituksen esitys on käytännössä tekninen muutos ja koskee pykälän voimaantuloa, ei sen asiallista sisältöä. Lähtökohtaisesti tällaisia muutoksia pyritään välttämään, mutta tällä halutaan mahdollistaa sujuva toimeenpano.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1. syyskuuta 2026. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitos ministerille esittelystä. — Sitten mennään puhujalistaan. Edustaja Lyly.

18.33 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Aina kun sähköstä puhutaan, täytyy olla paikalla. — Ensinnäkin tämä kuormanohjaus on ihan ymmärrettävä asia, ja säädön tarvetta sähköverkossa saadaan ehkä vähennettyä, kun sitä käytetään. Ainut huolenaihe minulla tässä on se, että kun markkinatoimijat näitä eri tuotteita myyvät, niin tietääkö ostaja — kun meillä on erilaisia sähkönkäyttäjiä — aina sen, missä kohtaa sitä säätöä tehdään ja missä sitä tehoa rajoitetaan, eli että tämä asia tulisi hyvin varmistettua aina, kun näitä asioita tehdään.

Joustava käyttöönotto on varmasti tässä tarpeen, koska nämä tekniset kehitykset ja muut vaativat aikaa.

Tällä on sinänsä oikea tavoite, mutta minua itseäni pohdituttaa koko ajan se, että kun tätä kuormanohjausta tehdään ulkopuolelta, niin tietääkö toimija aina omalta kohdaltaan sen, että näin voi käydä. Yleensä siellä varmasti on sähkölämmitystä ja vastaavia, joita ohjataan eniten, koska ne ovat niitä, jotka eniten siellä kulutusta aiheuttavat kylminä aikoina. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

18.35 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Kuten edellä kuultiin ministerin esittelypuheenvuorosta ja edustaja Lylyn puheenvuorosta, tässä käsillä on tällainen

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

tekninen muutos. Asia on sinänsä hyvin tärkeä suomalaisen sähkökäyttäjän kannalta, eli tällainen markkinaehtoinen kulutusjoustopalvelu siis antaa sähkökäyttäjälle mahdollisuuden alentaa sähkölaskuaan — siitä käytännössä on kysymys. Tämä muutos parantaa niitä edellytyksiä myös sitä kautta, että kysynnän kasvu kulutusjoustopalveluille loisi myös uutta tarjontaa ja alentaisi näiden palvelujen hintaa.

Minusta on erittäin tärkeää huolehtia siitä, että tämän kulutusjoustopalvelun käyttäminen oman sähkölaskun alentamiseksi olisi suomalaiselle sähkökäyttäjälle, omakotiasujalle, mahdollisimman helppoa, ja sen pitäisi olla tämän sääntelyn pyrkimys ja tarkoitus. Kannan huolta siis siitä, että esimerkiksi nämä automaatiolaitteet, joita ihmiset voivat koteihinsa asentaa, ovat edelleen paitsi hyvin kalliita niin myöskin monelle hankalia käyttää. Tähän meidän pitäisi pyrkiä, että markkinan kautta ja verkkoyhtiön kautta annettavat edellytykset olisivat sellaisia, että mahdollisimman moni suomalainen niihin voisi tarttua.

No, tällainen kulutuksen joustamiseen perustuva markkina ei tietenkään poista tarvetta sille, että Suomessa pitää huolehtia siitä, että myös sähköntuotantoa on joka hetki. Meidän markkina ei voi rakentua sen varaan, että kyllä ne kuluttajat joustavat. Pidän hyvin tärkeänä sitä, että uusia säätövoimainvestointeja edistetään ja lisäksi hallitus vie eteenpäin sellaisia toimia, joilla sitten tätä joustavaa tuotantoa ja säätävää tuotantoa saadaan lisättyä Suomen sähköjärjestelmään. [Lauri Lyly: Juuri näin!] — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistukseen liittyvistä muutoksista oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön

Hallituksen esitys HE 9/2026 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 4/2026 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

18.37 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme tänään esitystä, jolla päivitetään laajasti oikeusministeriön hallinnonalan tietosuojalainsäädäntöä. Muutokset ovat osa hallituksen tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistusta, jonka lähtökohtana on selkeä, ajantasainen ja turvallinen henkilötietojen käsittely Suomessa. Käsittelemme siis konkreettisia toimia turvallisemman Suomen puolesta.

Arvoisa puhemies! Tietosuojalakia täsmennetään siten, että viranomaisilla on jatkossa selkeä ja nimenomainen oikeus käsitellä henkilötietoja paitsi yleisen edun tehtävissä myös julkisen vallan käyttämiseksi. Sama oikeus ulotetaan myös yksityisiin toimijoihin silloin, kun he hoitavat lailla niille annettua julkista hallintotehtävää. Tämä selkeyttää vastuuketjuja ja varmistaa, että viranomaisilla ja julkista tehtävää hoitavilla

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

organisaatioilla on lailliset ja turvalliset edellytykset toimia turvallisuutemme kannalta arvokkaan tiedon parissa.

Tämä esitys vahvistaa arkaluonteisten tietojen suojaa ja päivittää vanhentuneet, teknisiä rajapintoja koskevat säännökset vastaamaan nykyistä tiedonhallintalakia. Tämä parantaa viranomaisten välistä tiedon liikkuvuutta ja ennen kaikkea vähentää epäselvyyksiä siitä, miten ja millä ehdoin tietoja voidaan luovuttaa turvallisesti. Siksi tämä esitys tukee myös kokonaisturvallisuuttamme.

Arvoisa puhemies! Kaikkien näiden muutosten yhteinen vaikutus on selkeä. Tämän esityksen keskeinen seuraus on vahvistunut Suomen kokonaisturvallisuus. Selkeät oikeusperusteet ehkäisevät viranomaisriskien syntymistä, vähentävät tulkintaepäselvyyksiä ja vahvistavat kansalaisten luottamusta julkiseen hallintoon. Samalla tiukemmat suojatoimet kaventavat väärinkäytösten riskiä ja turvaavat yksityiselämän oikeudet.

Kun tiedon liikkuminen on sujuvaa mutta sen käyttö tarkasti rajattua ja valvottua, myös kriisinkestävyttemme paranee. Siksi tämä esitys vahvistaa turvallista arkea, vahvoja viranomaisia sekä luotettavaa, ennakoitavaa oikeusjärjestelmää. Tämä on sen ytimessä, mitä Suomi tänä päivänä tässä muuttuneessa turvallisuusympäristössä kaikkein kipeimmin tarvitsee: tekoja kokonaisturvallisuuden puolesta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

18.41 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tätä hallituksen esitystä ja hallintovaliokunnan mietintöä on arvioitava ensisijaisesti viranomaistoiminnan ja yhteiskunnan toimintakyvyn, sujuvan tiedonkäsittelyn ja sen myötä turvallisuuden näkökulmasta.

Kyseessä on hallitusohjelman mukainen tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistukseen liittyvä esitys oikeusministeriön hallinnonalalle. Esitys toteuttaa hallituksen tavoitteita edistää tiedon liikkuvuutta tai julkisten palveluiden tarkoituksenmukaista järjestämistä sekä hyödyntää tarvittaessa nykyistä laajemmin yleisen tietosuoja-asetuksen sisältämää kansallista liikkumavaraa. Hallintovaliokunta pitää esityksen tavoitteita kannatettavina, esitystä perusteluiden mukaisesti tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina.

Valiokunta nostaa perusteluissaan esiin tiedon liikkuvuuden merkityksen myös tilanteissa, joissa tiedot voivat olla salaisia. Viranomaisten mahdollisuus saada oikea-aikaista ja olennaista tietoa toisiltaan on asioiden käsittelyn kannalta tarpeellista, ja usein esimerkiksi tässä eläinten hyvinvointiin liittyvässä asiassa turvallisuus tulee myös ratkaisevaksi.

Sujuvuus ja lainmukainen tiedonvaihto parantaa päätöksenteon laatua ja nopeuttaa erityisesti tilanteissa, joissa viivytyksellä voi olla vakavia seurauksia. Viranomaisten toimintavaltuuksien ja tiedonvaihdon on perustuttava täsmälliseen lainsäädäntöön. Tämä on välttämätöntä sekä perusoikeuksien turvaamiseksi että kansalaisten luottamuksen säilyttämiseksi. Tämä on etenkin huomioitava tilanteessa, jossa voi olla kyse muun muassa henkilötietoihin liittyvistä asioista. Oikean tiedon liikkuvuus ja sujuvuus lisäävät ja vahvistavat myös asianosaisten oikeusvarmuutta ja luottamusta koko oikeusjärjestelmään. Tässä tulee hyödyntää myös digitalisaation tuomia uusia mahdollisuuksia. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 9/2026 vp sisältyvät 1.—11. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poliisin hallinnosta annetun lain, Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain ja poliisilain 1 luvun 10 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 16/2026 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 6/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.5.2026 pidettävään täysistuntoon.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin hiilirajamekanismia koskevan asetuksen toimeenpanosta annetun lain 1 a ja 4 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 37/2026 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 9/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.5.2026 pidettävään täysistuntoon.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle eurooppalaista sähköisten todisteiden esittämismääräystä ja säilyttämismääräystä koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 175/2025 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 10/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.5.2026 pidettävään täysistuntoon.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle kyberkestävyysasetuksen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 179/2025 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 6/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.5.2026 pidettävään täysistuntoon.

17. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 5.5.2026 klo 14.00.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tämä täysistunto on päättynyt. Hyvää vappua!

Pöytäkirja PTK 44/2026 vp

Täysistunto lopetettiin klo 20.36.

Pöytäkirjan vakuudeksi: